

Raadsvoorstel 2018.0015726

Onderwerp Veiligheidsanalyse 2013-2017 en nieuwe veiligheidsprioriteiten Haarlemmermeer en Haarlemmerliede en Spaarnwoude 2018-2022

Portefeuillehouder Pieter Heiliegiers
Steller Ron van Wieringen
Collegevergadering 19 maart 2018
Raadsvergadering

1. Samenvatting

Wat willen we bereiken?

Onze huidige strategische doelstelling voor veiligheid is dat wij er naar streven dat inwoners, ondernemers en bezoekers in Haarlemmermeer veilig zijn en zich veilig voelen (Kadernota Veiligheid, Toezicht en Handhaving 2015-2018 Haarlemmermeer). De gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude heeft als huidige strategische doelstelling voor veiligheid dat de bewoners zich veilig voelen en bereid zijn om samen met professionele partners de veiligheid te vergroten (Nota Integraal Veiligheid Beleid 2015-2018 Haarlemmerliede en Spaarnwoude). Deze twee doelstellingen sluiten goed op elkaar aan.

We willen een gelijkkluidend besluit van de huidige gemeenteraad van Haarlemmermeer en van de huidige gemeenteraad van Haarlemmerliede en Spaarnwoude over de prioriteiten voor het toekomstig integraal veiligheidsbeleid 2018-2022 (hierna: Kadernota IVB 2018-2022) van de nieuwe gemeente Haarlemmermeer. Wij moeten namelijk, net als alle andere gemeenten in de politie-eenheid Noord-Holland, voor aankomende zomer de vastgestelde prioriteiten als input aanleveren voor het meerjarenbeleidsplan integrale veiligheid 2019-2022 voor de politie-eenheid Noord-Holland en voor het Meerjarenbeleidsplan Veiligheidsregio Kennemerland 2019-2022. Dit kan niet wachten tot 2019 omdat deze regionale plannen eind dit jaar worden vastgesteld.

Wij willen gelet op de harmonisatie van het veiligheidsbeleid tevens aan de raden voorstellen een nieuwe gezamenlijke strategische doelstelling voor veiligheid voor de periode 2018-2022 vast te stellen.

Wat gaan we daarvoor doen?

We stellen vier nieuwe prioriteiten voor die we gaan uitwerken in een nieuwe Kadernota Integrale Veiligheid 2018-2022. Dit zijn:

- a. verbeteren veiligheidsgevoel in eigen buurt,
- b. versterken van de keten 'zorg-veiligheid',
- c. aanpak ondermijning / georganiseerde criminaliteit,
- d. integraal samenwerken aan contraterrorisme, extremisme en radicalisering.

Hieronder onderbouwen wij in algemene termen ons voorstel. Onder 3. bij de uitwerking lichten wij deze per prioriteit nader toe. In bijgevoegde Veiligheidsanalyse is verder een gedetailleerde onderbouwing gegeven van alle 22 veiligheidsthema's uit de methode Kernbeleid Veiligheid van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG). Per veiligheidsthema hebben wij in beeld gebracht: 'de aard van de veiligheidsproblematiek (met een cijfermatige onderbouwing)', 'de kern van de huidige aanpak', 'mogelijke beleidsversterkingen' en 'conclusies en aanbevelingen'.

Het veiligheidslandschap in Nederland is de afgelopen jaren veranderd. Uit landelijk criminologisch onderzoek blijken vier grote bewegingen. Ten eerste daalt de traditionele criminaliteit. Daarnaast komen nieuwe bedreigingen op (denk aan cybercrime, terrorisme, ondermijning en maatschappelijke spanningen). Ten derde daalt de angst voor criminaliteit. Maar ook nieuwe zorgen komen op. Met ons nieuwe beleid willen wij inspelen op deze vier bewegingen.

Uit de Veiligheidsanalyse 2013-2017 blijkt inderdaad dat de geregistreerde criminaliteit zich ook in onze gemeente over het algemeen gunstig ontwikkelt. Daarom is er ook een goede gelegenheid de focus te verleggen naar de criminaliteit die buiten de radar blijft (ondermijning / georganiseerde criminaliteit).

Ook het positief beïnvloeden van de veiligheidsgevoelens van onze inwoners in eigen buurt is een logische keuze, omdat de veiligheidsgevoelens geen gelijke tred houden met de dalende criminaliteitscijfers, zo blijkt uit het onderzoek veiligheidsgevoelens in Haarlemmermeer (zie bijlage 2 van de Veiligheidsanalyse).

Het versterking van de keten zorg-veiligheid biedt een kans om veiligheids- en leefbaarheidsproblemen in een eerder stadium te voorkomen. De noodzaak hiertoe blijkt uit de sterke groei van overlast door personen met verward gedrag en een groeiende sociale casuïstiek.

Net als andere gemeenten hebben wij ook te maken met bijzondere verschijnselen als extremisme en radicalisering. Deze verschijnselen willen we in onze gemeente in eerste instantie met een preventieve insteek zo klein mogelijk houden. Voor onze gemeente komt daar de aanwezigheid van Schiphol nog bij. Dit brengt een bijzondere verantwoordelijkheid met zich mee. Ons voorstel om een prioriteit te geven aan het integraal samenwerken aan contraterrorisme, extremisme en radicalisering sluit bij die verantwoordelijkheid goed aan.

De vier prioriteiten passen in de strategische doelstellingen van het integraal veiligheidsbeleid van beide gemeenten. Daarnaast heeft de driehoek van de gemeenten Haarlemmermeer en Haarlemmerliede en Spaarnwoude (Politie, KMar, gemeente en OM) heeft op 21 december 2017 over de voorgestelde prioriteiten een positief advies gegeven.

De voorgestelde prioriteiten sluiten verder aan op andere strategische beleidskaders rond zorg, jeugd, onderwijs, het sociaal domein, verkeersveiligheid en een goed en eerlijk vestigingsklimaat voor bedrijven. Ze zijn ook een logisch vervolg op het huidige (meer traditionele) integrale veiligheidsbeleid. De voorgestelde prioriteiten sluiten ook aan op de collegeprogramma's, het in de zomer van 2017 uitgevoerde participatietraject, en op de input die tijdens de middag van de veiligheid op 13 november 2017 is opgehaald bij meer dan 100 interne - en externe partners uit de veiligheidsketen.

We gaan verder bijgevoegde Veiligheidsanalyse 2013-2017 aan beide raden aanbieden voor een gezamenlijke informatieve bijeenkomst. Vervolgens dient dit voorstel vastgesteld te worden in de twee afzonderlijke raden. Op 8 juni 2017 zijn de twee gemeenteraden reeds schriftelijk over dit proces geïnformeerd (brief X2017.45923).

Wat mag het kosten?

Dit raadsvoorstel gaat uit van de bestaande capaciteit en de huidige materiële budgetten voor veiligheid. Dekking is voorzien in de Programmabegroting 2018-2021, programma Veiligheid, Beleidsdoel A: Een veilige woon- en leefomgeving voor inwoners, ondernemers en bezoekers in de gemeente Haarlemmermeer. Dit raadsvoorstel kent geen financiële risico's als bedoeld in het raadsvoorstel 'Notitie risicomangement' (2017.47899), welke in de gemeente Haarlemmermeer is vastgesteld.

Wat betekent dit voor de Metropoolregio Amsterdam (MRA)?

Dit raadsvoorstel benoemt de prioriteiten voor veiligheid binnen het werkgebied van het basisteam Haarlemmermeer en Haarlemmerliede en Spaarnwoude, die door de politie, de Koninklijke Marechaussee (KMar), het Openbaar Ministerie (OM), de gemeentelijke handhavers, de Veiligheidsregio Kennemerland (VRK), de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG) en andere ketenpartners worden uitgevoerd. Voor enkele prioriteiten zoals de aanpak van ondermijning/georganiseerde misdaad en de aanpak van contraterrorisme, extremisme en radicalisering (CTER) is samenwerking en informatiedeling binnen de provincie Noord-Holland, binnen de MRA en eventueel op landelijk niveau (Nationaal coördinator terrorismebestrijding) van belang.

Wie is daarvoor verantwoordelijk?

De gemeenteraden van Haarlemmermeer en Haarlemmerliede en Spaarnwoude stellen het integraal veiligheidsbeleid op strategisch niveau vast met de Kadernota IVB 2018-2022. De colleges zijn verantwoordelijk voor de vaststelling en uitvoering van het jaarlijks Uitvoeringsprogramma Veiligheid (16 januari 2018, 2017.0071791)

Wanneer en hoe zal de raad over de voortgang worden geïnformeerd?

In het jaarlijks Uitvoeringsprogramma Veiligheid leggen wij verantwoording af over wat er het afgelopen jaar per prioriteit is uitgevoerd en of we op de goede weg zijn om onze strategische veiligheidsdoelstellingen te behalen. Waar dit relevant is wordt de raad schriftelijk geïnformeerd over bepaalde thema's en ontwikkelingen, zoals de periodieke rapportage over de aanpak van jeugdoverlast.

Wat betekent dit voor de herindeling Haarlemmermeer – Haarlemmerliede en Spaarnwoude? (preventief toezicht/beleidsharmonisatie)

De beslispunten van dit voorstel vallen niet onder het preventief toezicht in het kader van de samenvoeging, omdat met de financiële gevolgen rekening is gehouden in de vastgestelde en goedgekeurde programmabegroting.

Dit raadsvoorstel vormt de basis voor de harmonisatie van het strategisch integraal veiligheidsbeleid van de twee gemeenten. Concreet gaat het om het harmoniseren van de Kadernota Veiligheid, Toezicht en Handhaving 2015-2018 Haarlemmermeer (nr. 2014.0027001) en de nota Integraal Veiligheid Beleid 2015-2018 Haarlemmerliede en Spaarnwoude (besluit van 30 september 2014).

Dit raadsvoorstel heeft betrekking op de artikelen 10 (De leefbaarheid blijft behouden door een aantrekkelijk, veilig en gezond leefklimaat) en 11 (Gemeenschapszin en gemeenschapsgevoel worden actief bevorderd) van het Bestuurlijk convenant d.d. 6 oktober 2017 (2016.0050583). De artikelen zijn verwerkt in dit raadsvoorstel. Dit raadsvoorstel is afgestemd met de portefeuillehouders van Haarlemmerliede en Spaarnwoude en Haarlemmermeer.

Wij werken dit raadsvoorstel uit in de Kadernota Integrale Veiligheid 2018-2022, die in juni 2018 aan de twee gemeenteraden ter besluitvorming wordt voorgelegd.

2. Voorstel

Het college besluit om:

1. het raadsvoorstel Veiligheidsanalyse 2013-2017 en nieuwe veiligheidsprioriteiten Haarlemmermeer en Haarlemmerliede en Spaarnwoude 2018-2022 (2018.0013963) van 12 maart 2018 in te trekken.

Op grond van het voorgaande besluit het college **de raad voor te stellen om:**

1. de volgende strategische doelstelling voor het integraal veiligheidsbeleid 2018-2022 vast te stellen: *"Wij streven er naar dat inwoners, ondernemers en bezoekers in de nieuwe gemeente Haarlemmermeer veilig zijn, zich veilig voelen en bereid zijn samen met professionele partners de veiligheid te vergroten"*;
2. op basis van de Veiligheidsanalyse 2013-2017 Haarlemmermeer en Haarlemmerliede en Spaarnwoude onderstaande vier prioriteiten voor het integraal veiligheidsbeleid 2018-2022 vast te stellen:
 - a. verbeteren veiligheidsgevoel in eigen buurt,
 - b. versterken van de keten 'zorg-veiligheid',
 - c. aanpak ondermijning / georganiseerde criminaliteit,
 - d. integraal samenwerken aan contraterrorisme, extremisme en radicalisering;
3. de vastgestelde prioriteiten als input aan te leveren voor het Meerjarenbeleidsplan Integrale Veiligheid van de politie Noord-Holland 2019-2022 en het Meerjarenbeleidsplan van de Veiligheidsregio Kennemerland 2019-2022.

3. Uitwerking

Wat willen we bereiken?

In dit voorstel gaan wij uit van de bestaande strategische beleidsdoelstellingen voor veiligheid die wij samenvoegen tot één nieuwe voor de periode 2018-2022. Wij willen in verband met de voorgenomen beleidsharmonisatie een nieuwe Kadernota Integraal Veiligheidsbeleid 2018-2022 voor de nieuwe gemeente Haarlemmermeer laten vaststellen en zullen hiertoe voor komende zomer aan de twee huidige gemeenteraden een uitgewerkt voorstel doen. Hierin werken we de nieuwe raadsprioriteiten voor veiligheid uit en we stellen daarbij nieuwe doelstellingen, indicatoren en uitgangspunten voor. Ook geven wij aan voor welke veiligheidsthema's wij een beleidsversterking willen inzetten en welke op een basisniveau kunnen worden uitgevoerd. Wij werken het nieuwe integrale veiligheidsbeleid vanaf 2019 ieder jaar weer uit in een Uitvoeringsprogramma Veiligheid.

Wat gaan we daarvoor doen?

Als basis voor de nieuwe prioriteiten hebben wij met onze ketenpartners de bij dit voorstel behorende Veiligheidsanalyse 2013-2017 opgesteld. Hierin hebben wij de volgende input verwerkt:

- de cijfers 2013-2017 van de politie, de Koninklijke Marechaussee (KMar) en de Veiligheidsregio Kennemerland en de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied;
- de resultaten van het plan van aanpak participatie in het veiligheidsdomein;
- de resultaten van onderzoek naar veiligheidsgevoelens in Haarlemmermeer en de Veiligheidsmonitor 2017 van Haarlemmerliede en Spaarnwoude;
- de consultatie van ons interne- en externe veiligheidsnetwerk;
- het advies van de driehoek (Politie, Kmar, OM en gemeente) van 21 december 2017.

Gezamenlijke informatieve bijeenkomst

Een van de stappen in het proces naar het nieuwe integrale veiligheidsbeleid 2018-2022 is dat beide gemeenteraden op 29 maart 2018 in een gezamenlijke informatieve bijeenkomst geïnformeerd worden over de nieuwe veiligheidsprioriteiten. In deze bijeenkomst wordt ook het Uitvoeringsprogramma Veiligheid 2018 Haarlemmermeer en Haarlemmerliede en Spaarnwoude toegelicht.

Algemeen beeld geregistreeerde criminaliteit

Het algemene beeld in beide gemeenten is dat er een constante afname is van de geregistreeerde criminaliteit van 9.789 misdrijven in 2013, tot 5.621 misdrijven per 1 november 2017. Het gaat hier om de misdrijven die bekend zijn bij de politie, inclusief het aantal aangiften dat bij de politie is gedaan. De criminaliteitscijfers van de KMar voor Schiphol zijn beperkt tot het aantal aangiften dat bij hen is gedaan. In de toekomst zouden beide registraties bij voorkeur uit moeten gaan van het aantal misdrijven dat bekend is, zodat de invloed van de aangiftebereidheid op beide registraties wordt verkleind.

Veiligheidsbeleving

De afname van de geregistreeerde criminaliteit komt niet tot uitdrukking in de veiligheidsgevoelens van onze inwoners. Het percentage inwoners dat zich wel eens onveilig voelt in de eigen buurt blijft redelijk constant. Gemiddeld is dit 15% in Haarlemmerliede en Spaarnwoude en 22% in Haarlemmermeer. Uit onderzoek blijkt dat er tussen de wijken verschillen zichtbaar zijn. Het cijfer dat inwoners geven voor de sociale cohesie blijft in beide gemeenten vrij constant. Voor de gemeente Haarlemmermeer is dat een 6,2, voor de gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude een 6,8.

Participatie

In de zomer van 2017 is het participatietraject uitgevoerd. Op verschillende manieren is bij inwoners, ondernemers en dorps- en wijkraden informatie opgehaald over de onderwerpen die men belangrijk vindt om mee te nemen in het nieuwe veiligheidsbeleid. De aangedragen onderwerpen hebben vooral betrekking op leefbaarheid en minder op veiligheid. Dit is ook de ervaring die wij hebben opgedaan bij de pilot gebiedsgerichte samenwerking handhavers, wijkagenten en inwoners. De opgehaalde informatie is verwerkt in de Veiligheidsanalyse.

Stand van zaken huidige prioriteiten 2015-2018

In onderstaande twee tabellen geven wij in het kort aan welke prioriteiten in het huidige integrale veiligheidsbeleid van Haarlemmermeer en Haarlemmerliede en Spaarnwoude gelden en wat de stand van zaken is. Voor een vollediger beeld en een toelichting verwijzen wij naar bijgevoegde Veiligheidsanalyse.

Woninginbraken	In 2016 was er sprake van een daling, deze is in 2017 echter doorbroken waardoor we bijna weer op het niveau van 2015 zitten.
Straatroof	De afgelopen jaren is een onregelmatig verloop van de cijfers zichtbaar.
Complexe sociale casuïstiek	De afgelopen jaren is een flinke toename te zien van het aantal meldingen overlast door verwarde personen.
Huisverboden	Het aantal huisverboden dat is opgelegd is relatief laag en blijft vrij constant.
Overvallen	Het aantal overvallen is, op basis van de gegevens tot 1 november

	2017 gedaald. Helaas hebben er eind 2017 weer een aantal overvallen plaatsgevonden.
Winkeldiefstal	Er is een continue afname te zien van het aantal winkeldiefstallen. Het is onbekend of er ook een afname is van de aangiftebereidheid bij winkeliers.
Zakkenrollerij	Het aantal gevallen van zakkenrollerij is afgenomen.
Bedrijfsinbraken	Het aantal bedrijfsinbraken is gedaald.
Veilig in en om school	Het relatief schoolverzuim en het aantal voortijdige schoolverlaters is afgenomen.

Tabel 1. Stand van zaken huidige prioriteiten Haarlemmermeer

Fysieke overlast en verloedering Haarlemmerliede en Spaarnwoude	Het rapportcijfer voor leefbaarheid in de buurt blijft stabiel. De overlast van hondenpoep, rommel op straat en parkeerproblemen moeten volgens de inwoners aangepakt worden.
Monitoren transitie sociaal domein, mogelijke veiligheidsaffecten signaleren, sociale problematiek, huiselijk geweld, zorgmijders, jeugdproblematiek	Er is geen toename zichtbaar in het aantal complexe casussen, waarin sprake is van sociale overlast en/of zorgmijdend gedrag.

Tabel 2. Huidige stand van zaken prioriteiten Haarlemmerliede en Spaarnwoude

Strategische veiligheidsdoelstellingen

De huidige strategische veiligheidsdoelstellingen van onze gemeenten luiden als volgt:

- "Haarlemmermeer streeft er naar dat inwoners, ondernemers en bezoekers in de gemeente veilig zijn en zich veilig voelen" en
- "Haarlemmerliede en Spaarnwoude streeft er naar dat de bewoners zich veilig voelen en bereid zijn om samen met professionele partners de veiligheid te vergroten".

Deze doelstellingen gaan dus over 'de objectieve veiligheid', 'de subjectieve veiligheid' en 'participatie'. Deze elementen zijn naar onze mening nog steeds actueel. Gelet op de harmonisatie van het veiligheidsbeleid 2018-2022 is het een goede gelegenheid aan de raden voor te stellen om onderstaande gezamenlijke strategische doelstelling voor veiligheid vast te stellen.

Wij streven er naar dat inwoners, ondernemers en bezoekers in de nieuwe gemeente Haarlemmermeer veilig zijn, zich veilig voelen en bereid zijn samen met professionele partners de veiligheid te vergroten".

De vier nieuwe prioriteiten

De nieuwe prioriteiten die wij voorstellen en willen uitwerken in een nieuwe Kadernota Integrale Veiligheid 2018-2022 zijn:

- 1) verbeteren veiligheidsgevoel in eigen buurt,
- 2) versterken van de keten 'zorg-veiligheid',
- 3) aanpak ondermijning / georganiseerde criminaliteit,
- 4) integraal samenwerken aan contraterrorisme, extremisme en radicalisering.

Hieronder geven wij een nadere toelichting op de vier voorgestelde prioriteiten die wij na het gezamenlijke besluit van de gemeenteraden nader gaan uitwerken in de Kadernota Integrale Veiligheid 2018-2022.

a. Verbeteren veiligheidsgevoel in eigen buurt

Bij het verbeteren van het veiligheidsgevoel in eigen buurt willen wij een focus leggen op de aanpak van High Impact Crimes (woninginbraken, straatroof, overvallen, geweld), het bevorderen van zelfredzaamheid, de sociale kwaliteit, de fysieke kwaliteit en verkeersveiligheid. Definities van 'sociale kwaliteit' en 'fysieke kwaliteit' zijn bij die twee veiligheidsthema's in de Veiligheidsanalyse aangegeven (zie blz. 4 en 6).

Met deze focus dragen wij bij aan bovengenoemde strategische beleidsdoelstelling voor veiligheid.

De afname van de geregistreerde criminaliteit leidt niet één op één tot een toename van de veiligheidsgevoelens in eigen buurt. De afname van bijvoorbeeld delicten met een grote impact op het slachtoffer en zijn/haar omgeving (zoals woninginbraken, straatroof, overvallen en geweld) zijn zeker van invloed op (on)veiligheidsgevoelens, maar er spelen nog meer belangrijke factoren mee. De veiligheidsbeleving wordt namelijk ook bepaald door de sociale kwaliteit en de fysieke kwaliteit in de eigen woonomgeving. Belangrijk is dus ook hoe men in de eigen woonomgeving met elkaar omgaat en hoe schoon, heel en veilig die feitelijk is.

Ook wordt het veiligheidsgevoel beïnvloed door persoonlijke factoren zoals de mate waarin een inwoner persoonlijk risico's ervaart en daarvoor bewijzen ziet in de openbare ruimte (zoals verloedering). Andere factoren zijn of de persoon ervaart (ziet) dat er een overheid is die daar iets aan doet (bijvoorbeeld door onderhoud en inzet van handhaving). Ook beïnvloedt de mate waarin men zichzelf al dan niet in staat acht iets aan de risico's te doen (zelfredzaamheid, zowel preventief als daadwerkelijk handelen bij een eventueel voorval) het veiligheidsgevoel.

Naast de onderzoeken die gaan over veiligheidsbeleving zijn ook in het participatietraject op het gebied van de sociale en fysieke kwaliteit aangrijpingspunten te vinden voor het uitwerken van deze prioriteit.

Wij willen extra aandacht schenken aan verkeersveiligheid en verkeershandhaving. Dit werken wij nader uit in de Kadernota Integrale Veiligheid 2018-2022 en in de Integrale Mobiliteitsvisie Haarlemmermeer.

b. Versterken van de keten 'zorg-veiligheid'

Bij het versterken van de keten 'zorg-veiligheid' willen wij een focus leggen op 'personen met verward gedrag', 'zorgmijders en mensen die niet op eigen kracht hulp kunnen vragen', 'kwetsbare inwoners met verminderde zelfredzaamheid' en 'relationeel geweld door iemand uit de huiselijke kring van het slachtoffer (hierna: huiselijk geweld)'.

De afgelopen jaren zijn onder regie van de gemeenten binnen het sociaal domein grote veranderingen doorgevoerd. De veranderingen, die gebaseerd zijn op nieuwe verantwoordelijkheden, hebben geleid tot een nieuwe balans tussen zorg en veiligheid maar soms ook tot een nieuwe dynamiek in wijken en kernen. Ook autonome maatschappelijke veranderingen, zoals de vergrijzing, het langer thuis wonen van ouderen (met het risico op afnemende zelfredzaamheid) en de komst van nieuwe inwoners maken naar onze mening, dat de sociale kwaliteit een belangrijke pijler binnen het veiligheidsbeleid zou moeten blijven.

Een goede sociale kwaliteit in een wijk of kern blijkt uit de betrokkenheid van bewoners bij hun woonomgeving, de kwaliteit van sociale netwerken, de mate van informele sociale controle en dergelijke. Wij investeren in de kwaliteit van sociale netwerken in wijken en kernen en daarnaast meer specifiek op de inzet aanpak personen met verward gedrag, dak- en thuislozen en sociale casuïstiek. Voor mensen met maatschappelijke problematiek werken we op een gestructureerde manier samen met een groot aantal ketenpartners waarbij we de lijnen zo kort mogelijk houden.

In ons huidige veiligheidsbeleid is zelfredzaamheid een uitgangspunt. Dit uitgangspunt levert een spanning op voor mensen die zorg mijden of niet op eigen kracht hulp kunnen vragen. De afgelopen jaren is er een stijging van het aantal overlastmeldingen personen met verward gedrag in onze gemeenten. Deze stijging is ook landelijk zichtbaar. Ook is een toename van het aantal overlastincidenten door dak- en thuislozen. Een trend die ook op Schiphol sterk waarneembaar is. De impact van de overlast op de (lokale) samenleving is aanzienlijk. Ook uit participatie blijkt dat inwoners zich storen aan onbeschoft, asociaal en agressief gedrag.

Naast personen met verward gedrag, zorgmijders, mensen die niet op eigen kracht hulp kunnen vragen en kwetsbare inwoners met verminderde zelfredzaamheid is de verbinding tussen zorg en veiligheid ook van groot belang voor onze jeugd. Een gezonde en veilige jeugd legt een belangrijke basis voor een gelukkig en kansrijk maatschappelijk leven. Kinderen moeten veilig kunnen opgroeien en niet blootgesteld worden aan zaken als geweld, alcohol en drugs, maar ook niet aan brandonveiligheid. Hierbij hoort naar onze mening dat geweld in huiselijke kring in een zo vroeg mogelijk stadium wordt gesignaleerd en aangepakt. Kinderdagverblijven en scholen maar ook mantelzorgondersteuning spelen een belangrijke rol in tijdige signalering.

Door de verbinding 'zorg en veiligheid' verder te versterken en op elkaar aan te laten sluiten, kan sociale problematiek eerder onderkend worden. Gedragseffecten binnen het veiligheidsdomein kunnen zo worden verminderd.

c. Aanpak ondermijning / georganiseerde criminaliteit

We willen en moeten voorkomen, dat de onderwereld duurzaam verweven raakt met de bovenwereld waardoor de rechtsorde in gevaar kan komen. Bij de aanpak van ondermijning / georganiseerde criminaliteit willen wij een focus leggen op woon- en adres fraude, criminele samenwerkingsverbanden, (verouderde) bedrijventerreinen en drugsproductie en -handel.

De aanpak van georganiseerde criminaliteit met een ondermijnend karakter leek de afgelopen jaren vooral een prioriteit voor de (grotere) gemeenten in het zuiden van ons land.

De aanpak van georganiseerde criminaliteit is geen prioriteit binnen ons huidige integrale veiligheidsbeleid, maar we werken er wel aan. De focus ligt met name op ondermijning en afpakken van crimineel vermogen. Binnen het basisteam van de politie zijn in 2017 de meeste hennepkwekerijen ontmanteld van Kennemerland. In Haarlemmermeer en in Haarlemmerliede en Spaarnwoude bestaat het vermoeden dat ook sprake is van verwevenheid van onder- en bovenwereld en van 'witwassen'. We gaan met onze partners criminele samenwerkingsverbanden tegen en willen deze zo veel mogelijk ontwrichten, waarbij gebruik wordt gemaakt van bestuursrechtelijke-, fiscale- en strafrechtelijke instrumenten.

De gemeente Haarlemmermeer kent een aantal oudere bedrijventerreinen die het risico in zich dragen dat zich hier illegale bedrijven vestigen die onder de radar willen blijven. Een projectmatige en integrale aanpak van georganiseerde criminaliteit levert successen op, zoals onlangs op bedrijventerrein de Weeren (wapens, drugs, gestolen voertuigen). Ondernemers in Zwanenburg/Halfweg gaven tijdens de participatiebijeenkomst aan dat zij zeer tevreden zijn met de aanpak op De Weeren en willen dit voortgezet hebben.

De onzichtbaarheid van georganiseerde criminaliteit maakt het lastig deze aan te pakken. Eind 2017 hebben wij opdracht gegeven aan een extern deskundige voor het maken van een ondermijningsbeeld (Nota van B&W: Ondermijningsbeeld Haarlemmermeer en Haarlemmerliede en Spaarnwoude, 21 november 2017, 2017.0066421) De basis in de aanpak van ondermijning begint daarnaast bij een goede registratie in de Basis Registratie Personen. Met een goede registratie is het niet mogelijk om uitkeringsfraude, toeslagenfraude of hypotheekrenteafrek-fraude te plegen. Goed geregistreerde personen zijn altijd zichtbaar voor de overheid. De aanpak van woon- en adresfraude krijgt daarom ook een focus.

Steeds vaker worden wij geconfronteerd met het dumpen van drugsafval in onze gemeenten. Dit is voor ons een duidelijke aanwijzing dat we op dit vlak extra inzet moeten plegen om ook degenen die achter deze activiteiten schuilen te achterhalen. Daarnaast blijkt uit casuïstiek dat er bijna altijd een link is tussen georganiseerde criminaliteit en drugshandel.

De toename van het aantal misdrijven cybercrime is duidelijk zichtbaar. Wij zijn echter van mening dat de aanpak van cybercrime primair op landelijk niveau vorm moet krijgen, wat versterkt wordt door de € 95 miljoen die het Kabinet Rutte III hiervoor structureel heeft uitgetrokken.

Nu ondermijning en georganiseerde misdaad in Nederland steeds gericht wordt aangepakt, zoeken criminelen nieuwe manieren om invloed uit te oefenen en zo hun activiteiten veilig te stellen. Er zijn signalen dat criminelen de gemeenteraadsverkiezingen kunnen aangrijpen om te proberen hun invloed op het lokale bestuur te vergroten. Het ministerie van BZK heeft in samenwerking met de VNG, het Interprovinciaal Overleg (IPO) en de Unie van Waterschappen (UvW) begin 2017 een handreiking integriteitstoetsing kandidaten voor decentrale politieke partijen laten ontwikkelen. Eind vorig jaar heeft de Griffie deze handreiking aan de raadsleden gestuurd.

d. Integraal samenwerken aan contraterrore, extremisme en radicalisering (CTER)
Net als andere gemeenten hebben wij ook te maken met bijzondere verschijnselen als extremisme en radicalisering. Deze verschijnselen willen we in onze gemeente in eerste

instantie met een preventieve insteek zo klein mogelijk houden. Daarom leggen wij een focus op het voorkomen van polarisatie en ook op preventie-, detectie- en repressie van radicalisering.

Voor onze gemeente komt daar de aanwezigheid van Schiphol nog bij. Dit brengt een bijzondere verantwoordelijkheid met zich mee.

Het integraal samenwerken aan contraterrore, extremisme en radicalisering (CTER) heeft daarom al een grote bestuurlijke aandacht. De grote aandacht en inzet van de KMar op Schiphol door maatregelen ter bestrijding van terrorisme is voor hen terecht een absolute topprioriteit. De cijfers van de KMar laten verder een groei zien van het aantal CTER meldingen op de luchthaven.

In de politie-eenheid Noord-Holland is een gezamenlijk project CTER in uitvoering. De burgemeester van Haarlemmermeer is hier samen met de burgemeester van Zaanstad bestuurlijk trekker. De gemeente Haarlemmermeer levert een projectleider. Het gaat onder meer om het bevorderen van de integrale samenwerking, het delen van best practices in de preventie, detectie en repressie van radicalisering. Ook is sprake van het integraal delen, verrijken en duiden van verworven informatie met OM, politie en het Zorg- en Veiligheidshuis in integrale overleggen. Onze inzet voor het project CTER in Noord-Holland vinden wij van groot belang, primair vanwege de aanwezigheid van onze luchthaven.

De omvang van polarisatie en radicalisering is, voor zover zichtbaar, niet kwantitatief meetbaar. De gevolgen van polarisatie en radicalisering kunnen zich uiten in incidenten terreurdreiging/daden en specifieke meldingen. Eén incident is al teveel en kan fatale gevolgen hebben. Het ontstaan van polarisatie en radicalisering en het tegengaan daarvan kent vele aspecten. Polarisation en radicalisering zijn maatschappelijke verschijnselen op wereldschaal, waar een gemeente slechts een zeer beperkte en lokale invloed heeft, maar in de preventie en repressie bij het manifesteren ervan wel mee te maken heeft.

In Haarlemmermeer is een plan van aanpak radicalisering vastgesteld en in uitvoering (22 september 2016, 2016.0050592). De stand van zaken van de uitvoering plan van aanpak radicalisering is eind 2017 opgetekend (6 februari 2018, 2018.0002443).

Beleidsversterkingen andere veiligheidsthema's

Naast de vier prioriteiten van het integraal veiligheidsbeleid zijn er diverse andere veiligheidsonderwerpen waar we met onze partners op inzetten. Denk hierbij aan veilig ondernemen, verkeersveiligheid, brandveiligheid, crisisbeheersing en evenementenveiligheid. Als bijlage is een totaaloverzicht toegevoegd van alle veiligheidsthema's met de indeling: 'raadsprioriteit', 'focuspunt bij de raadsprioriteiten', 'beleidsversterking' en 'basisniveau'. In het jaarlijkse Uitvoeringsprogramma Veiligheid wordt per thema beschreven welke activiteiten we uitvoeren.

Wat mag het kosten?

De uitwerking van de voorgestelde prioriteiten in de nieuwe Kadernota Integrale Veiligheid 2018-2022 is geborgd in de programmabegrotingen van Haarlemmermeer en Haarlemmerliede en Spaarnwoude. In de loop van 2018 gaan wij deze begrotingen harmoniseren. De nieuwe Kadernota Integrale Veiligheid 2018-2022 zal leiden tot nieuw beleid en mogelijk tot her-allocatie van middelen waar de twee gemeenteraden een besluit over zullen nemen.

Tijdens het Regionaal Bestuurlijk Overleg Politie (RBOP) van 19 oktober 2017 is een breed commitment uitgesproken voor verbetering van de regionale samenwerking op het gebied van integrale veiligheid. Deze verbeteringen gaan over het beleggen van taken en verantwoordelijkheden, de ambtelijke ondersteuning bij circa vier thema's die integraal en op eenheidsniveau worden opgepakt door een kerngroep met maximaal 4,5 formatieplaatsen en de kostenverdeling daarvan. De kosten worden voor 50% opgebracht door de 35 gemeenten in de eenheid en voor 50% door de politie en het OM samen. De 35 gemeenten verdelen deze kosten naar rato van inwoneraantal.

Bij de integrale afweging bij de Voorjaarsrapportage 2019 nemen we de financiering van het nieuwe integrale veiligheidsbeleid en de kosten van de regionale samenwerking mee.

Onze ketenpartners zoals de politie, de KMar en het OM, dragen allen hun eigen kosten. De begrotingen van de VRK en ODNZKG worden middels de gebruikelijke zienswijzeprocedure op de jaarstukken aan de raad voorgelegd.

Participatie en communicatie

In de zomer van 2017 is een participatietraject georganiseerd onder inwoners, ondernemers en dorps- en wijkraden. Hier is informatie opgehaald over de onderwerpen die men belangrijk vindt om mee te nemen in het nieuwe veiligheidsbeleid. Na vaststelling van het nieuwe beleid en de prioriteiten zal een terugkoppeling naar deze partijen verzorgd worden.

Overige relevante informatie

In de gezamenlijke informatieve bijeenkomst waarin dit raadsvoorstel wordt toegelicht is er tevens gelegenheid met de portefeuillehouders veiligheid van gedachten te wisselen over het gezamenlijk Uitvoeringsprogramma Veiligheid 2018 Haarlemmermeer en Haarlemmerliede en Spaarnwoude (16 januari 2018, 2017.0071791).

4. Ondertekening

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van de gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude,
de secretaris,

Fred Koot

de burgemeester,

Pieter Heiliegers

Bijlage(n):

- Veiligheidsanalyse 2013-2017 Haarlemmermeer en Haarlemmerliede en Spaarnwoude

Veiligheidsanalyse 2013-2017

Haarlemmermeer en Haarlemmerliede en Spaarnwoude

Haarlemmerliede en
Spaarnwoude en
Haarlemmermeer
gaan samen verder

Natuurlijkverbonden

Versie 14 maart 2018

Inhoudsopgave

Inleiding	p. 2
Samenvatting	p. 3
Veiligheidsveld 1: Veilige woon- en leefomgeving	p. 4
Thema 1.1. sociale kwaliteit	p. 4
Thema 1.2. fysieke kwaliteit	p. 6
Thema 1.3. objectieve veiligheid	p. 7
Thema 1.4. subjectieve veiligheid	p. 8
Veiligheidsveld 2: Bedrijvigheid en veiligheid	p. 10
Thema 2.1. veilig winkelgebied	p. 10
Thema 2.2. veilige bedrijventerreinen	p. 11
Thema 2.3. veilig uitgaan	p. 12
Thema 2.4. veilige evenementen	p. 13
Thema 2.5. veilig toerisme	p. 15
Veiligheidsveld 3: Jeugd en veiligheid	p. 16
Thema 3.1. jeugdoverlast	p. 16
Thema 3.2. jeugdcriminaliteit	p. 18
Thema 3.3. jeugd, alcohol en drugs	p. 20
Thema 3.4. veilig in en om de school	p. 21
Veiligheidsveld 4: Fysieke veiligheid	p. 23
Thema 4.1. verkeersveiligheid	p. 23
Thema 4.2. brandveiligheid	p. 25
Thema 4.3. externe veiligheid / milieu	p. 28
Thema 4.4. rampenbestrijding en crisisbeheersing	p. 31
Veiligheidsveld 5: Integriteit en veiligheid	p. 34
Thema 5.1. polarisatie en radicalisering	p. 34
Thema 5.2. georganiseerde criminaliteit / ondermijning	p. 36
Thema 5.3. veilige publieke taak	p. 38
Thema 5.4. informatieveiligheid	p. 39
Thema 5.5. ambtelijke en bestuurlijke integriteit	p. 40
Bijlagen	
1. Zes kernaspecten veilige woon- en leefomgeving	p. 42
2. Onderzoek veiligheidsgevoelens in Haarlemmermeer	p. 47

Inleiding

Voor u ligt de veiligheidsanalyse 2017 van de gemeenten Haarlemmermeer en Haarlemmerliede en Spaarnwoude. Deze is door de twee gemeenten gemaakt in samenwerking met de politie, de KMar, het OM, de Veiligheidsregio Kennemerland en de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied.

Doel van deze analyse

Doel van deze veiligheidsanalyse is de basis te leggen voor het voorstellen van de nieuwe prioriteiten in het integrale veiligheidsbeleid 2018-2022 van de nieuwe gemeente Haarlemmermeer. De raden van Haarlemmermeer en Haarlemmerliede en Spaarnwoude stellen de nieuwe prioriteiten begin 2018 vast nadat deze in de Driehoek en de colleges zijn besproken.

Basismateriaal analyse

Deze analyse is gebaseerd op:

- De criminaliteitscijfers 2013 t/m 31-10-2017 van politie en Koninklijke Marechaussee (KMar).
- De Veiligheidsmonitor Haarlemmerliede en Spaarnwoude 2017.
- Het onderzoek naar onveiligheidsgevoelens Haarlemmermeer 2017.
- De participatie van inwoners en ondernemers zomer 2017 (inzet Digipanel, jongerenpanel, Facebookpoll, gesprekken met dorps- en wijkraden, ondernemers en met inwoners op de markt (Veiligheidsdialoog).
- De dialoog met professionals van onze veiligheidspartners tijdens de 'Middag van de veiligheid op 13 november 2017'.

Methode kernbeleid Veiligheid VNG

Voor de opbouw van de veiligheidsanalyse is gebruik gemaakt van de VNG-methode *Kernbeleid Veiligheid*. Kernbeleid Veiligheid onderscheidt in totaal vijf veiligheidsvelden, die met elkaar het integrale veiligheidsterrein van gemeenten vormen. Het gaat om de volgende veiligheidsvelden:

- Veilige woon- en leefomgeving
- Bedrijvigheid en veiligheid
- Jeugd en veiligheid
- Fysieke veiligheid
- Integriteit en veiligheid

Binnen deze vijf veiligheidsvelden zijn in totaal 22 veiligheidsthema's opgenomen. Per veiligheidsthema wordt ingegaan op:

1. de cijfers¹ / indicatoren van 2013 t/m 31-10-2017 als totaal voor beide gemeenten, tenzij apart vermeld is dat deze specifiek alleen voor Haarlemmermeer of voor Haarlemmerliede en Spaarnwoude gelden.
2. de aard van de veiligheidsproblematiek,
3. de kern van de huidige aanpak en instrumenten,
4. mogelijke beleidsversterkingen op basis van landelijke ontwikkelingen of best-practices.

Per veiligheidsthema wordt afgesloten met conclusies en aanbevelingen.

¹ NB cijfers in rood worden negatief gewaardeerd, in groen positief, in oranje is dit een aandachtvestiging.

Samenvatting

De nieuwe gemeente Haarlemmermeer is een relatief veilige gemeente in vergelijking met andere grote gemeenten in Nederland². Het algemene beeld is dat er een constante afname is van de geregistreerde criminaliteit van 9.789 delicten in 2013 tot 5.621 delicten³ per 1 november 2017. Deze positieve ontwikkeling komt niet tot uitdrukking in de veiligheidsgevoelens van onze inwoners. Het percentage inwoners dat zich wel eens onveilig voelt in eigen buurt blijft namelijk redelijk constant.

Volgens het CBS⁴ zet de dalende lijn van de geregistreerde criminaliteitscijfers door. Het gaat hier dus om de geregistreerde misdaad. De onbekende delicten zijn niet in beeld. Bij de herijking van de speerpunten van beleid moeten we niet alleen naar de cijfers kijken. Het verhaal achter de cijfers is eveneens van groot belang. Daarom is op 13 november 2017 'de middag van de veiligheid' gehouden, waar meer dan 100 veiligheidsprofessionals uit ons netwerk met elkaar gesproken hebben.

Het plan van aanpak participatie in het veiligheidsdomein, zoals de Driehoek deze begin dit jaar heeft vastgesteld, is deze zomer uitgevoerd. In deze analyse is relevante input verwerkt. Ook is nader onderzoek uitgevoerd. In Haarlemmermeer is een onderzoek gedaan naar onveiligheidsgevoelens en in Haarlemmerliede en Spaarnwoude is 'de veiligheidsmonitor 2017 uitgevoerd'. De resultaten daarvan zijn verwerkt in deze analyse.

Nieuwe veiligheidsthema's vragen aandacht, zoals de aanpak van cybercrime, polarisatie en radicalisering, terrorismegevolgbestrijding. De toenemende aandacht voor de georganiseerde criminaliteit blijkt o.a. uit het Regeerakkoord Rutte III.

Op basis van deze analyse wordt geadviseerd om de volgende vier onderwerpen in de nieuwe gemeente Haarlemmermeer als prioriteit te benoemen en uit te werken:

- a. verbeteren veiligheidsgevoel in eigen buurt,
- b. versterken van de keten 'zorg-veiligheid',
- c. aanpak ondermijning / georganiseerde criminaliteit
- d. contraterrorisme extremisme en radicalisering.

In de voor de zomer 2018 op te stellen Kadernota Integrale Veiligheid 2018-2022 worden de prioriteiten verder uitgewerkt. Ook geven wij daarbij aandacht aan de thema's die wij op basisniveau willen blijven uitvoeren of waar een doorontwikkeling van de aanpak mogelijk is.

In de jaarlijkse uitvoeringsprogramma's veiligheid worden accenten gezet op basis van de resultaten van voorgaande jaren en de ontwikkelingen.

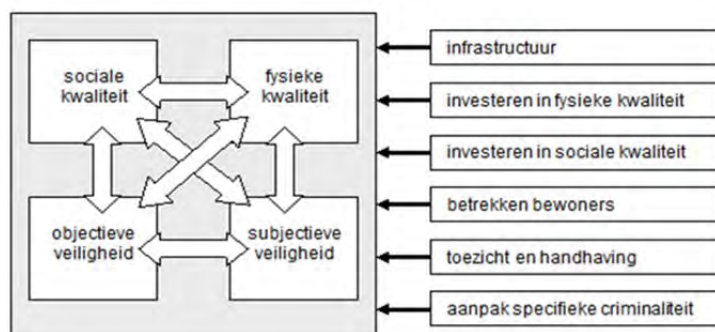
² Bron CBS 2017 / G32

³ Het gaat hier om de misdrijven die bekend zijn bij de politie en niet om het aantal aangiften dat gedaan is. De cijfers van de Koninklijke Marechaussee op Schiphol gaan echter wel uit van het aantal aangiften.

⁴ Criminaliteit en rechtshandhaving 2016

Veiligheidsveld 1. Veilige woon- en Leefomgeving

De aanpak van de vier onderling verbonden veiligheidsthema's sociale kwaliteit, fysieke kwaliteit, objectieve veiligheid en subjectieve veiligheid is verbonden met zes kernaspecten infrastructuur, investeren in fysieke kwaliteit, investeren in sociale kwaliteit, betrekken bewoners, toezicht en handhaving en aanpak specifieke criminaliteit. Zie onderstaande afbeelding.

Bron: Kernbeleid veiligheid VNG

Eerst wordt de aard van de problematiek van dit veiligheidsveld beschreven aan de hand van de vier thema's. In bijlage 1. worden de zes kernaspecten toegelicht. In bijlage 2. is een onderzoek naar onveiligheidsgevoelens in Haarlemmermeer opgenomen.

Thema 1.1: sociale kwaliteit ⁵						
Indicatoren	Bron	2013	2014	2015	2016	2017*)
Incidenten drugs/drankoverlast	Politie / BVH	169	180	163	178	205
Incidenten drugshandel	Politie / BVH	185	199	257	205	128
Incidenten overlast verwarde persoon	Politie / BVH	267	274	380	390	411
Incidenten overlast zwervers	Politie / BVH	25	42	70	51	81
Incidenten burengerucht (relatieproblemen)	Politie/BVH	418	414	408	408	378
Incidenten verdachte situatie	Politie/BVH	1.414	1.844	2.023	2.099	1.701
Cijfer voor sociale cohesie in Haarlemmerliede en Spaarnwoude (0-10)	Veiligheidsmonitor	6,8	-	6,7	-	6,8
Cijfer voor sociale cohesie in Haarlemmermeer (0-10)	Kijk op de wijk	6,3**)	-	-	6,2	-

*) t/m oktober,

**) cijfer van 2012 (dat was in 2009 een 6,2)

⁵ De sociale kwaliteit van een buurt, wijk, kern heeft betrekking op de 'intermenselijke relaties' in een buurt: tussen bewoners en eventueel andere aanwezige personen. Belangrijke aspecten van de sociale kwaliteit zijn betrokkenheid van bewoners bij de buurt, de kwaliteit van sociale netwerken, de mate van informele sociale controle, e.d. De sociale kwaliteit kan onder druk komen te staan door verschijnselen als woonoverlast, burengerucht, Multi probleemgezinnen-/huishoudens, overlast gerelateerd aan illegale bewoning, drank- en drugsoverlast, overlast van prostitutie en overlast van zwervers (Bron voor alle definities: Kernbeleid veiligheid VNG)

Aard van de veiligheidsproblematiek

De politiecijfers op gebied van sociale kwaliteit laten een stijgend beeld zien op gebied van overlast in de eigen buurt. De toename heeft betrekking op drank- en drugsoverlast en overlast van personen met verward gedrag en zwervers. De verhoging van het aantal incidenten verdachte situatie is een aanwijzing dat mensen niet alleen signaleren, maar ook vaker meldingen doen en zich betrokken voelen bij de veiligheid in hun buurt. Afgelopen jaren is vanuit de integrale aanpak woninginbraken ook flink geïnvesteerd in burgerparticipatie, ofwel het vergroten van de awareness bij inwoners en de meldingsbereidheid (bij o.a. verdachte situaties). Een verhoging van het aantal meldingen van de incidenten overlast personen met verward gedrag heeft aandacht nodig. Het is een aanname dat de groei komt doordat het aantal zelfstandig wonende kwetsbare inwoners toeneemt als gevolg van de ontwikkelingen in de zorg en de vergrijzing van de bevolking. Nader onderzoek is nodig. Een stijging van het aantal incidenten van verwarde personen is ook te relateren aan een verhoging van het aantal assistentieverzoeken aan de politie vanuit de GGZ inGeest Spaarnepoort in Hoofddorp.

De sociale cohesie in beide gemeenten is positief en stabiel te noemen.

Uit de participatie in Haarlemmermeer blijkt dat inwoners bij het thema sociale kwaliteit zich met name storen aan: "te hard rijden, overlast van jongeren, mensen die zich onbeschoft of asociaal gedragen en aan agressief gedrag". De Wet aanpak woonoverlast zal de komende jaren ingezet gaan worden waarbij de burgemeester kan ingrijpen bij lastige bureu kwesties. Hiervoor zijn lokaal beleidsregels in voorbereiding.

Uit het onderzoek 'Veiligheidsmonitor gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude 2017' blijkt voor sociale kwaliteit een positieve ontwikkeling. Mensen gaan prettig met elkaar om, voelen zich thuis en helpen elkaar. Sociale overlast komt ook voor, maar in beperkte mate.

Sociale kwaliteit Haarlemmerliede en Spaarnwoude						
Indicatoren	Bron	2013	2014	2015	2016	2017
% (helemaal) mee eens is dat mensen op een prettige manier met elkaar omgaan.	Veiligheidsmonitor	75,9%	-	76,5%	-	77,3
% (helemaal) mee eens dat ze zich thuis voelen bij de mensen.	Veiligheidsmonitor	68,2%	-	67,8%	-	70,3
% (helemaal) mee eens het is een gezellige buurt waar mensen elkaar helpen en dingen samen doen.	Veiligheidsmonitor	53,2%	-	51,8%	-	54,2%
% veel last van een of meer vormen van sociale overlast.	Veiligheidsmonitor	9,4%	-	11,5%	-	8,4%

De respondenten in Haarlemmerliede en Spaarnwoude geven aan dat het volgende buurtprobleem op het gebied van sociale kwaliteit aangepakt moeten worden: "te hard rijden".

Thema 1.2: fysieke kwaliteit ⁶						
Indicatoren	Bron	2013	2014	2015	2016	2017*)
Incidenten vernieling	Politie / BVH	1.238	1.063	1.064	869	673
Misdrijven vernieling van/aan auto	Politie / BVH	611	536	520	394	265
Misdrijven vernieling van/aan openbaar vervoer/abri	Politie / BVH	11	11	3	2	9
Misdrijven vernieling openbare gebouwen	Politie / BVH	15	18	19	16	3
Misdrijven vernieling overige objecten	Politie / BVH	429	369	370	341	317
Misdrijven Vernieling totaal inclusief andere dan hierboven vermeld	Politie / BVH	1.079	939	916	758	598
Meldingen zwerfvuil HLMR	Veiligheid/MOB	534	501	553	671	785
Meldingen illegaal gestort afval HLMR	Veiligheid/MOB	1.087	1.136	1.123	1.163	1.239
Meldingen graffiti / wildplakken HLMR	Veiligheid/MOB	24	22	29	30	22
Meldingen verontreiniging / milieu HLMR	Veiligheid/MOB	248	263	238	301	312
Een of meer vormen van fysieke verloedering komt voor in Haarlemmerliede en Spaarnwoude	Veiligheid monitor	79,1%	-	80,2%	-	77,2%

*) t/m oktober

Aard van de veiligheidsproblematiek

De fysieke kwaliteit in de twee gemeenten staat onder druk. In Haarlemmermeer stijgt het aantal overlastmeldingen zwerfvuil, illegale stort en verontreinigingen milieu. Het aantal vernielingen neemt af. De overlast van fysieke verloedering in Haarlemmermeer is volgens cluster Beheer en Onderhoud licht gestegen en dat is te wijten aan een achterstand op 'schoon, heel en veilig'. Voor 2018 staat voor het onderhoud van de openbare ruimte een inhaalslag gepland. Uit de participatie in Haarlemmermeer blijkt dat inwoners bij het thema fysieke kwaliteit zich met name storen aan: zwerfvuil, hondenpoep en onoverzichtelijke verkeerssituaties (zie ook onder thema 3.1. 'verkeersveiligheid').

Fysieke kwaliteit in Haarlemmerliede en Spaarnwoude						
Indicatoren	Bron	2013	2014	2015	2016	2017
% veel overlast van een of meer vormen van fysieke verloedering.	Veiligheidsmonitor	21,6%		18,9%		25%
% (helemaal) eens is met de stelling dat wegen, paden en pleintjes goed zijn onderhouden	Veiligheidsmonitor	57,2%		55,1%		49,8%
% (helemaal) eens dat onderhoud perken, plantsoenen en parken goed zijn onderhouden	Veiligheidsmonitor	68,2%		62,2%		56,7%
% (helemaal eens) dat er goede speelplekken voor kinderen zijn	Veiligheidsmonitor	57,5%		56,1%		57,4%

⁶ De fysieke kwaliteit van een buurt, wijk, kern heeft betrekking op fysieke kenmerken van de woonomgeving: in het bijzonder de inrichting, het onderhoud en beheer van de openbare ruimte. Het gaat bij dit thema om de vraag: hoe staat de openbare ruimte erbij? Hoe prettig is het wonen in de buurt gegeven die fysieke kwaliteit? Aspecten zijn dan onderhoud van groen, aanpak zwerfvuil, verlichting van achterpaden e.d. Inbreuk op de fysieke kwaliteit maken onder meer vernielingen, graffiti, zwerfvuil en andere tekenen van verloedering.

Uit het onderzoek ‘Veiligheidsmonitor van de gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude 2017’ blijkt een afname op een aantal indicatoren (zie tabel hierboven). Veel voorkomende vormen van fysieke verloedering die genoemd worden zijn: hondenpoep, rommel op straat, vernieling straatmeubilair. De respondenten geven aan dat de volgende drie buurtproblemen op het gebied van fysieke kwaliteit aangepakt moeten worden: hondenpoep op stoep/straat/perken, rommel op straat, parkeerproblemen.

Thema 1.3: objectieve veiligheid ⁷						
Indicatoren	Bron	2013	2014	2015	2016	2017*)
Misdrijven diefstal/ inbraak woning (PRIO)	Politie/BVH	798	608	580	518	406
Misdrijven diefstal uit box/garage/schuur/tuinhuis	Politie/BVH	137	115	104	75	70
Misdrijven mishandeling (fysiek geweld)	Politie/BVH	326	338	267	270	199
Misdrijven bedreiging	Politie/BVH	222	177	186	124	112
Misdrijven straatroof (PRIO)	Politie/BVH	34	15	35	23	16
Misdrijven diefstal van fietsen	Politie/BVH	508	482	429	284	270
Misdrijven diefstal van brom- en snorfietsen	Politie/BVH	122	122	150	170	136
Misdrijven diefstal van motorvoertuigen	Politie/BVH	131	117	101	123	105
Misdrijven diefstal uit/vanaf motorvoertuigen	Politie/BVH	793	641	657	465	331
Misdrijven diefstal van motor / scooter	Politie/BVH	16	15	10	13	11
Misdrijven totaal	Politie BVH	9.789	8.580	8.342	7.671	5.621
incidenten huiselijke twist (zonder vervolg)	Politie/BVH	217	192	184	163	117
Huisverboden (PRIO)	Khonraad	26	9	12	18	16
% zegt slachtoffer van een misdrijf in Haarlemmerliede en Spaarnwoude te zijn geweest het afgelopen jaar (excl. Cybercrime)	Veiligheidsmonitor	25,7%	-	15,4%	-	12,9%

*) t/m oktober

Aard van de veiligheidsproblematiek

Het gaat goed met de objectieve veiligheid volgens de politiecijfers. Het totaal aantal geregistreerde misdrijven is van 9.789 in 2013 gedaald naar 7.671 in 2016. De verwachting is dat het totaal aantal in 2017 weer lager uitvalt dan in 2016. De door de raad benoemde prioritaire delicten (met name woninginbraken) laten positieve ontwikkelingen zien. Sinds 2013 is het aantal woninginbraken fors gedaald. Ook het aantal gevallen van straatroof neemt af. Een stijging is te zien van het aantal gevallen van diefstal bromfietsen. Onbekend is of er überhaupt meer bromfietsen in de gemeente zijn dan in voorgaande jaren. Nader onderzoek moet uitwijzen of het aantal diefstallen van bromfietsen ook procentueel stijgt.

Uit de participatie in Haarlemmermeer blijkt de aanpak van diefstallen brom- en snorfietsen staat lager op de prioriteiten van onze inwoners dan andere delicten. Voor jongeren is dat anders. Ze vinden de aanpak van diefstal van een brom- snorfiets (heel) belangrijk. Verder blijkt uit de participatie dat leefbaarheidsonderwerpen hoger scoren dan criminele delicten, behalve de aanpak van woninginbraken. Ook jongeren geven aan die aanpak (heel) belangrijk te vinden. De daling van het aantal woninginbraken leidt er dus niet toe dat inwoners de aanpak minder belangrijk zijn gaan vinden.

⁷ Bij dit thema gaat om de diverse, veelvoorkomende vormen van criminaliteit in de buurt, wijk, gemeente. Soorten criminaliteit die in elk geval bepalend zijn en uitgewerkt dienen te worden in de analyse, zijn woninginbraak, overvallen, voertuigcriminaliteit en geweld (waaronder huiselijk geweld). Van belang is de (eventuele) relatie met minder zichtbare vormen van criminaliteit (georganiseerde criminaliteit).

Zie ook onder thema 1.4. subjectieve veiligheid waar nader op dit aspect wordt ingegaan. Uit de participatie in Haarlemmermeer blijkt verder dat de inwoners prioriteit willen geven aan de aanpak van: fysiek geweld, seksueel misbruik en sexting, woninginbraken, psychisch geweld, identiteitsfraude. Ook jongeren onderschrijven deze top 5.

Thema 1.4: subjectieve veiligheid ⁸						
Indicatoren	Bron	2013	2014	2015	2016	2017*)
Rapportcijfer veiligheid in de buurt in Haarlemmerliede en Spaarnwoude	Veiligheidsmonitor	7,2	-	7,1	-	7,2
% dat zich wel eens onveilig voelt in eigen buurt in Haarlemmerliede en Spaarnwoude	Veiligheidsmonitor	14,9	-	13,7	-	13,9
% dat zich wel eens onveilig voelt in eigen buurt in Haarlemmermeer	CBS	19,1*)	16,1	20,4	15	-
% dat zich vaak onveilig voelt in eigen buurt in Haarlemmerliede en Spaarnwoude	Veiligheidsmonitor	0,7	-	0,3	-	1,8
% dat vaak 's avonds niet open doet omdat men het niet veilig vindt in Haarlemmerliede en Spaarnwoude	Veiligheidsmonitor	5,3	-	6,6	-	7,1
% dat zich vaak 's avonds alleen thuis onveilig voelt in Haarlemmerliede en Spaarnwoude	Veiligheidsmonitor	0,6	-	3,6	-	2,8
% dat bang is zelf slachtoffer te worden van criminaliteit in Haarlemmerliede en Spaarnwoude	Veiligheidsmonitor	1,3	-	4,3	-	2,0
% geschatte kans (heel) groot op inbraak woning in Haarlemmerliede en Spaarnwoude	Veiligheidsmonitor	18,1	-	13,7	-	16,5
% geschatte kans (heel) groot op mishandeling in Haarlemmerliede en Spaarnwoude	Veiligheidsmonitor	0,3	-	3,0	-	1,5
% dat vaak/soms onveilig voelt op plekken waar jongeren rond hangen in Haarlemmerliede en Spaarnwoude	Veiligheidsmonitor	31	-	29,7	-	35,6
% dat vaak/soms onveilig voelt bij het treinstation in Haarlemmerliede en Spaarnwoude	Veiligheidsmonitor	12,4	-	14,8	-	19,3

*) gemeentelijke veiligheidsmonitor Haarlemmermeer

Veiligheidsbeleving in Haarlemmerliede en Spaarnwoude

Uit het onderzoek *Veiligheidsmonitor Haarlemmerliede en Spaarnwoude 2017* blijkt dat:

- Het rapportcijfer voor veiligheid in de buurt met een 7,2 stabiel is gebleven.
- Het een klein percentage van de respondenten is dat zich op diverse onderwerpen wel eens of vaak onveilig / bang voelt. Het percentage dat:
 - zich wel eens onveilig voelt in eigen buurt stabiel is gebleven met 13,9%

⁸ Subjectieve veiligheid gaat over het 'veiligheidsgevoel' van inwoners (hoe vaak voelt men zich onveilig, in hoeverre mijdt men bepaalde plekken in de gemeente?) en om bepaalde plekken binnen de gemeente (station, winkelgebied, uitgaansgebied) waar inwoners zich onveilig voelen.

- o zich vaak onveilig voelt in eigen buurt stijgt tot 1,8%
- o vaak 's avonds niet open doet omdat men het niet veilig vindt stijgt tot 7,1%
- o zich vaak 's avonds alleen thuis onveilig voelt daalt tot 2,8%
- o bang is zelf slachtoffer te worden van criminaliteit daalt tot 2%
- o de geschatte kans (heel) groot op inbraak woning aangeeft stijgt tot 16,5%
- o de geschatte kans (heel) groot op mishandeling aangeeft, daalt tot 1,5%
- o zich vaak/soms onveilig voelt op plekken waar jongeren rond hangen stijgt tot 35,6%
- o zich vaak/soms onveilig voelt bij het treinstation stijgt tot 19,3%

Veiligheidsbeleving in Haarlemmermeer

Elk jaar laten benchmarks en monitors (zoals de AD misdaadmonitor) zien dat Haarlemmermeer een veilige gemeente is om in te wonen en te leven. In slechts vier van de vijftig grootste Nederlandse gemeenten is het aantal geweldsmisdrijven en vernielingen per duizend inwoners lager (Atlas van Gemeenten, 2017). Ook voelen Haarlemmermeeders zich veiliger dan in andere 70.000+ gemeenten en zijn zij naar eigen zeggen minder vaak slachtoffer van criminaliteit (Veiligheidsmonitor, 2016). Geregistreerde misdaadcijfers laten bovendien zien dat de veiligheidssituatie in Haarlemmermeer verbetert: het aantal misdrijven per duizend inwoners is in de laatste tien jaar gedaald van 103 (2005) naar 76 (2015). Met name de veelvoorkomende criminaliteit – gewelds-, vermogens- en vandalismedelicten – is vrijwel in elke wijk en kern afgenomen. Haarlemmermeer is in het laatste decennium dus aantoonbaar veiliger geworden! Toch is het onveiligheidsgevoel onder Haarlemmermeeders in dezelfde periode vrijwel gelijk gebleven⁹: 20% tot 25% voelt zich wel eens onveilig in de directe woonomgeving¹⁰. Bovendien bestaan er tussen enkele Haarlemmermeerse wijken en kernen grote verschillen in de mate waarin inwoners zich veilig voelen. Dit is opvallend: het criminaliteitsniveau is namelijk vrijwel gelijk. Hoe kan het dat het objectief veiliger worden van Haarlemmermeer niet altijd door inwoners als zodanig, en in dezelfde mate, wordt ervaren? In bijlage 2 worden deze vragen aan de hand van een nader onderzoek beantwoord.

Participatie

Uit de participatie in Haarlemmermeer blijkt ook dat ouderen zich vaker onveiliger voelen dan jongeren. Volwassenen/ouderen voelt zich het meest veilig: thuis, op het werk, bij het sporten, winkelcentra en op straat. Als plekken waar men zich minder veilig voelt worden genoemd: bij het uitgaan, bij grote evenementen, als ik websites bezoek en op social media. Tijdens de participatie zijn ook concrete locaties en situaties genoemd. Jongeren geven bij de participatie aan dat ze zich op heel veel plekken altijd of vaak veilig voelen. Het meest veilig voelen de jongeren zich: thuis, bij het sporten en op school. Bij grote evenementen, bij het uitgaan en bij websitebezoek is te zien dat iets meer jongeren zich daar ook 'soms of zelden' veilig voelen. Om hieraan conclusies te kunnen verbinden zal verder verdiepend onderzoek moeten worden gedaan. De participatietools die zijn ingezet geven slechts een indicatie voor een onderzoeksopzet.

⁹ In Nederland is het onveiligheidsgevoel wel gedaald, maar blijft het achter bij de afname van de criminaliteitscijfers (CBS, 2015).

¹⁰ De Veiligheidsmonitor laat in 2016 voor het eerst een daling zien van het onveiligheidsgevoel: 15% zou zich nog onveilig voelen in de eigen buurt. Toekomstig onderzoek moet gaan uitwijzen of er daadwerkelijk een daling is ingezet.

Veiligheidsveld 2. Bedrijvigheid en veiligheid

Thema 2.1: veilig winkelgebied ¹¹						
Indicatoren	Bron	2013	2014	2015	2016	2017*)
Misdrijven winkeldiefstal	Politie/BVH	476	388	331	315	206
Misdrijven overval overig objecten (o.a. winkels)	Politie/BVH	15	6	7	3	4
Misdrijven zakkenrollerij	Politie/BVH	717	575	522	411	189
Winkeldiefstal Schiphol Landside	KMar	246	272	374	268	212
Winkeldiefstal Schiphol Airside	KMar	47	46	33	42	73
Zakkenrollerij Schiphol (aangiften)	KMar	129	184	150	108	86
Verdachte situatie Schiphol (melding)	KMar	1.674	1.618	2.304	2.538	1.930

*) t/m oktober

Aard van de veiligheidsproblematiek

De geprioriteerde delicten aanpak van winkeldiefstal, overvallen en zakkenrollerij zijn de afgelopen vier jaar in aantallen afgenomen. De preventieve maatregelen zoals trainingen voor ondernemers, mysteryscans en andere vormen van voorlichtingen lijken resultaat te hebben gehad. Er zijn zeven Keurmerk Veilig Ondernemen (KVO) trajecten gaande voor winkelgebieden; daarnaast is er zowel sprake van technisch (camerabewaking en WhatsApp-groepen) en fysiek toezicht (gemeentelijke handhavers). Het aantal aangiften van winkeldiefstal op Schiphol Airside is in 2017 gestegen. Dit lijkt het gevolg van een toename van mobiel banditisme. Op basis van de cijfers t/m oktober lijkt het erop dat het aantal meldingen van verdachte situaties Schiphol in 2017 daalt ten opzichte van 2016. Tot en met 2016 was jaarlijks sprake van een stijging van het aantal meldingen van verdachte situaties op Schiphol.

Uit de participatie blijkt dat de aanpak van winkeldiefstal bij inwoners belangrijk is, maar geen hoge prioriteit verdient. Ondernemers geven aan de aanpak van winkeldiefstal een prioritair onderwerp te vinden. Ze vragen ook aandacht voor de aanwezigheid van politie en handhavers in de winkelcentra. Dit is ook een onderwerp dat dorps- en wijkraden belangrijk vinden. Onze inwoners (ouderen en jongeren) voelen zich daarnaast in grote mate veilig in winkelcentra.

Kern van de huidige aanpak

Er zijn op dit moment zeven KVO-W trajecten voor winkelgebieden. We gaan niet actief winkelcentra benaderen om een KVO op te zetten. Het initiatief daartoe dient vanuit de ondernemers te komen. Gemeentelijke handhavers zijn in de winkelcentra aanwezig met als doel een preventieve invloed uit te oefenen op overlast en het veiligheidsgevoel voor winkeliers en bezoekers te verhogen. We verkennen de mogelijkheden tot het breder inzetten van (bestaande) camerabewaking dan wel cameratoezicht in winkelgebieden. We stimuleren WhatsApp-groepen van ondernemers om onderling snel informatie te delen als zich een incident of verdachte situatie voordoet in het winkelgebied. Het Regionaal Platform Criminaliteitsbeheersing (RPC) biedt actief trainingen aan ondernemers (overval, agressie, winkeldiefstal, etc.). Afgelopen jaar is geïnvesteerd in de Mysteryscan in winkels. Een vervolg hierop is de training Alert aan het Werk. Voorlichting over zakkenrollers aan winkelend publiek

¹¹ In winkelgebieden kunnen zich verschillende vormen van onveiligheid voordoen. Het gaat bijvoorbeeld om winkeldiefstal, zakkenrollerij en overvallen, maar ook om jongerenoverlast, vernielingen, fietsen en bromfietsen in voetgangersgebied en de mate van brandveiligheid van de winkelpanden. Daarnaast kunnen zwerfvuil en andere tekenen van verloedering tot subjectieve onveiligheid leiden.

gebeurt ook regelmatig. Wij informeren ondernemers over de Veiligheid Kleine Bedrijven (VKB) scan. Na een overval zetten we een nazorgplan in. We zetten in op het vergroten van bewustwording en promoten van preventieve maatregelen op het gebied van cybercrime, winkeldiefstal, winkel- en bedrijfsinbraak en overvallen. Ook stimuleren we het creëren van Safety Spots rondom geldautomaten. Een ontwikkeling binnen het thema is de opkomst van cybercrime (zie onder thema 5.2. georganiseerde criminaliteit). De mogelijke stopzetting KVO subsidies is een bedreiging voor het thema veilige winkelgebieden.

Mogelijke beleidsversterkingen

Tijdens de middag van de veiligheid waren de deelnemers het er over eens dat we op het gebied van veilig ondernemen goed werk verrichten. Uiteraard is er ruimte voor verbetering waarbij 'samenwerking' tussen ondernemers en overheid nog beter kan. Dit hoeft niet altijd via een KVO traject, maar kan ook doormiddel van een BIZ of andere samenwerkingsvorm.

Op het gebied van winkeldiefstal kan gesteld worden dat de gepresenteerde cijfers niet representatief zijn. De cijfers laten een daling zien van het aantal winkeldiefstallen, maar dit heeft vooral te maken met de aangifte bereidheid van ondernemers.

Cybercrime werd niet gezien als prioriteit binnen het thema veilig ondernemen. Preventief kunnen we ondernemers wijzen op de gevaren van cybercrime en krijgen ze tips om dit te voorkomen. Verder zien de deelnemers dit niet als een verantwoordelijkheid voor de gemeente. Dit probleem zou vooral op landelijk niveau aangepakt moeten worden.

Conclusies en aanbevelingen

Er is geen aanleiding dit thema als prioriteit voor te stellen. De huidige aanpak kan worden versterkt.

Thema 2.2: veilige bedrijventerreinen ¹²						
Indicatoren	Bron	2013	2014	2015	2016	2017*)
Misdrijven diefstal / inbraak in bedrijven en instellingen	Politie/BVH	388	384	384	312	264
Misdrijven diefstal in/uit bedrijf/kantoor	Politie/BVH	224	183	222	135	120
Diefstal in/uit School	Politie/BVH	36	42	29	22	28
Diefstal in/uit sportcomplex	Politie/BVH	54	87	51	57	22
Diefstal af/uit bedrijf Schiphol (aangiften)	KMar	29	20	28	34	12
Diefstal overige goederen Schiphol (aangiften)	KMar	360	343	322	328	405
Diefstal af/uit auto Schiphol (aangiften)	KMar	29	19	26	12	26
Diefstal auto Schiphol (aangiften)	KMar	15	12	13	9	15
Vernieling auto Schiphol (aangiften)	KMar	36	73	177	38	56
Prio 1 meldingen Schiphol	KMar	1.563	1.556	1.933	1.899	1.902
Prio 2 meldingen Schiphol	KMar	15.919	14.468	17.037	19.985	16.424

*) t/m oktober

¹² Onveiligheid op bedrijventerreinen kent zowel sociale als fysieke aspecten: bedrijfsinbraak, diefstal, overvallen en vernieling aan de ene kant en aan de andere kant inrichting en onderhoud van de terreinen, verkeersveiligheid en brandveiligheid. Ook kunnen zich illegale bewoning en drugsdelicten als hennepplantages voordoen (NB: 'externe veiligheid' ofwel veiligheid rond inrichtingen waarin gevaarlijke stoffen worden opgeslagen en/of bewerkt, is onderdeel van veiligheidsveld 4: Fysieke veiligheid).

Aard van de veiligheidsproblematiek

Over het algemeen is de ontwikkeling veiligheid op bedrijventerreinen de afgelopen jaren niet ongunstig. Het aantal aangiften diefstal overige goederen Schiphol is in 2017 gestegen. De drempel om aangifte te doen lijkt te zijn verlaagd, er wordt vaker gebruik gemaakt van digitale aangifte. Het aantal Prio 1 en 2 meldingen op Schiphol is vanwege de toename van het aantal passagiers op Schiphol toegenomen.

Uit de participatie blijkt dat ondernemers aandacht vragen voor de aanpak van georganiseerde criminaliteit en ondermijning op oudere bedrijventerreinen en de aanwezigheid van politie en handhavers. Het aantal diefstallen/inbraken in bedrijven en instellingen is in het algemeen gedaald. Wij zien een stijging van diefstallen uit scholen waarbij grote partijen laptops en iPads worden weggenomen.

Kern van de huidige aanpak

Er zijn op dit moment vier KVO-B trajecten voor bedrijventerreinen. Wij continueren bestaande en stimuleren en ondersteunen nieuwe Keurmerken Veilig Ondernemen initiatieven. Wij stimuleren Parkmanagement gebieden. Het RPC biedt actief trainingen aan ondernemers. Wij faciliteren een aantal Bedrijfsinvesteringszones, door het innen van de bijdragen en controleren van de activiteiten (zoals extra toezicht, verlichting, hekwerken of camerabewaking, bereikbaarheid, bewegwijzering en verkeersvoorzieningen aantrekkelijkheid, schoonmaak, onderhoud, groenvoorziening, promotie en evenementen). Wij verkennen de mogelijkheden tot het breder inzetten van (bestaande) camerabewaking dan wel cameratoezicht op bedrijventerreinen. Wij stimuleren het opzetten van WhatsApp-groepen door ondernemers onderling.

Mogelijke beleidsversterkingen

Een ontwikkeling binnen het thema is de toename van cybercrime (zie thema 5.2 georganiseerde criminaliteit). Extra aandacht voor de aanpak daarvan is mogelijk. Het stopzetten van de KVO subsidie is een bedreiging die we mogelijk kunnen afwenden.

Conclusies en aanbevelingen

Er is geen aanleiding dit thema als prioriteit voor te stellen. De huidige aanpak kan worden versterkt.

Thema 2.3: veilig uitgaan ¹³						
Indicatoren	Bron	2013	2014	2015	2016	2017*)
Incidenten geluidshinder horeca	Politie BVH	28	34	44	23	28
Meldingen overlast horeca HLMR	HLMR/MOB	5	6	4	5	5

*) t/m oktober

Aard van de veiligheidsproblematiek

De gemeente heeft niet een echt uitgaansprofiel, maar beschikt wel over cafés/bars, restaurants, hotels, bioscopen, culturele centra etc. De overlast van de horeca waaronder geluidshinder is beheersbaar, maar verdient nog voldoende aandacht. Uit de participatie blijkt dat de inwoners (ouderen en jongeren) zich over het algemeen veilig voelen bij het uitgaan. Voor ondernemers speelt het onderwerp niet.

¹³ Uitgaansvoorzieningen hebben enerzijds een positief effect op de veiligheid: het culturele en sociale klimaat varen er wel bij. Ook zijn er economische voordelen. Maar er kunnen zich ook veiligheidsproblemen rond uitgaansvoorzieningen voordoen, zoals geweld, overlast en vernielingen (eventueel vernielingen rond de zgn. (s)looproutes).

Kern van de huidige aanpak

De verkoop van alcohol aan jongeren onder de 18 jaar, het gebruik van alcohol door jongeren onder de 18 jaar en de overlast door alcoholgebruik van jongeren in de openbare buitenruimte wordt aangepakt door de inzet van handhaving (NIX18 is een prioriteit voor handhaving). Daarnaast zorgen we dat dat inrichtingen beschikken over een geldige drank- en horecaverunning en voldoen aan de wet- en regelgeving. Op basis van meldingen en eigen waarnemingen wordt ter voorkoming van overlast toegezien op naleving van ons terrassenbeleid. Waar mogelijk wordt dit gecombineerd met het toezicht op de Drank- en Horecawet. Jaarlijks worden integrale milieucontroles bij de horeca uitgevoerd op basis van klachten / verzoeken om handhaving of bij nieuwe inrichtingen. Afhankelijk van de aard van de klachten wordt samen met de brandweer een controle uitgevoerd en worden tevens, waar mogelijk, voorschriften uit de Drank- en horecawetgeving gecontroleerd. Op het gebied van openbare orde, veiligheid en milieudelicten wordt samengewerkt met de politie. Verzoeken om handhaving / klachten worden zodanig afgehandeld, zodat herhaling van de overlast wordt voorkomen. Thema 1.1. sociale kwaliteit gaat in op de overlast door drank/ en drugsgebruik.

Mogelijke beleidsversterkingen

We kunnen inzetten op een meer integrale aanpak van NIX18, zowel preventief als repressief met de politie en Brijder Verslavingszorg. Ook kunnen we meer specifieke aandacht schenken aan problematisch middelen gebruik door jongeren in de horeca en hierdoor overlast voor de omgeving voorkomen.

Conclusies en aanbevelingen

In de gemeente bestaat een gezonde en veilige horeca, waarbij relatief weinig overlast voor de omgeving wordt veroorzaakt. Het is niet nodig dit thema als prioriteit voor te stellen. De huidige aanpak kan worden versterkt.

Thema 2.4: veilige evenementen ¹⁴						
Indicatoren	Bron	2013	2014	2015	2016	2017*)
Incidenten geluidshinder evenementen	Politie/BVH	14	11	11	16	12
Meldingen overlast evenementen	HLMR/MOB	26	17	59	47	-

*) t/m oktober

Aard van de veiligheidsproblematiek

De overlast van evenementen lijkt toe te nemen. Ook het aantal grote evenementen is toegenomen in aantal en omvang (Mysteryland en Awakenings). Het aantal incidenten op evenementen is echter klein. Uit de participatie blijkt dat jongeren zich in belangrijke mate veilig voelen bij grote evenementen. Ouderen daarentegen voelen zich juist veel vaker onveilig op grote evenementen. Nader onderzoek moet uitwijzen of dit zo is en hoe dit komt. Voor ondernemers speelt de overlast van evenementen niet.

¹⁴ Evenementen, zeker de grootschalige, kunnen behoorlijke veiligheidsrisico's opleveren. Het is aan de organisator voorwaarden voor de veiligheid te realiseren en aan de gemeenten om de juiste voorwaarden te stellen en die te handhaven. De risico's zijn voornamelijk gelegen in geweld, overlast, vernieling, brandveiligheid en crisisbeheersing. Daarnaast er mogelijke dwarsverbanden met externe veiligheid (evenementenlocaties nabij EV-inrichtingen?) en aanpak georganiseerde criminaliteit (uitbreiding BIBOB-beleidslijn met evenementen?)

Kern van de huidige aanpak

Wij zorgen door toezicht voor een veilige opbouw, verloop en afbouw van (risicovolle) evenementen. De Driehoek stelt duidelijke beleids- en tolerantiegrenzen vast op het gebied van openbare orde en veiligheid (bijvoorbeeld m.b.t. het gebruik van drugs). Op basis van de evenementenkalender wordt multidisciplinair besloten welke evenementen als regulier, "aandacht en "risicovol moeten worden bestempeld. 'De capaciteit van o.a. de hulpdiensten binnen district Kennemerland en de eenheid Noord-Holland is van invloed op de evenementenkalender (het is onwenselijk als tegelijkertijd diverse – grote/risicovolle – evenementen plaatsvinden).

Voor deze evenementen wordt, in overleg met gemeente en hulpverleningsdiensten (politie, brandweer, GGD/GHOR), een veiligheids- en logistiekplan opgesteld door de organisator. De veiligheidsregio, de hulpdiensten en de gemeente toetsen deze plannen. De veiligheidsregio en de hulpdiensten adviseren de gemeente over de te stellen voorwaarden. De inzet van handhavers van de OD NZKG en de gemeentelijke handhavers zijn gekoppeld aan de jaarlijkse evenementenkalender. De OD NZKG toetst de constructiegegevens van de tijdelijke bouwwerken, geeft het milieuv advies en handhaaft daarop. Door toezicht op vergunningsvoorwaarden wordt (geluids)overlast voor omwonenden voorkomen en/of beperkt. Toezicht en het toetsen op de voorwaarden in de vergunning kan aangescherpt worden. Jaarlijks worden, in overleg met de ketenpartners, vijf grote evenementen uitgekozen (waaronder Mysteryland en Awakenings) waar extra toezicht wordt gehouden door toezicht en handhaving van de gemeente vanwege de impact op de leefbaarheid in de directe omgeving. Ook wordt toezicht gehouden op de naleving van de Drank- en Horecawet. Er is een jaarlijkse samenwerking tussen handhaving en de politie om vroegtijdig afsteken van vuurwerk rond oud en nieuw te voorkomen. Een aantal jaren is subsidie verstrekt om te zorgen voor evenementen t.b.v. een veilig oud en nieuw. Dit leverde op dat er steeds minder werd vernield in de openbare ruimte.

Mogelijke beleidsversterkingen

Tijdens de middag van de veiligheid is gesproken over:

- het groeiend aantal evenementen in Haarlemmermeer en de impact die dit heeft op de capaciteit van de politie en handhaving. Economische belangen kunnen haaks komen te staan op de veiligheid als het aantal evenementen nog verder toeneemt.
- het drugsgebruik op evenementen. Volgens de politie is er een groeiend aantal incidenten die gerelateerd zijn aan drugsgebruik. Deze incidenten worden niet als zodanig geregistreerd omdat het bijvoorbeeld gaat om een vechtpartij of zedenzaak waar drugs (gedeeltelijk) de oorzaak van is geweest. Door de relatie met drugs te registreren kunnen we beter inzichtelijk krijgen of het drugsgebruik daadwerkelijk een toenemend probleem is bij evenementen. Een idee dat geopperd werd is het zorgen voor 100% drugsvrije evenementen in Haarlemmermeer. Het inzetten van een drugshond bij de ingang van (dance) evenementen kan hieraan bijdragen.
- Extra aandacht tegen inrijden op grote groepen mensen (inrij beperkende maatregelen) bij evenementen met een landelijke uitstraling zoals Mysteryland.
- Meer controle op naleving vergunningsvoorschriften.

Conclusies en aanbevelingen

Evenementen verlopen veilig door goede samenwerking met de politie en VRK. Bestuurlijke aandacht voor het aantal grote evenementen in relatie tot de veiligheid. Er is geen aanleiding dit thema als prioriteit voor te stellen. Doorontwikkeling van de aanpak is voldoende door o.a. aanscherpen van toezicht en het toetsen op de voorwaarden in de vergunning.

Thema 2.5: veilig toerisme¹⁵

Indicatoren	Bron	2013	2014	2015	2016	2017*)
Misdrijven diefstal uit hotels/pensions	Politie/BVH	40	49	50	82	68
Bagagediefstal Schiphol (aangiften)	KMar	257	346	256	239	213
Diefstal uit ingecheckte bagage Schiphol (aangiften)	KMar	61	72	65	38	80
Diefstal af/uit luchtvaartuig Schiphol (aangiften)	KMar	31	26	28	18	29
Taxizaken / + conflict Schiphol	KMar	620	317	978	726	459
Meldingen overlast dak- en thuislozen Schiphol	KMar	591	663	889	1013	846
Verdrinking Haarlemmermeerse bos en Toolenburgerplas	Gemeente	1	0	0	0	2

*) t/m oktober

Aard van de veiligheidsproblematiek

De afgelopen jaren is het aantal incidenten met betrekking tot diefstal van bagage uit hotels/pensions gestegen. De slachtoffers waren voornamelijk toeristen. Ook diefstal met geweld/beroving van toeristen is gestegen. Het aantal meldingen overlast door dak- en thuislozen op Schiphol is een groeiend probleem. Ook is er een stijging van de taxiproblematiek. Sinds januari 2017 is de APV gewijzigd en het toezicht versterkt; daardoor is er meer grip. Dit is niet te zien in de cijfers omdat de zogenaamde 'ongewenst taxi aanbieders' niet strafbaar waren. De recente (incidentele) verdrinkingsgevallen door mensen met een buitenlandse achtergrond zijn geanalyseerd en er is een advies opgesteld voor verbetering van preventie. De stijging van het aantal diefstallen uit hotels/pensions wordt door ondernemers niet genoemd in de participatie. Voor inwoners speelt het onderwerp evenmin.

Kern van de huidige aanpak

Het RPC verzorgt 'Alert aan het werk trainingen' aan hotelmedewerkers ter voorkoming van bagagediefstal en het vergroten van awareness bij zowel personeel als toeristen. Er is periodiek overleg met de hotelbranche.

Mogelijke beleidsversterkingen

- Inzet van het platform samenwerking met hotels Amsterdam om criminaliteitsactiviteiten tegen te gaan d.m.v. informatiedeling.
- De directe aansturing van de handhaving op het taxidossier door de gemeente, inclusief aansturing BOA's vanuit de locatie Schiphol. Veiligheid zwembadzones recreatiegebieden verbeteren.

Conclusies en aanbevelingen

Er is geen aanleiding dit thema als prioriteit voor te stellen. De huidige aanpak kan worden versterkt.

¹⁵ Dit thema heeft betrekking op de onveiligheid die zich kan voordoen in en rond recreatiegebieden zoals strand- en duingebied, natuurgebieden, recreatieplassen en op en rond toeristische verblijfslocaties zoals campings, bungalowparken en jachthavens. De risico's betreffen bijvoorbeeld beroving, diefstal uit/van vaartuigen, inbraak, geweld, overlast, vernieling. Ook kan het gaan om concentraties van 'minder zichtbare' vormen van criminaliteit, waarbij niet zozeer toeristen rechtstreeks het slachtoffer zijn: bepaalde locaties vormen soms een knooppunt van verschillende vormen van georganiseerde criminaliteit (drugs gerelateerd, helling, mensenhandel, ...). waarbij het geïsoleerde karakter van de locatie zowel faciliterend als camouflerend kan werken.

Veiligheidsveld 3. Jeugd en veiligheid

Thema 3.1: jeugdoverlast ¹⁶						
Indicatoren	Bron	2013	2014	2015	2016	2017*)
Incidenten overlast jeugd	Politie/BVH	1.280	1.562	1.299	1.019	859
Incidenten vandalisme / baldadigheid	Politie/BVH	62	63	66	60	51
Aantal HALT verwijzingen	HALT	130	117	96	193	158**)

*) t/m oktober

***) t/m juni

Aard van de veiligheidsproblematiek

Het aantal problematische jeugdgroepen is in de afgelopen jaren behoorlijk teruggelopen (zowel landelijk als in de gemeente). Waar voorheen sprake was van vaste jeugdgroepen op vaste locaties, zien we dat de samenstelling, aard en omvang van groepen jongeren dynamischer en meer fluïde is: ze komen, gaan of ontwikkelen zich sneller. Zo worden jongeren in toenemende mate in wisselende samenstellingen (vaak ook met jongeren van buiten de gemeente) op steeds wisselende locaties aangetroffen en jongeren bewegen zich sneller, bijvoorbeeld met scooters, en ze informeren elkaar met smartphones. Een deel van de jeugdproblematiek verschuift (mogelijk) naar de onlinewereld. Voor de komst van de smartphone waren jongeren voor hun sociale contacten en rolmodellen afhankelijk van het elkaar fysiek ontmoeten. Mogelijk dat 'digitaal rondhangen' (deels) in de plaats is gekomen van het rondhangen op straat. Om te analyseren of dit inderdaad het geval is zal er meer geïnvesteerd moeten worden in kennis over de onlinewereld. Het aantal meldingen jeugdoverlast is de afgelopen jaren afgenomen. Mogelijk heeft dit ook te maken met bovenstaande. De meeste meldingen jeugdoverlast hebben betrekking op geluidsoverlast, zwerfvuil en overlast van brom- en snorfietsen. De goede aanhaking van Halt in het proces blijkt uit het aantal verwijzingen. Veel bewoners vinden jeugdoverlast een probleem dat gemeente en politie op moeten lossen. Uit de participatie blijkt dat 'overlast van (hang)jongeren' in de top 10 staat van (oudere) inwoners (en de top 5 van ondernemers). Vaak wordt door hen de relatie gelegd tussen jongeren en andere voor inwoners belangrijke items zoals aanpak zwerfvuil, vandalisme en verkeersgevaarlijk gedrag (met name te hard rijdende scooters op fietspaden). Ook ondernemers vinden de aanpak jeugdoverlast belangrijk.

Kern van de huidige aanpak

Er is een lokaal gestructureerde aanpak. Er bestaat een goede samenwerking en er zijn korte lijnen tussen ketenpartners (politie, MeerWaarde, straatcoaches en waar nodig andere partijen) onder regie van gemeente. Prioritering van overlastlocaties vindt plaats en onderling wordt de aanpak en inzet afgestemd. Er is een goede informatiepositie van de gemeente (wekelijks uitwisselen van meldingen en bepalen van inzet). Er is contact met melders van jeugdoverlast (gedrag jongeren uitleggen,

¹⁶ Dit thema heeft betrekking op overlast van jongeren, vaak in groepsverband. Het kan gaan om 'mildere' vormen van overlast (zgn. acceptabele en hinderlijke jeugdgroepen) maar ook om zwaardere vormen ('echte' overlast gevende groepen). Het uit zich bijvoorbeeld door geluidsoverlast, intimiderend aanwezig zijn, zwerfvuil achterlaten en soms ook om vernielingen en andere vormen van kleine criminaliteit. Kenmerkend voor de zogenaamde hinderlijke groepen is dat ze in principe goed aanspreekbaar/corrigeerbaar zijn door de omgeving. Bij zgn. overlast gevende groepen is er meer 'eigen systeem' (hiërarchie) in de groepen en zijn ze lastiger te corrigeren. Ook is er veelal (lichte) criminaliteit in het spel.

instrueren bewoners wat ze zelf kunnen doen, het afleggen van huisbezoeken). Ouders worden bij de problematiek betrokken. Bewoners die overlast ervaren en jongeren worden met elkaar in contact gebracht om samen tot een oplossing te komen. Straatcoaches staan rechtstreeks in contact met de meldkamer van de politie; hierdoor worden meldingen vaker en sneller opgepakt. Ook komen steeds meer jeugdoverlast meldingen rechtstreeks bij de straatcoaches binnen.

In het landelijk kader voor de aanpak van problematische jeugdgroepen is bepaald dat de gemeente de overall-regie heeft op de aanpak van de jeugdgroepen (alle typen). Het preventief jongerenwerk door MeerWaarde sluit aan bij het leefdomein, de leefwereld en het leefritme van de jongere (present werken). De ambulante inzet in de wijk is afhankelijk van prioriteiten en noodzaak. Groepsdynamische processen binnen jeugdgroepen worden herkend, vastgelegd en geanalyseerd. Er worden trainingen 'omgaan met jongeren van de straat' aan bewoners/ ondernemers /etc. gegeven. Er is individuele begeleiding van jongeren. Doorgeleiden naar (intensievere) hulpverlening vindt plaats.

Straatcoaches surveilleren bij bekende overlastplekken en gaan op overlastmeldingen af. Bij overlast spreken zij jongeren en omwonenden aan op (on)gewenst gedrag. Als het ongewenst gedrag van jongeren zich blijft herhalen dan delen ze een bekeuring uit of verwijzen ze een jongere door naar Halt. Ook stellen ze de ouders van de jongere(n) op de hoogte.

De politie richt zich vooral op de jongeren die overlastgevend en crimineel actief zijn. Bij notoire overlastplegers gaat de politie thuis langs voor een gesprek samen met de ouders. De politie probeert ook veel contact te zoeken met jongeren door de inzet van sociale media, zoals Instagram. Tevens is er inzet van jeugd-schoolagenten voor aansluiting met de jeugd. Er is een projectmatige inzet die wordt afgestemd op jongeren (zoals 'Nuchter Op Straat', pilot voor het vergroten van de meldingsbereidheid onder middelbare scholieren en het project Politiekids op basisscholen). Op verzoek van de gemeente of uit eigen waarneming kan er een groepsscan gerealiseerd worden in samenwerking met de betrokken ketenpartners. Deze wordt opgesteld door de politie en aangeboden aan de gemeente waaruit een advies volgt wat wordt besproken in de lokale driehoek. We richten ons op duurzame oplossingen ten aanzien van jongerenproblematiek door middel van een integrale aanpak.

Onder leiding van de gemeente hebben politie, MeerWaarde en straatcoaches (per wijk/kern) op reguliere basis onderling met elkaar over groepen die overlast veroorzaken. Hierin worden signalen met elkaar gedeeld en gezamenlijke afspraken gemaakt over de aanpak. De aanpak van problematische jeugdgroepen bestaat uit het 7-stappen model:

1. het delen van signalen
2. informatie verzamelen en verbinden (analyseren)
3. maken van een integraal beeld en concept Plan van Aanpak (met groeps-, persoons- en domeingerichte maatregelen)
4. het adviseren en prioriteren
5. het maken van het definitieve Plan van Aanpak
6. het uitvoeren en monitoren van het Plan van Aanpak
7. het afronden en evalueren

Mogelijke beleidsversterkingen

- Ontwikkeling persoonsgerichte aanpak jeugd ('Top-X' Jeugd) (= in voorbereiding).
- Invoeren Plus-Min-Mee-Methodiek (hiermee worden de rollen binnen een jeugdgroep overzichtelijk en praktisch ingedeeld)
- (nog) beter gebruik van de Groepsscan
- (nog) beter aansluiten bij de digitale leefwereld van jongeren
- (nog) beter betrekken van ouders
- (nog) betere aansluiting Veiligheidshuis, Meer-Teams en Beschermingstafel
- (nog) beter signaleren radicalisering
- Meer inzet op vroegsignalering

Tijdens de middag van de veiligheid is de aanbeveling gedaan om extra aandacht te geven aan:

1. Aanpak psychisch geweld/pesten
2. Verbinding met jeugdzorgtaken verbeteren
3. Betrekken ouders bij aanpak jeugd
4. Vroegsignalering beter optuigen
5. Aanpak cyberpesten

Conclusies en aanbevelingen

Er is een goed werkende integrale aanpak van jeugdoverlast die resultaten oplevert. Continuering van deze aanpak is belangrijk. De aanpak kan ook verder versterkt worden. Er is geen reden om de aanpak van jeugdoverlast te prioriteren.

Thema 3.2: jeugdcriminaliteit¹⁷

Indicatoren

De (BEKE) shortlist is vervangen door de groepsscan. De groepsscan gaat, net als bij de shortlist, uit van de input van de wijkagent. Alleen koppelt de groepsscan er informatie uit systemen, ook van andere partners van de politie, aan vast over de personen in die groep. Zo ontstaat er een objectiever beeld van de groep en is er meer informatie voorhanden dan voorheen. De indeling in hinderlijk, overlastgevend en crimineel wordt verlaten Deze wordt vervangen door risicoprofielen van laag naar hoog. Net als in het verleden zal deze informatie de basis gaan vormen voor een gemeenschappelijke aanpak. Ook in onze raadsbrieven zullen wij op die manier rapporteren.

Aard van de veiligheidsproblematiek

Opvallend is dat er geen echte criminele jeugdgroepen zijn in de gemeente, maar wel jongeren met crimineel gedrag. Over het algemeen plegen jongeren tot 16 jaar hun delicten veelal in groepsverband en binnen de eigen gemeente, daarna meer individueel en ook gemeentegrens overstijgend. Het plegen van delicten gebeurt vaak in groepsverband van max 2-3 jongeren. Er zijn ook individuele jongeren die niet tot een jeugdgroep behoren, maar wel delicten plegen (en we richten ons vaak op groepen i.p.v. individuen). De linking pin bij jeugdcriminaliteit is veelal de school (met name vmbo en praktijkscholen). De jongeren die aan de participatie hebben meegedaan vinden heel belangrijk de aanpak van: fysiek geweld, psychisch geweld, seksueel misbruik/sexting, afpersing en woninginbraken, wapenbezit, en pesten. Als belangrijk noemen jongeren: de aanpak van drugshandel/gebruik, discriminatie, winkeldiefstal, discriminatie, diefstal scooter/brommer, diefstal fiets, inbraken in scholen/sportzalen, vernielingen, heling. Jongeren kunnen naast slachtoffer en getuige uiteraard ook dader zijn. Nader onderzoek naar de kennis bij de jongeren in de gemeente over delicten gepleegd door leeftijdgenoten kan het beeld van de jeugdcriminaliteit versterken.

Kern van de huidige aanpak

We hebben een lokaal, gestructureerde aanpak, goede samenwerking en korte lijnen met politie, MeerWaarde, straatcoaches en waar nodig andere partijen onder regie van gemeente. Aanpak vanuit

¹⁷ Hier staan de individuele probleemjongeren centraal. Het gaat om jongeren met meerdere antecedenten – ‘veelplegers’ – die in bepaalde opzichten de maatschappelijke aansluiting kunnen hebben verloren. Ze vormen de harde kern van overlast gevende jeugdgroepen en plegen verschillende vormen van criminaliteit. Soms is er sprake van een criminele jeugdgroep (zwaarste categorie in shortlistmethodiek), waarbij het OM een grote rol heeft.

het Veiligheidshuis behelst een wekelijks weegploeg jeugd, individuele casus overleggen jeugd, aanpak jeugdige veelplegers en jong volwassen meerplegers, aanpak geprioriteerde jeugdgroepen

In voorbereiding is een aanpak Top-X Jeugd. Dit gaat uit van een betere persoonsgerichte aanpak, ook voor jongeren die bijvoorbeeld geen onderdeel uitmaken van een jeugdgroep. Er is behoefte om een persoonsgerichte aanpak te voeren voor een kleine 'ongrijpbare' groep jongeren die veel overlast veroorzaakt en/of die dreigt af te glijden naar de criminaliteit. In het landelijk kader Veiligheidshuizen is de taak van Veiligheidshuizen begrensd: alleen inzet op complexe casussen. Juist voor gevallen die niet in aanmerking komen voor een aanpak vanuit het Veiligheidshuis is een Top-X Jeugd nodig. Het gaat daarbij om jongeren waarbij het voorliggende, preventieve veld onvoldoende invloed en effect heeft. Het doel van de aanpak is om samen met relevante partners die jongeren in beeld te hebben en te houden, en te bewegen richting dagbesteding (opleiding, arbeid), hulpverlening en/of wonen, waardoor ze minder overlast veroorzaken en/of niet (verder) afglijden richting criminaliteit. In overleg met de VNG willen wij een kenniscollege organiseren. Het doel is om aan de hand van een casus het hele traject van preventief tot nazorg te doorlopen van jeugdstrafrecht en daarbij alle ketenpartners een rol te geven.

Mogelijke beleidsversterkingen

- (nog) beter gebruik van de Groepsscan
- (nog) beter aansluiten bij de digitale leefwereld van jongeren
- (nog) beter betrekken van ouders
- (nog) betere aansluiting Veiligheidshuis, Meer-Teams en Beschermingstafel
- Ontwikkeling persoonsgerichte aanpak jeugd ('Top-X' Jeugd) (= in voorbereiding)
- Invoeren Plus-Min-Mee-Methodiek (hiermee worden de rollen binnen een jeugdgroep overzichtelijk en praktisch ingedeeld)
- Meer inzet op vroegsignalering
- (nog) beter verbinden strafrechtketen en de jeugdzorgtaken (gemeente)
- (nog) betere positionering van de driehoek bij aanpak jeugdcriminaliteit
- Het OM meer aan de 'voorzijde' betrekken in het werkproces van de ketenaanpak jeugd
- Gezien de school bij jeugdcriminaliteit vaak de linking pin is, valt hier nog veel winst mee te behalen. Koppeling maken met Convenant veilige school
- Nader onderzoek onder de jongeren naar hun kennis over criminaliteit door leeftijdgenoten via inzet Meld misdaad anoniem i.s.m. de politie
- Onderzoeken of het bureau "Instituut voor publieke waarde" kan worden ingezet.
- Onderzoeken of een top van families kan worden gekoppeld aan de Top X-jeugd.

Conclusies en aanbevelingen

We hebben een lokaal, gestructureerde aanpak, goede samenwerking en korte lijnen met politie, MeerWaarde, straatcoaches en waar nodig andere partijen onder regie van gemeente. Gezien de positieve resultaten met de huidige aanpak ligt het niet voor de hand het thema jeugdcriminaliteit als prioriteit voor te stellen. Uiteraard kan de aanpak wel een doorontwikkeling maken waarop ingezet moet worden.

Thema 3.3: jeugd, alcohol en drugs¹⁸

Indicatoren	Bron	2009	2009	2013	2013	2015	2015	2017	2017
		HLMR	HenS	HLMR	HenS	HLMR	HenS	HLMR	HenS
In de afgelopen maand alcohol gedronken	GGD	38%	48%	29%	29%	26%	n.b.	n.b.	n.b.
Afgelopen maand dronken/aangeschoten	GGD	16%	20%	n.b.	n.b.	14%	n.b.	n.b.	n.b.
Bingedrinken (meer dan vijf drankjes achter elkaar) afgelopen maand	GGD	25%	31%	19%	19%	18%	n.b.	n.b.	n.b.
Afgelopen maand hasj of wiet gebruikt	GGD	6%	7%	5%	4%	7%	n.b.	n.b.	n.b.

Aard van de veiligheidsproblematiek

Vanwege de verhoging van de alcoholleeftijd van 16 naar 18 jaar zien we dat jongeren vaak op straat drinken of thuis vaak indrinken voor ze uitgaan (is landelijk beeld). Landelijk onderzoek laat een daling zien in zowel alcoholgebruik als roken (o.m. door wijzigen Drank- en Horecawet en Tabakswet). Dit zien we ook in Haarlemmermeer. Landelijk wordt echter ook gewaarschuwd voor een stijging in gebruik van andere middelen (softdrugs, lachgas, etc.). Ook dit zien we in Haarlemmermeer. Dagelijks/wekelijks (soft)drugsgebruik wordt steeds normaler gevonden onder de jeugd. Waar gebloed wordt, hebben bewoners al snel het vermoeden dat er ook gedeald wordt ('beleving'). Inwoners geven regelmatig door aan politie en gemeente waar volgens hen wordt gedeald. Primair ligt hier een taak voor de politie. Uit de participatie blijkt de deelnemende groep jongeren verdeeld zijn over de aanpak van drugsgebruik en -handel. De meesten vinden de aanpak (heel) belangrijk. Een aanzienlijk deel van de jongeren vindt het echter onbelangrijk. Ouderen geven ook aan dat de aanpak belangrijk is, maar minder belangrijk dan de aanpak van andere delicten zoals fysiek of psychisch geweld en woninginbraken. Ook blijkt uit de participatie dat inwoners zich in grote mate storen aan mensen die zich onbeschoft, asociaal en agressief gedragen. Tevens scoren de aanpak van vernielingen en overlast van jongeren hoog voor onze inwoners. De link met problematisch gebruik van alcohol en drugs, die immers in grote mate het gedrag van de gebruiker(s) beïnvloeden, is snel gelegd.

Kern van de huidige aanpak

De Brijder Jeugd/Unity gaat met jongerenwerk mee de straat op om jongeren voor te lichten. Straatcoaches, handhavers en politie controleren op gebruik van alcohol onder de 18 jaar. Bij overtreding volgt bij voorkeur een Halt-verwijzing, anders een boete. Voorlichting wordt gegeven door het Jongerenwerk i.c.m. Brijder Jeugd / Unity, Halt, GGD en een aantal scholen. Sinds augustus 2017 zijn ook de handhavers - na akkoord in de driehoek - bevoegd om te verwijzen naar Halt voor softdrugsgebruik. Dit betreft in eerste instantie een project voor een jaar. Afhankelijk van de resultaten wordt dit verder bekeken. Voor het toezicht op en de handhaving van de twee coffeeshops in de gemeente bestaat een handhavingsarrangement met de politie.

Mogelijke beleidsversterkingen

Lachgas is momenteel niet strafbaar gesteld. Hier worden nog nadere onderzoeken naar gedaan. Mogelijk dat nieuwe onderzoeksresultaten een andere richting geven.

¹⁸ Verschijnselen die binnen dit thema vallen zijn de overlast van alcohol- en drugsgebruik in de openbare ruimte en bijvoorbeeld in het uitgaansgebied/-gelegenheden. Het drank- en drugsgebruik kan in verband staan met geweld, vernielingen, geluidsoverlast. De beheersing daarvan is een belangrijke opgave van de gemeente. Een ander onveiligheidsaspect speelt daarbij ook een belangrijke rol: de gezondheidsrisico's van (overmatig) alcohol- en drugsgebruik.

Versterking inzet op vermeende 'dealerlocaties'. Versterking van de aanpak van dit thema in het kader van het gezondheidsbeleid.

Conclusies en aanbevelingen

De gevolgen van drank- en drugsmisbruik zijn zowel voor de gebruikers zelf (gezondheid) als voor de omgeving (problematisch gedrag, overlast, vernielingen e.d.) omvangrijk. De aanpak van het thema jeugd, alcohol en drugs is belangrijk. Het thema jeugd, alcohol en drugs krijgt binnen het thema 3.1. jeugdoverlast aandacht.

Thema 3.4: veilig in en om de school ¹⁹					
Indicatoren	Bron	2013-2014	2014-2015	2015-2016	2016-2017
Relatief schoolverzuim (aantal meldingen / aantal jongeren)	Leerplicht HLMR	635 / 552	657 / 479	673 / 492	714 / 406
Aantal voortijdige schoolverlaters (aantal jongeren en in % t.o.v. totaal aantal schoolgaande jongeren)	Leerplicht HLMR	242 / 1,9%	237 / 1,9%	198 / 1,54%	150 / nnb

Aard van de veiligheidsproblematiek

Onveilige situaties op en om de school zijn belemmerende factoren voor de schoolgang en ontwikkelmogelijkheden van scholieren. Veilig in en om school is een prioriteit binnen het huidige integraal veiligheidsbeleid van Haarlemmermeer. De meldingen van relatief verzuim nemen toe terwijl het aantal jongeren die het betreft afneemt. Mogelijke verklaringen:

- Scholen weten het verzuimloket beter te vinden;
- Scholen weten het team Leerplicht beter te vinden, waardoor ze eerst kunnen sparren met een leerplichtambtenaar alvorens ze tot een melding over gaan;
- Leerplichtambtenaren profileren zich op de verschillende scholen (PO|VO|MBO);
- Het Jeugdvolgsysteem dat gebruikt wordt, heeft ook een doorontwikkeling meegemaakt wat ten goede komt van de registratie van gegevens.

Uit de participatie volgt dat jongeren zich in overgrote mate veilig voelen op school. Ook zijn er een aantal jongeren die zich slechts soms of zelden veilig voelen op school. Pesten wordt o.a. genoemd als oorzaak. De aanpak van pesten, fysiek- en psychisch geweld, discriminatie en sexting zijn zaken die jongeren (heel) belangrijk vinden. De meeste jongeren voelen zich veilig op social media en bij website bezoek. Een klein deel van hen geeft aan zich daarbij 'soms of zelden' veilig te voelen.

Kern van de huidige aanpak

Het convenant Veiligheid in en om de school wordt samen met het voortgezet onderwijs, middelbaar beroepsonderwijs, Halt en de politie uitgevoerd. Het convenant en het handelingsprotocol worden gebruikt als leidraad voor de afspraken en werkwijze. De scholen beoordelen op basis van de actuele veiligheidsthema's per school welke afspraak van toepassing is. Vanwege de verschillen op de scholen is maatwerk nodig. Op de scholen zijn veiligheidscoördinatoren benoemd en de politie heeft schoolagenten beschikbaar gesteld zodat onveilige situaties vroegtijdig kunnen worden gesignaleerd en aangepakt. Halt wordt vooral ingezet voor voorlichting over actuele thema's op de scholen. De samenwerking tussen de convenant partners op incident niveau is geborgd en wordt

¹⁹ Jeugd kan dader zijn en slachtoffer van onveiligheid; thuis, in de buurt, bij het stappen maar ook op school. Mogelijke veiligheidsproblemen op en rond scholen zijn (online) pesten, sexting, geweldpleging, diefstal, drugsgebruik overlast (voor omwonenden), vernielingen en verkeersonveiligheid.

gecontinueerd. Jaarlijks vindt er een evaluatie plaats en wordt aandacht besteed aan gezamenlijke veiligheidsthema's en de aanpak daarvan.

Mogelijke beleidsversterkingen

- Vergroten van veiligheidsbewustzijn van jongeren in samenwerking met Meld misdaad anoniem.
- Intensieve aanpak tegen pesten door aanhoudende pestproblematiek. Participatie van jongeren bij de doorontwikkeling van beleid rondom de aanpak pesten.
- Toename van onveilige situaties door gebruik van internet en social media. Voorlichting aan ouders, leerkrachten en jongeren over online veiligheid wordt gecontinueerd.
- Toename van problematiek van slachtoffers van sexting en grooming. Preventieve en reactieve voorlichting over sexting en grooming wordt ingezet.
- Toename van Polarisation vereist het bevorderen van expertise rondom de aanpak van polarisatie en signalering en aanpak van radicalisering.
- Andere indicatoren ontwikkelen voor dit thema.
- Uitbreiding van het convenant naar de aanpak van andere onderwerpen die de jongeren zelf aandragen. Hiertoe op de scholen participatieprojecten starten en deze inpassen in het lesprogramma (zoals maatschappijleer).

Conclusies en aanbevelingen

Veilig in en om school is een prioritair veiligheidsthema en dat kan zo blijven, gezien het grote belang van een gezonde en veilige jeugd als basis voor een gelukkig en kansrijk maatschappelijk leven.

Veiligheidsveld 4. Fysieke veiligheid

Thema 4.1: verkeersveiligheid ²⁰						
Indicatoren	Bron	2013	2014	2015	2016	2017*)
Verkeersongevallen	BLIQ**)	-	1486	1471	1554	774
Gewonden	BLIQ**)	-	441	368	312	150
Doden	BLIQ**)	-	4	7	6	4
Incidenten verkeersongevallen materiële schade	Politie/BVH	1.194	1.173	1.206	1.242	1.061
Verkeersongeval materiele schade Schiphol	KMar	379	382	384	398	438
Incidenten parkeerproblemen	Politie/BVH	240	202	182	175	170
Incidenten verkeersstremming	Politie/BVH	383	433	436	393	240
Misdrijven rijden onder invloed alcohol	Politie/BVH	329	243	190	172	149
Misdrijven rijden onder invloed drugs/medicijnen	Politie BVH	4	5	1	6	18
Rijden onder invloed Schiphol	KMar	77	86	54	59	41

*) t/m oktober (m.u.v. BLIQ)

**) BLIQ: Verkeersveiligheidsrapportage Periode 2014- juni 2017 Haarlemmermeer

Aard van de veiligheidsproblematiek

Het aantal verkeersongevallen met dodelijke afloop laat een stijgende, maar voornamelijk nu stabiliserende lijn zien. Verkeersongevallen met letsel zijn afgenomen in vergelijking tot 2014. Maar dit blijft in de landelijke cijfers toenemen. Verkeersongevallen met materiele schade nemen toe, even zo op Schiphol.

De problematiek van parkeerproblemen neemt qua aantallen toe. Dit is ook wat bewoners tijdens de participatie aangeven. Het aantal verkeersstremmingen neemt echter af. Rijden onder invloed heeft een dalende trend ingezet, daarentegen is rijden onder drugs wisselend waarbij de maximale aantallen blijven groeien.

Het aantal gewonden onder ouderen en fietsers als gevolg van een verkeersongeval stijgt zowel landelijk als in Haarlemmermeer en Haarlemmerliede en Spaarnwoude. Bij fietsers is de laatste jaren duidelijk geworden dat een groot deel van de ongevallen enkelzijdig is, ongevallen waarbij dus geen andere verkeersdeelnemer betrokken is.

Gemeentelijke wegen waar te hard wordt gereden zijn voornamelijk de oude structuren: ringdijk en polderwegen. Snelheid remmen door middel van infrastructurele ingrepen is op de ringdijk en een deel van de polderwegen moeilijk, in verband met rechte wegen en aanwezigheid van niet of slecht gefundeerde woningen. In verband met enkelvoudige fietsongevallen verdienen fysieke obstakels (wegversmallingen en chicanes) niet de voorkeur.

Afleiding in het verkeer (smartphonegebruik) is een steeds belangrijker thema, bij alle vervoerswijzen.

Uit de participatie blijkt dat onveilige verkeerssituaties vaak wordt genoemd als belangrijk onderwerp dat aangepakt moet worden. Even zo bellen tijdens het bedienen van een verkeersmiddel. 22,2% van de reacties nomineren hard rijden als prioriteit voor een aanpak. Parkeerproblemen scoort 13%.

²⁰ Verkeersveiligheid heeft betrekking op de veiligheid van verkeer voor verkeersdeelnemers in het algemeen, voor specifieke doelgroepen en in bepaalde gebieden (woongebied, scholen, winkelgebied e.d.). Deze veiligheid wordt beïnvloed door fysieke factoren (infrastructuur) en het rijgedrag van verkeersdeelnemers. Onderscheiden kunnen worden objectieve verkeersveiligheid, subjectieve verkeersveiligheid en verkeers- en parkeeroverlast.

Kern van de huidige aanpak

Wat *infrastructuur* betreft bestaat de kern uit: de aanpak van black-spots (locaties met veel ongevallen), duurzaam veilig inrichten van woongebieden en onderzoek naar preventieve aanpak op basis van wegkenmerken. Wat *educatie* betreft is dit: verkeerseducatie op scholen (zowel basisonderwijs als middelbaar onderwijs), het houden van verkeersveiligheids campagnes om de andere weggebruikers te bereiken, het organiseren van broem cursussen voor oudere automobilisten. Doordat de ongevallenregistratie de afgelopen jaren is verbeterd hebben we weer inzicht in de locaties waar de meeste ongevallen gebeuren, op deze locaties kunnen we door middel van ingrepen in de infrastructuur proberen de verkeersveiligheid te verbeteren. Er wordt een nieuwe mobiliteitsplan gemaakt.

Sinds 2017 kan de politie bij de verdenking van het rijden onder invloed van een andere stof dan alcohol (denk aan drugs) een speekseltest afnemen bij een verdachte. Het aantal alcoholcontroles is gedaald, omdat deze controles voornamelijk worden uitgevoerd door het verkeershandhavingsteam (VHT) waarbij deze controles door de gehele regio Kennemerland plaatsvinden. Door capaciteit op team- en districtsniveau moet de politie keuzes maken in haar focus en de frequente van controles.

Mogelijke beleidsversterkingen

We kunnen meer aandacht geven aan de preventieve aanpak infrastructuur naast aanpak black-spots. We kunnen pilots houden met trajectcontroles op onderliggend (over het algemeen provinciaal) wegennet. Daarnaast is er (landelijk) een omslag gaande naar een preventieve aanpak van de infrastructuur om ongevallen ter voorkomen, op basis van wegkenmerken. Onder andere de gemeente Amsterdam doet daar nu onderzoek naar, zodra zo'n methode landelijk beschikbaar komt willen wij daar ook bij aansluiten. Vanuit het ministerie van Justitie en Veiligheid wordt een impuls op verkeershandhaving gewenst. Het is ook de wens dat het wordt opgenomen als prioriteit in de aankomende landelijke veiligheidsagenda en dat het een plek krijgt in het lokale veiligheidsbeleid.

In het nieuwe Integraal Mobiliteitsbeleid Haarlemmermeer geven wij o.a. onze visie op verkeershandhaving als derde pijler van het verkeersveiligheidsbeleid, naast veilige infrastructuur en verkeerseducatie. Samen met de Vervoerregio Amsterdam zetten wij in op een pilot op handhaving in 30km gebieden. We zijn daarvoor in overleg met het (landelijk) Openbaar Ministerie. Daarbij hebben we de ambitie om de bevoegdheden van de gemeentelijke handhavers (BOA's) uit te breiden om te kunnen handhaven op overtredingen van de maximumsnelheid.

Tijdens de middag van de veiligheid zijn de volgende aanbevelingen gedaan:

Feitelijke maatregelen:

- Veiligheid verkeer van en rondom Schiphol: de toenemende drukte en verkeersrisico's
- Verkeersinnovaties 360-graden bestuderen; het autoverkeer krijgt meer doorloop waardoor het voor fietsers onveilig wordt. Anderzijds vertragende werking door voorrangregeling voor fietsers = onwenselijk.
- Aanpak van de voetgangersoversteek bij station Halfweg + fietsparkeeroverlast

Veiligheidsbeleving:

- Veiligheid rondom scholen
- Gedragsbeïnvloeding voor een betere verkeersveiligheid
- Aanpak verkeersgedrag van wielrenners en e-bikers. Het gedrag van deze groep op fietspaden leidt tot subjectieve veiligheid.
- Inzicht in data (bijna) ongevallen op erftoegangswegen.
- Inzicht geven in wachttijd voor stoplichten en betere afstelling (o.a. kruispunt bij Formido)

- Samenwerking faciliteren tussen ouders, schoolbestuur, politie en gemeente voor bijvoorbeeld klaar-overs, meekijken bij de politie bij snelheidscontroles, etc.

Conclusies en aanbevelingen

In het kader van het Integraal Mobiliteitsbeleid Haarlemmermeer zal een beleidsversterking van het thema verkeersveiligheid plaatsvinden. Samen met de Vervoerregio Amsterdam inzetten op een pilot op handhaving in 30km gebieden. Binnen de prioriteit 'verbeteren veiligheidsgevoel in eigen buurt' extra aandacht schenken aan verkeersveiligheid en verkeershandhaving. Dit nader uitwerken in de Kadernota Integrale Veiligheid 2018-2022. In campagne-aanpak vaker gelijktijdig optrekken met handhaving ter vergroting van het bereik. Onderwerpen die hierbij aan bod komen zijn alcohol, snelheid, fietsverlichting, de drukte rond scholen en afleiding in het verkeer. Verbeteren samenwerking tussen wegbeheerders (gemeente, Provincie, Rijkswaterstaat en Schiphol) die zich voornamelijk bezig houden met verbeteren infrastructuur, verkeerseducatie dat grotendeels door Vervoerregio wordt georganiseerd en handhaving door zowel BOA's gemeente, basisteams politie als verkeershandhavingsteams politie.

Thema 4.2: brandveiligheid ²¹						
Indicatoren	Bron	2013	2014	2015	2016	2017*)
Incidenten brand	VRK **)	453	458	414	461	204
Waarvan gebouwbrand (excl. Bijgebouwen)	VRK **)	104	101	90	90	69
Incidenten brandstichting (excl. Schiphol)	Politie BVH	69	69	59	43	46
Misdrijven brandstichting (excl. Schiphol)	Politie BVH	31	27	35	24	23

*) t/m oktober

**) t/m juni

Aard van de veiligheidsproblematiek

Het aantal branden in de twee gemeenten is in de loop van de laatste jaren redelijk constant, waarbij er in het eerste half jaar van 2017 wel opvallend veel gebouwbranden waren. Recente branden elders in binnensteden en woontorens laten zien dat ook in de huidige tijd branden ernstige schade aanbrengen en ook mensen in gevaar brengen. Binnen de regio is de beschikbaarheid van bluswater een aandachtspunt. Bluswater is niet altijd snel in voldoende mate beschikbaar, vanwege technische mankementen, tekort aan watercapaciteit of slechte bereikbaarheid. Of soms eenvoudig door afwezigheid van brandkranen en open waterbronnen/geboorde putten voor secundaire bluswatervoorziening.

Demografisch groeit het aantal zelfstandig wonende kwetsbare burgers als gevolg van vergrijzing en ontwikkelingen in de zorg. Deze minder zelfredzame burgers zijn in hun woning op zichzelf aangewezen terwijl zij juist hulpbehoevend zijn; zij handelen vaak minder snel en adequaat bij brand en andere incidenten. Ook is een deel van deze bewoners minder goed in staat risico's op brand te beoordelen en maatregelen te nemen om de eigen brandveiligheid te vergroten.

²¹ Dit thema heeft enerzijds betrekking op de ontwerptechnische en gebruikstechnische brandveiligheid van bepaalde soorten gebouwen (zoals woongebouwen en gebouwen met horecabestemming) en anderzijds op de voorwaarden voor effectieve repressie. Om de brandveiligheid te borgen zien gemeente en brandweer toe op proactie en preventie en geeft zij voorlichting aan doelgroepen. Daarnaast prepareert de brandweer zich op de bestrijding (repressie) van branden.

De brandweer heeft een belangrijke rol bij het vergroten van de brandveiligheid, maar uiteindelijk is brandveiligheid een samenspel van veel partijen. Inwoners, eigenaren, leveranciers en openbaar bestuur hebben grote invloed op hun eigen brandveiligheid en die van anderen. Dit vraagt een integrale aanpak van brandveiligheid, door alle betrokken actoren.

Ten slotte worden gebouwen, vitale infrastructuur en technische installaties complexer, en dat maakt de doorontwikkeling van kennis en vakbekwaamheid van alle betrokkenen noodzakelijk. Dat geldt ook voor de noodzaak op voorbereiding van terrorismegevolgbestrijding, waarbij de brandweer zich inzet voor hulpverlening en eventuele brandbestrijding. Die hulpverlening strekt zich ook uit tot levensreddend handelen bij hevige bloedingen.

Opvallend is dat brandveiligheid vaak een belangrijk thema wordt nadat mensen zelf of hun dierbaren een ervaring hebben met brand. Brandweer Kennemerland bezoekt op verzoek inwoners thuis en geeft daarbij praktische brandveiligheidsadviezen en handelingsperspectieven. De bezochte bewoners geven aan dat hierdoor hun besef van de risico's, en het inzicht van het belang om verstandig om gaan met brandveiligheid, aanzienlijk is vergroot. De gemeente versterkt deze aanpak door middelen ter beschikking te stellen voor het aanbrengen van brandmelders.

Kern van de huidige aanpak

Op het gebied van *organisatie* is dit:

- Verhogen integraliteit van brandweezorg binnen brandweer Kennemerland zelf (integreren sectoren, link preventie en repressie bewaken)
- Inzet op zo groot mogelijke efficiency, als gevolg van onder druk staande financiën
- Versterking brandweeronderwijs
- Verbeteren processen rond vakbekwaamheid
- Meer inzet op interregionale samenwerking, om effectiviteit te vergroten
- Ontwikkeling naar meldkamer voor eenheid Noord-Holland
- Zelfsturende posten, verantwoordelijkheden zo laag mogelijk in de organisatie

Op het gebied van *risicobeheersing* is dit:

- Inzet op brandveilig leven (doelgroepen o.a. senioren, schoolkinderen, burgers met mobiliteitsbeperkingen)
- Wijziging methodiek toezicht op brandveiligheid bedrijven en instellingen (eigenaar/beheerder checkt meer zelfstandig) en de brandweer neemt steekproeven
- Accent op risico's in plaats van regels (inzetten, daar waar het er het meest toe doet)

Op het gebied van *incidentbestrijding* is dit:

- Uitvoering bestuurlijk vastgesteld dekkingsplan brandweezorg
- Beschikbaarheid brandweervrijwilligers
- Onderzoek met gemeenten naar optimalisering bluswater
- Samenwerking met bedrijfsbrandweer Schiphol
- Voorbereiding en beheer van actuele informatievoorziening (MOI: mobiele operationele informatievoorziening, voorheen: dataterminals)

Mogelijke beleidsversterkingen

- Een goede voorbereiding op de Omgevingswet, door onder andere de borging van de VRK inbreng in omgevingsvisies en –plannen, op de terreinen veiligheid en gezondheid.
- De ontwikkeling van landelijke methoden om kwaliteit brandweer te meten en afspraken daarover mogelijk te maken (onder andere gebiedsgerichte opkomsttijden).
- Een ontwikkeling is de kwaliteitsborging in de bouw (mogelijk privaat toezicht hoewel deze vooralsnog is uitgesteld; gemeente en brandweer dienen hierop in te spelen.

- Een gezamenlijke aanpak gemeente, brandweer en andere partners voor veiligheid van verminderd zelfredzamen (o.a. senioren of mensen met een (mobiliteits)beperking)
- Afhankelijk van de uitkomsten naar brandveiligheid en incidenten met woontorens uitvoeren van aanbevelingendoor gemeente.
- Een versterking van de multidisciplinaire voorbereiding van evenementen met als focus integraliteit en samenwerking met (vitale) partners.
- Een goede voorbereiding op terrorismegevolgbestrijding.
- Op brede terreinen technische en technologische ontwikkelingen (van nieuwe typen sprinklersystemen tot ontwikkeling van apps om opkomst brandweervrijwilligers te monitoren)
- Complexiteit (vitale) infrastructuur op en rond Schiphol, De Multi Modale Knoop Schiphol, in relatie tot ontwikkelambitie
- Anticiperen op sociale ontwikkelingen die gevolg hebben voor de beschikbaarheid van vrijwilligers middels werving, samenwerkingsverbanden werkgevers en wijzigen van werkwijzen brandweer (o.a. TS 4).
- Het optimalisering van de bluswatervoorziening.
- Groeiende uitdaging om een robuuste parate organisatie in stand te houden vanwege beschikbaarheid vakbekwaam personeel, arbeidsrechtelijke zaken en arbeidsmarktontwikkelingen.
- Bevorderen van integrale samenwerking tussen de brandweer en Omgevingsdienst.

Mogelijk extra te doen:

- verdere focus op het bepalen van de risico's (o.a. brandrisicoprofielen) en doorvertaling daarvan naar afspraken over gewenste inzet brandweer (risicogebaseerd en gebiedsgericht beleid, aanpak en inzet)
- bewustzijn burger van gevaren van brand vergroten en rookmelderdichtheid verder verhogen
- bewustere verankering/inzet brandweerposten in sociale structuur van gemeenten/wijken
- creëren mogelijkheden voor zelfwerkzaamheid brandweerpersoneel in posten en kazernes
- samenwerking met gemeenten op het gebied van uitvoering personeelsbeleid (bevorderen vrijwilligheid, bijdragen aan in stand houden robuuste parate organisatie) verbeteren dataverzameling (business intelligence, brandonderzoek)

Tijdens de middag van de veiligheid zijn de volgende aanbevelingen gedaan:

Feitelijke maatregelen

- Risicoverkleining voor niet-zelfredzamen
- Brandveiligheidskader opstellen voor ouderhuisvesting (mensen blijven langer thuis wonen, daardoor minder zelfredzaam en grotere risico's, beleids- en inrichtingsinstructies/maatregelen blijven uit)
- Aandacht voor risicovergroting doordat we ons juist veiliger voelen maar brandonveilig gedrag uitoefenen.
- Bewustwordingsactiviteiten uitvoeren nadat een brand in de buurt heeft plaats gevonden.
- Eén aanpak met de politie voor de inbraakpreventie en brandveiligheidseducatie
- Bevorderen van koken op elektra in plaats van gas door senioren
- Focusdoelgroep gezinnen met jonge kinderen voor brandveiligheidseducatie
- Analyse van demografische ontwikkelingen in de gemeente ten opzichte van brandrisico's

Veiligheidsbeleving

- Inzicht geven in het aantal voorkomen branden door rookmelders etc. en zelf gebluste branden
- Bewustwording van onveilig handelen doordat we ons veilig voelen.

- Aansluiten op (emotionele) beleving: Brandweerman Sam is zo gek nog niet. En waarom geen rookmelder bij de geboorteakte?

Conclusies en aanbevelingen

Brandveiligheid vraagt een integrale aanpak omdat dit voor inwoners thuis, binnen instellingen en bedrijfsgebouwen/gebieden een samenspel is van vele actoren. De vergrijzing en het langer thuis blijven wonen van minder zelfredzame mensen, maakt dat brandveiligheid meer aandacht verdient dan ooit. Immers de meeste slachtoffers door brand vallen in de woning. Maar ook de materiële schade als gevolg van een brand heeft grote impact op bewoners en bedrijven. Het is dus waardevol om mensen te informeren over de risico's op brand en wat te doen bij brand in hun (woon)omgeving. De beschikbaarheid van bluswatervoorziening is van evident belang. Daarom ligt er een noodzaak om knelpunten in onze gemeente op dit gebied in beeld te krijgen, alsmede een goede oplossing hierbij. Hierin is samen optrekken met de andere gemeenten in de regio noodzakelijk om tot efficiënte oplossingen te komen.

Ook op een hoger schaalniveau is het van belang de daadwerkelijke risico's in de gemeente in beeld te brengen, zodat er keuzes gemaakt kunnen worden over de prioriteiten per gebied. Ten slotte vraagt de toenemende samenhang van technische zaken en installaties alsmede vitale infrastructuur een goede vakbekwaamheid en paraatheid van de repressieve organisatie. Aangezien in onze gemeenten veel vrijwilligers de brandweer vormen, vergt werving, selectie en behoud van brandweervrijwilligers de aandacht. Daarin kan de gemeente de brandweer ook ondersteunen.

Thema 4.3: externe veiligheid/milieu ²²						
Indicatoren	Bron	2013	2014	2015	2016	2017*)
Incidenten flora fauna	Politie/BVH	5	4	4	0	0
Incidenten afval drugslab	Politie/BVH	0	0	0	2	7
Incidenten Wet milieubeheer	Politie/BVH	6	25	24	14	5
Incidenten bodem	Politie/BVH	20	38	20	17	26
Incidenten water	Politie/BVH	12	10	3	5	5
Incidenten afval	Politie/BVH	33	26	25	9	14
Incidenten geluidhinder overig (geen horeca en evenementen)	Politie/BVH	883	901	908	946	810
% naleefgedrag bij 1 ^e controle Brandveiligheid Industrie Gevaarlijke Stoffen (BIGS)	OD NZKG	70% **)	70% **)	47%	44%	38% ***)

*) t/m oktober

***) in 2013 en 2014 naleefgedrag inclusief eventuele waarschuwing

***) t/m augustus 2017

Aard van de veiligheidsproblematiek

In toenemende mate wordt afval uit drugslabs aangetroffen. Hier ligt een relatie met het thema ondermijning/georganiseerde criminaliteit. Geluidhinder door bedrijven vraagt onverminderd om aandacht. Het spontane naleefgedrag van bedrijven met gevaarlijke stoffen en brandveiligheidsrisico's (BIGS) is lager geworden. Wenselijk is een spontaan naleefgedrag van 70%. De controleresultaten geven aanleiding voor waarschuwingen en de aantal hercontroles geven aanleiding voor handhaving

²² Bij dit thema staan de risico's van gevaarlijke stoffen centraal. Gevaarlijke stoffen worden opgeslagen en/of bewerkt in inrichtingen en vervoerd via weg, water, spoor, lucht en buisleidingen. Te onderscheiden zijn het 'groepsrisico' (GR) en het 'plaatsgebonden risico' (PR). In beide gevallen gaat het om de 'naar buiten gerichte' (ofwel *externe*) veiligheidsrisico's van de gevaarlijke stoffen.

(opleggen van een dwangsom). Ze leiden tot het beëindigen van de overtreding, zonder noemenswaardige incidenten. Na handhaving is het naleefgedrag namelijk bijna 100%. In aanvulling op het landelijk beleid omtrent externe veiligheid heeft de gemeente Haarlemmermeer eigen beleid. Op 18 oktober 2012 is het raadsvoorstel 'Aanvaardbaarheid en verantwoording groepsrisico externe veiligheid' vastgesteld. Dit beleid legt verdere beperkingen op aan ontwikkelingen binnen de risico zones van transportroutes gevaarlijke stoffen. Als een ruimtelijke ontwikkeling gewenst is, maar zich niet verhoudt tot het gestelde in het raadsvoorstel, kan het gemeentebestuur gemotiveerd en in openbare besluitvorming hiervan afwijken. Omdat dit beleid er in de praktijk op neer komt dat altijd wordt afgeweken, met bijbehorende ambtelijke en bestuurlijke inspanning, bestaat de wens voor nieuw beleid. De gemeente Haarlemmermeer werkt samen met de Omgevingsdienst om nieuw beleid te maken waarin zoveel mogelijk wordt aangehaakt op het nieuwe landelijke beleid in-de-maak. Op deze manier wordt het proces gestroomlijnd en zorgen we er voor dat het beleid alvast 'omgevingswet-proof' is. Door het gelijkschakelen aan het landelijk beleid verliest het gemeentelijk beleid aan relevantie.

Kern van de huidige aanpak

Drugsvondsten worden als calamiteit opgepakt. De dumpplaats wordt als plaats delict veilig gesteld. Een gespecialiseerd bedrijf voert het gevaarlijke afval af. Er is een beperkte subsidie via de provincie Noord-Brabant voor de afvoerkosten. De ongeveer 100 inrichtingen waar externe veiligheid (opslag en werken met gevaarlijke stoffen) en vaak ook brandveiligheid een grote rol speelt worden jaarlijks gecontroleerd door de OD NZKG. Dit is onder andere geborgd in de hoogte van het uitvoeringsniveau. De volgende branches komen in aanmerking voor jaarlijks projectmatig uit te voeren BIGS controles door de OD NZKG (het gaat om ongeveer 100 bedrijven):

- Opslag gevaarlijke stoffen > 10 ton;
- Opslag in verband met vervoer;
- Ammoniak koelinstallaties met een inhoud van > 1.500 kg;
- LPG tankstations;
- Onbemande tankstations waar binnen de veiligheidscontour een kwetsbare object zich bevindt;
- Vuurwerk opslag (voormalige VVGB inrichtingen);
- Opslag explosieven;
- Opslag nitraat houdend kunstmest stoffen.

Het uitvoeren van een jaarlijks BIGS-project leidt niet tot een groter aantal bezoeken. De eventuele meerwaarde bij een controle zit in het feit dat gezamenlijk met de Veiligheidsregio wordt gecontroleerd. Verder wordt er iets uitgebreider op gerapporteerd.

Mogelijke beleidsversterkingen

- Extra inzet op spontaan naleven van de voorschriften bij de 100 BIGS bedrijven. Dit kan geborgd worden in de uitvoeringsovereenkomst met de OD NZKG.
- Aanvulling van het BIGS bestand met inrichtingen uit Haarlemmerliede en Spaarnwoude.
- De aanhaking van de OD ZNKG voor het proces Omgevingszorg in Haarlemmerliede en Spaarnwoude.
- De OD NZKG moet een betere toegang hebben in gemeentelijke archieven buiten kantoor tijd.

Tijdens de middag van de veiligheid zijn de volgende aanbevelingen gedaan.

Feitelijke maatregelen:

- Monitoring van (komende) risico's, de onderlinge samenhang en anticipatie hierop (breed genomen in het licht van vitale infrastructuur)
- Anticipatie op (dreiging van) cybercrime

- Visie op de balans risico's als gevolg van economische ontwikkelingen ten opzichte van veilig wonen en recreëren
- Aanpak 'de wereld achter het dumpen van chemisch afval', niet alleen de milieuaspecten maar ook de eventuele criminele activiteiten erachter.

Veiligheidsbeleving:

- Vertrouwen krijgen dat de overheid ook niet zichtbare veiligheidsrisico's, samenhang en keteneffecten voor ogen heeft en managet.
- Het is een wereld op afstand, als inwoner geen invloed op.

Conclusies en aanbevelingen

Er is geen aanleiding dit thema als prioriteit te benoemen. Versterken van de huidige aanpak volstaat.

Thema 4.4: Rampenbestrijding en crisisbeheersing ²³						
Indicatoren	Bron	2013	2014	2015	2016	2017*)
Aantal multidisciplinaire inzetten (GRIP) regionaal	VRK / Meldkamer**	18	30	22	13	21
Waarvan in Haarlemmerliede en Spaarnwoude	VRK / Meldkamer**	1	0	1	1	0
Waarvan (ook) Schiphol	VRK / Meldkamer**	10	17	14	4	11
Waarvan fysieke veiligheid (brand, hulpverlening, etc)	VRK / Meldkamer	11	21	14	3	12
Waarvan (dreiging) uitval vitale infrastructuur	VRK / Meldkamer	1	-	1	1	1
Waarvan Sociaal domein / Volksgezondheid	VRK / Meldkamer	-	1	1	-	1
Waarvan (dreiging) openbare orde / sociale onrust	VRK / Meldkamer	2	-	-	4	1
Aantal bestuurlijke oefeningen (regionaal)	VRK / Veiligheidsbureau	4-7	4-7	4-7	5-7	5-7
Aantal rampbestrijdingsplannen en crisisbestrijdingsplannen	VRK / Veiligheidsbureau	3	4	4	4	4

**In een aantal gevallen hadden GRIP-opschalingen tegelijk betrekking op Haarlemmermeer, Schiphol en Haarlemmerliede en Spaarnwoude

Aard van de veiligheidsproblematiek

De basisorganisatie van de crisisbeheersing is regionaal goed op orde waar wij als regionale gemeenten met elkaar de processen van bevolkingszorg invulling geven. Hierbij is zelfredzaamheid het uitgangspunt. De veranderende maatschappij en complexiteit maken dat de crisisbeheersing verandert in de zin van scenario's die zich voordoen en de handelen van de crisisorganisatie daarop. Binnen onze gemeenten hebben wij risico's waarop specifieke voorbereiding nodig is omdat er bijzondere eigenschappen en activiteiten nodig zijn welke afwijkend zijn van de generieke aanpak. Hiervoor worden ramp- en crisisbestrijdingsplan ontwikkelt en beheert.

De cijfers nader beschouwend valt een aantal punten op:

Het aantal incidenten met GRIP-opshaling in Haarlemmermeer vormt een groot deel van het totale aantal in de regio. Dit is grotendeels te verklaren door het feit dat de luchthaven Schiphol gesitueerd is in Haarlemmermeer. Dit risico-object, met een groot aantal bewegingen van vliegtuigen, personen, vracht, weg- en treinverkeer en een complexe infrastructuur, leidt er automatisch toe dat het aantal incidenten op Schiphol en dus in Haarlemmermeer relatief groot is.

²³ Bij dit thema staan mogelijke rampen en crises centraal. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de bevolkingszorg, brandweezorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening, maar zijn wettelijk verplicht dit te laten uitvoeren door de veiligheidsregio, met uitzondering van de bevolkingszorg (gemeentelijke processen). Deze wordt door de gemeente zelf op peil gebracht en gehouden.

Kijkend naar de aard van de incidenten die ten grondslag liggen aan de GRIP-opschalingen, betreft het overgrote deel hiervan incidenten op het gebied van fysieke veiligheid (brand, hulpverlening, etc.), of opschaling uit voorzorg in geval van een verzorgs- of noodlanding van een vliegtuig op Schiphol. Nagenoeg alle luchtvaart gerelateerde GRIP-opschalingen op Schiphol, waren uit voorzorg, dus vanwege een verzorgs- of noodlanding van een vliegtuig in verband met een technisch mankement of vanwege een melding van de systemen aan boord. Twee luchtvaart gerelateerde GRIP-opschalingen waren vanwege een daadwerkelijk incident, namelijk: opvang van verwanten en crisiscommunicatie in verband met de crash van vlucht MH17 en een vliegtuig dat ten gevolge van een ruwe landing door het landingsgestel was gezakt en naast de baan geraakte.

In de afgelopen jaren is, met uitzondering van 2014, eenmaal per jaar sprake geweest van een GRIP-opschaling in verband met uitval van vitale infrastructuur. Het ging hierbij om stroomuitval, uitval van telefonie, uitval van C2000 en uitval van belangrijke verkeersweg (ten gevolge van brand in tunnel A4). In alle gevallen van uitval vitale infrastructuur had dit direct een bovenregionaal effect. Uit de cijfers in de tabel blijkt in die gevallen ook dat de GRIP-opschalingen tegelijk betrekking hadden op Haarlemmermeer, Haarlemmerliede en Spaarnwoude en Schiphol.

De drie GRIP-opschalingen in verband met incidenten in het sociaal domein of op het gebied van de volksgezondheid betreffen tweemaal een (mogelijke) besmetting met een infectieziekte van passagiers op Schiphol en eenmaal de opvang van vluchtelingen in Vijfhuizen.

De GRIP-opschalingen in verband met (dreiging) op het gebied van openbare orde of sociale onrust, houden grotendeels verband met terrorismedreiging (vier maal in 2016) en verder met andere veiligheidsincidenten op Schiphol (2 maal in 2013) en sociale onrust onder bewoners van een wijk ten gevolge van een koolstofmonoxidevergiftiging in een woning Hoofddorp.

Sinds 2013 zijn er jaarlijks vier tot zeven bestuurlijke oefeningen (lees: oefeningen met inbegrip van een beleidsteam) door de VRK georganiseerd, waarbij de gelegenheid aan bestuurders (burgemeesters en locoburgemeesters) wordt geboden om hieraan deel te nemen als voorzitter van het beleidsteam. Sinds 2016 is het aantal bestuurlijke oefeningen jaarlijks verhoogt met een tot twee oefeningen. Tevens wordt sinds 2016 door de VRK gewerkt met de mogelijkheid van een 'dubbele bestuurlijke bezetting' per oefening (twee bestuurders per oefening, waarbij afwisselend de ene bestuurder meekijkt bij de ander), Hiermee is het aantal oefengelegenheden voor bestuurders verhoogt.

Het aantal rampen- en crisisbestrijdingsplannen voor objecten gelegen in Haarlemmermeer en Haarlemmerliede en Spaarnwoude, is sinds 2013 nagenoeg gelijk gebleven, namelijk drie plannen in 2013 en vier plannen sinds 2014. De plannen betreffen: het Crisisbestrijdingsplan – Schiphol, het Rampenbestrijdingsplan Aircraft Fuel Supply gelegen op Schiphol, het Rampenbestrijdingsplan KLM Engineering & Maintenance op Schiphol (sinds 2014) en het Incidentbestrijdingsplan Noordzeekanaal.

Uit de participatie blijkt dat mensen zich zorgen maken over het risico dat zij lopen op een eventuele (terroristische) aanslag. Er is geen zorg in beeld gekomen betreffende de crisisorganisatie zelf. Anders soort crisis zijn niet in het participatietraject aan de orde gekomen. Participatie ten tijde van een incident is Nederland een groot goed en resulteert in mooie resultaten voordat de hulpverleners ter plaatse zijn en na aankomst specialistisch werk kunnen uitvoeren.

Kern van de huidige aanpak

We hebben een regionale crisisorganisatie van de hulpverleningsdiensten alsmede voor de bevolkingszorgprocessen. Voor wat betreft bevolkingszorg is zelfredzaamheid geïmplementeerd door

vraag gestuurd in plaats van aanbod gestuurd te werken. Rampbestrijdingsplannen en het Crisisbestrijdingsplan Schiphol kennen een actueel beheer.

Mogelijke beleidsversterkingen

- Anticipatie op nieuwe soorten crisis voor de crisisorganisatie zelf alsmede het bevorderen
- Het versterken van de samenwerking met de OD ZNKG en omgevingszorg HLSW met als doel de operationele samenwerking te verbeteren.
- Het verkennen van burgerparticipatie in de 'dagdagelijkse veiligheidszaken' zoals EHBO, AED etc in de gebieden van verhoogde risico's zijn en/of de opkomsttijden van de hulpverleningsdiensten relatief lang zijn. Dit in aansluiting op een risicogebaseerde en gebiedsgerichte aanpak.

Tijdens de middag van de veiligheid zijn de volgende aanbevelingen gedaan:

Feitelijke maatregelen

- Inzicht geven in feitelijke gevaren (bijvoorbeeld een terrorist of zedendelinquent?)
- Risicobeheersing en hulpverlening voorbereiden op 'verdrukking' op evenementen
- Risicobeheersing en voorbereiding op (terreur)aanslagen
- Nadenken en voorbereiding op 'de ramp na de ramp'/crisisbeheersing in de wijk: preventief ter bewustwording (bijvoorbeeld op voorhand bepaalde denkbeelden wegnemen) en proactief na een ramp/crisis/gezinsdrama

Veiligheidsbeleving

- Risicomaatregelen en anticipatie op risico's op en door Schiphol
- Anticipatie op wateroverlast en overstromingen

Conclusies en aanbevelingen

De maatschappelijke ontwikkelingen vragen een voorzetting van de huidige kwalitatief goede crisisorganisatie alsmede een verkenning naar de voorbereiding en anticipatie op nieuwe soorten crisis. Daarnaast kan de burgerparticipatie in de dagdagelijkse hulpverlening versterkt worden met een risico gebaseerde en gebiedsgerichte aanpak. Er is geen aanleiding dit thema als prioriteit voor te stellen. Doorontwikkeling van de aanpak volstaat.

Veiligheidsveld 5. Integriteit en veiligheid

Thema 5.1: polarisatie en radicalisering ²⁴						
Indicatoren	Bron	2013	2014	2015	2016	2017*)
Incidenten terreurdreiging	Politie/BVH	0	0	3	3	0
Incidenten discriminatie	Politie/BVH	2	14	3	5	0
CTER / ISTER Schiphol	KMar	66	309	567	592	457

*) t/m oktober

Aard van de veiligheidsproblematiek

Op basis van de cijfers is geen goed beeld van de omvang van de problematiek te geven.

Radicalisering speelt zeker wel, zo is bekend gemaakt in een brief aan de raad hierover. De omvang van polarisatie en radicalisering zijn, voor zover zichtbaar, niet kwantitatief meetbaar. De gevolgen van polarisatie en radicalisering kunnen zich uiten in incidenten terreurdreiging/daden en specifieke meldingen. Eén incident is al te veel en kan fatale gevolgen hebben. De cijfers van de KMar laten een groei zien van het aantal CTER/ISTER-meldingen op de luchthaven Schiphol. De grote aandacht en inzet van de KMar voor de gevolgen van polarisatie en radicalisering in de wereld is op Schiphol terecht een absolute TOP prioriteit voor de KMar. De KMar draagt in preventieve en repressieve zin, zichtbaar en onzichtbaar, bij aan de aanpak van CTER op Schiphol. De “(dreiging van een) terroristische aanslag” zijn scenario’s die in het Crisisbestrijdingsplan Schiphol zijn uitgewerkt. Dit valt onder het Thema 4.4. Rampenbestrijding en crisisbeheersing. Buiten Schiphol is polarisatie en radicalisering ook een prioriteit voor de gemeente, het Openbaar Ministerie, politie en het Veiligheidshuis Kennemerland. Het ontstaan van polarisatie en radicalisering en het tegengaan daarvan kent vele aspecten. Het ontstaan van polarisatie en “de overtreffende trap”, radicalisering, zijn maatschappelijke verschijnselen op wereldschaal, waar een gemeente slechts een zeer beperkte en lokale invloed heeft, maar in de preventie en repressie bij het manifesteren ervan wel mee te maken heeft. Opvallend in de participatie met inwoners in Haarlemmermeer is dat zowel door ouderen als jongeren de aanpak van discriminatie als iets minder belangrijk wordt gezien dan de meer traditionele delicten zoals mishandeling / lichamelijk geweld, seksueel misbruik/sexting en woninginbraken. Er zijn zelfs inwoners die de aanpak van discriminatie “(heel) onbelangrijk vinden”. Bekend is dat gevallen van discriminatie in Haarlemmermeer vaker werk gerelateerd zijn (Bron: bureau discriminatiezaken).

Kern van de huidige aanpak

Vanwege de aanwezigheid van de nationale luchthaven binnen onze gemeentegrenzen heeft Contraterrorisme extremisme en radicalisering’ (CTER) een grote bestuurlijke aandacht. In Haarlemmermeer is een plan van aanpak radicalisering vastgesteld en in uitvoering. Het plan van aanpak radicalisering is eind 2017 geëvalueerd. In de Eenheid Noord-Holland is een gezamenlijk project op dit onderwerp in uitvoering. De burgemeester is hier samen met de burgemeester van Zaanstad bestuurlijk trekker. De gemeente Haarlemmermeer levert een projectleider. Het gaat onder meer om het bevorderen van de integrale samenwerking, het delen van best practices in de preventie,

²⁴ Bij dit thema gaat het om ideologische groepen/stromingen in de samenleving die dermate zijn geradicaliseerd, dat zij een bedreiging vormen of kunnen gaan vormen voor de veiligheid. Sprake kan zijn van dreigend geweld. Deze groepen vergroten de polarisatie in de samenleving, zetten het sociaal weefsel onder druk. Stromingen die op die manier kunnen radicaliseren, zijn bijvoorbeeld: rechts-extremisme, islamradicalisme, dierenrechtenradicalisme, asielrechtenradicalisme, links-extremisme.

detectie en repressie van radicalisering. Ook is sprake van het integraal delen, verrijken en duiden van verworven informatie met OM, politie en het Veiligheidshuis in integrale overleggen.

Eerstelijns professionals worden getraind in het signaleren en melden van radicalisering. Er is een intern gemeentelijk netwerk ter uitwisseling van kennis en ervaring en voor het delen van informatie. CTER is een vast agendapunt op de driehoek. Er is een gemeentelijk meldpunt opgezet en kenbaar gemaakt wanneer inwoners zich zorgen om elkaar maken. Als gemeente zijn wij betrokken bij de Coming Out Dag en de Dag van de Dialoog om zo discriminatie en polarisatie tegen te gaan. Haarlemmermeer gaat deelnemen aan het Integraal Informatie Overleg / i2o Kennemerland. Dit zijn integrale vooroverleggen waar gezamenlijk informatie wordt gedeeld en een voorstel wordt gedaan of het om een casus gaat en nader opgepakt moet worden. Haarlemmermeer kan indien nodig deelnemen aan het mentorprogramma OneOnOne. Hierbij gaat het er om dat personen, woonachtig in Haarlemmermeer, die gevoelig zijn voor radicalisering of in een beginstadium zitten, door middel van de inzet van een mentor te ondersteunen in de ontwikkeling van zijn/haar life skills, waardoor zij niet verder radicaliseren. We werken samen met het bureau discriminatiezaken, met buurtvaders en met het moskeebestuur en andere vertegenwoordigers van minderheidsgroeperingen in onze gemeente.

Mogelijke beleidsversterkingen

We kunnen polarisatie en discriminatie laten terugkomen in het tweejaarlijkse onderzoek Kijk in de Wijk. Het doel is om een beter beeld te krijgen van de problematiek. Om goed te weten waar en of het speelt dient uitgebreider onderzoek te worden gedaan hiernaar. Dit onderzoek starten we in wijken waar sprake is van een tegengestelde bevolkingssamenstelling. We kunnen een anti-discriminatie campagne opzetten in samenwerking met partners in het sociaal domein. We kunnen daarbij een pilot anoniem solliciteren starten bij de gemeente als voorbeeld werkgever en onze eigen diversiteit benadrukken. Leerpunten implementeren uit de evaluatie van het plan aanpak radicalisering. In het Regeerakkoord staat dat terrorismebestrijding onverminderd aandacht vergt. Er komt landelijk 13 miljoen euro extra beschikbaar voor contraterrorisme. Aan wetgeving voor het langer in hechtenis kunnen houden van terugkeerders wordt gewerkt.

Conclusies en aanbevelingen

Deelname aan het project CTER in Noord-Holland is voor Haarlemmermeer van groot belang vanwege de aanwezigheid van de nationale luchthaven binnen onze gemeentegrenzen. Het voorkomen van polarisatie en het tegen gaan van discriminatie moet meer aandacht krijgen in de preventieve aanpak. Er is voldoende aanleiding het thema polarisatie en radicalisering als prioriteit voor te stellen.

Thema 5.2: georganiseerde criminaliteit ²⁵ (ondermijning)						
Indicatoren	Bron	2013	2014	2015	2016	2017*)
Incidenten bezit soft- en of harddrugs	Politie/BVH	91	109	141	101	64
Incidenten handel en vervaardigen soft- of harddrugs	Politie/BVH	94	90	116	104	64
Misdrijven drugshandel totaal	Politie/BVH	128	143	179	128	82
Aantal sluitingen woningen en lokalen soft en harddrugs (Wet Damocles)	gemeente	0	5	8	10	9
Aantal waarschuwingen woningen en lokalen soft en harddrugs (Wet Damocles)	gemeente	0	15	26	17	18
Aantal gerooide hennep kwekerijen **)	Politie/BVH	Onb.	Onb.	Onb.	42	30
Misdrijven mensensmokkel	Politie/BVH	0	1	1	3	0
Misdrijven kinderporno en kinderprostitutie	Politie/BVH	5	2	3	2	1
Misdrijven cybercrime	Politie/BVH	17	16	13	25	40
Incidenten wapenhandel	Politie/BVH	66	66	61	72	31
Incidenten fraude met online handel	Politie/BVH	0	1	224	432	308
Incidenten identiteitsfraude	Politie/BVH	6	6	31	47	27
Aangehouden drugskoeriers Schiphol	KMar	1.516	1.489	1.245	831	543
Drugskoeriers Schiphol (positief)	KMar	1.049	1.001	888	514	391
Mensensmokkel Schiphol	KMar	77	59	69	62	58
Mensenhandel Schiphol	KMar	205	154	124	83	66

*) t/m oktober

***) tot oktober

Aard van de veiligheidsproblematiek

Er is sinds 2016 een daling te zien van meldingen bezit soft- en harddrugs tot het niveau van 2013. De meldingen computercriminaliteit (cybercrime) stijgen. Ook fraude en specifiek fraude met online handel neemt toe. Zowel inwoners als ondernemers hebben te maken met cybercrime. Het aantal aangehouden drugskoeriers op Schiphol neemt af. Het aantal sluitingen van drugspannen op basis van de Opiumwet neemt toe en het aantal waarschuwingen is stabiel. De onzichtbaarheid van georganiseerde criminaliteit maakt het lastig deze aan te pakken. De gemeente kent een aantal oudere bedrijventerreinen die het risico dragen dat zich hier illegale bedrijven vestigen die onder de radar willen blijven. Een projectmatige en integrale aanpak van handavingsknelpunten (RIEC casuïstiek) levert successen op, zoals onlangs op bedrijventerrein de Weeren (wapens, drugs, gestolen auto's). Ondernemers in Zwanenburg/Halfweg geven tijdens de participatie aan dat zij zeer tevreden zijn met de aanpak op De Weeren en willen dit voortgezet hebben. De aanpak van georganiseerde criminaliteit is geen prioriteit binnen het huidige integrale veiligheidsbeleid, maar we werken er wel aan. De focus ligt met name op ondermijning en afpakken van crimineel vermogen. Binnen ons basisteam zijn de meeste hennepkwekerijen ontmanteld van Kennemerland.

Kern van de huidige aanpak

Wij werken samen met het Regionaal Informatie- en Expertisecentrum (RIEC), de politie, de Koninklijke Marechaussee (KMar), het Openbaar Ministerie (OM), de Belastingdienst, de Fiscale Inlichtingen- en Opsporingsdienst (FIOD), Woningcorporatie Ymere, Liander, het UWV, de Douane, de Omgevingsdienst Noordzeekanaal Gebied (OD NZKG). We gaan met onze partners criminele

²⁵ Bij dit thema gaat het om vormen van georganiseerde criminaliteit (met een ondermijnend karakter) die zich manifesteren in gemeenten en die in bepaalde mate gebruik (misbruik) maken van gemeentelijke voorzieningen en beschikkingen (waaronder vergunningen en aanbestedingen). Sprake kan zijn van verwevenheid van onder- en bovenwereld en van 'witwassen'. Misdaadbranches die het betreft zijn bijvoorbeeld drugshandel, vastgoedfraude, mensenhandel.

samenwerkingsverbanden tegen en willen deze zo veel mogelijk ontwrichten waarbij gebruik wordt gemaakt van bestuurs- en strafrechtelijke instrumenten.

Dit door middel van:

- Deelnemen aan alle RIEC casussen en bij signalen van ondermijning deze aanleveren
- Handhavingssknelpunten (o.a. criminele bedrijventerreinen) benoemen en aanpakken
- Persoonsgerichte en locatiegerichte aanpak van Outlaw Motor Gangs
- Uitvoeren van de Beleidsregels Wet Bibob
- Uitvoeren van het Hennepconvenant Noord-Holland 2017
- Handhaven volgens het Damoclesbeleid bij soft- en harddrugs
- Uitvoeren van het Coffeeshopbeleid
- De multidisciplinaire werkgroep georganiseerde criminaliteit
- De werkgroep Tegengaan Identiteitsfraude
- Integrale controles bij seksbedrijven en escortbedrijven
- Handhaven op illegale prostitutie

We houden integrale handhavingsacties. Bedrijventerrein de Weeren is aangemerkt als RIEC handhavingssknelpunt. Voor 2017 en verder wordt bekeken of bedrijventerrein De Liede en de taxibranche op Schiphol tevens kunnen worden aangemerkt als handhavingssknelpunt. De prioritaire onderwerpen die binnen dit thema centraal staan zijn verder: Hennepteelt, XTC en synthetische drugs, mensenhandel en de '1% motorclubs'. Er is geen prioriteit gegeven aan de aanpak van woon- en adresfraude terwijl dit in andere gemeenten in Noord-Holland wel wordt opgepakt. Er is geen gemeentelijke intelligencefunctie ingericht.

Mogelijke beleidsversterkingen

We kunnen ondermijningsbeelden door het RIEC laten opstellen. We kunnen onderzoek naar het fenomeen ondermijning in de gemeente laten uitvoeren. Voor Schiphol wordt mogelijk een apart ondermijningsbeeld gemaakt. We kunnen meer integrale controles op illegale prostitutie laten uitvoeren. De toezichthouder van de gemeente gaat hierbij samen met het prostitutieteam van de politie controleren op legale en illegale prostituees, seksbedrijven en escortbedrijven. Vanuit het Rijk komt er extra geld voor slachtoffers van mensenhandel, de strijd daartegen wordt daarmee versterkt. Mogelijk volgt een landelijk civiel verbod OMG Bandidos MC en Satudarah. We kunnen alsnog een plan van aanpak 'woon en adresfraude' (van het SIV NH) opstellen en uitvoeren. We kunnen meer aandacht geven aan de aanpak van cybercrime. We kunnen de taxibranche op Schiphol aanmerken als handhavingssknelpunt binnen het RIEC. Dit formaliseert de informatie uitwisseling tussen OM/Belastingdienst/gemeente/Douane/Kmar. We kunnen bedrijventerrein De Liede aanmerken als handhavingssknelpunt via het RIEC en daarmee een integrale aanpak organiseren om zo het bedrijventerrein 'schoon, heel en veilig' te maken. Nagaan of en hoe boven- en onderwereld op Schiphol verweven zijn door bijvoorbeeld corruptie. In het Regeerakkoord staat dat structureel 95 miljoen euro wordt gereserveerd voor de aanpak van cybersecurity. Er wordt landelijk een ambitieuze cybersecurity agenda opgesteld. Er komt tevens een speciale 'Ondermijningswet' om de geconstateerde juridische knelpunten in de huidige aanpak van georganiseerde criminaliteit en ondermijnende criminaliteit op te lossen.

Tijdens de middag van de veiligheid zijn de volgende aanbevelingen gedaan.

De aanpak van ondermijning krijgt steeds meer vorm binnen de gemeente. De gemeente is duidelijk op de goede weg maar kan nog op enkele punten verbeteren.

De aanpak van cybercrime springt er bovenuit qua prioriteit. De veiligheidspartners willen graag dat hier een prioriteit van wordt gemaakt binnen ondermijning. Er zijn echter twijfels of de aanpak hier van op gemeentelijk of op landelijk niveau vorm moet krijgen.

Tevens willen de veiligheidspartners dat er prioriteit wordt gegeven aan de aanpak van criminele samenwerkingsverbanden, bedrijventerreinen en drugshandel.

De basis in de aanpak voor de gemeente (en voor veel andere partners) begint bij een goede registratie in de Basis Registratie Personen. Met een goede registratie is het niet mogelijk om uitkeringsfraude, toeslagenfraude of hypotheekrenteaftrek fraude gepleegd worden. Goed geregistreerde personen zijn altijd zichtbaar voor de overheid. De aanpak van woon- en adresfraude kan daarom ook prioriteit krijgen.

Conclusies en aanbevelingen

Georganiseerde criminaliteit speelt zich zowel af in de openbare ruimte als op het internet. Het fenomeen kan worden aangepakt door middel van RIEC casuïstiek. Daarom moeten we ook investeren op het voorkomen van computercriminaliteit en het voortzetten van de aanpak via het RIEC. Voorgesteld wordt om aan het thema ondermijning/georganiseerde criminaliteit een prioriteit toe te kennen met een specifieke focus op criminele samenwerkingsverbanden, bedrijventerreinen, drugshandel en woon- en adresfraude.

Thema 5.3: veilige publieke taak ²⁶						
Indicatoren	Bron	2013	2014	2015	2016	2017
Aantal gevallen agressie en geweld tegen politie ambtenaren (jan t/m september)	Politie	Onbekend	39	22	12	17
Aantal gevallen agressie en geweld tegen gemeente ambtenaren	HRM	25	22	15	14	12 *)

*) t/m september

Aard van de veiligheidsproblematiek

Nog steeds hebben handhavers, politiemensen en andere personen met een publieke taak te maken met geweld. Er is in grote lijnen een afname te zien sinds 2013/2014. De risico's op geweld tegen personen met een publieke taak zijn groter als grote groepen mensen samenkomen, zoals bij evenementen, bij de jaarwisseling en op plaatsen waar veel drank en drugs wordt gebruikt. Handhavers zijn sinds 28 oktober 2017 hun geweldsbevoegdheid voor de wapenstok (buiten Schiphol) kwijt. Belangrijkste reden voor het ministerie van VenJ is dat er te weinig incidenten zijn om de wapenstok te rechtvaardigen. Hiertegen gaan wij in bezwaar. Het zichtbaar dragen van een wapenstok heeft er in het kader van een veilige publieke taak namelijk significant aan bijdragen dat het aantal ernstige agressie incidenten is afgenomen.

Op Schiphol mogen de handhavers hun wapenstok wel behouden vanwege het risico op gevaar door de aanpak van de taxiproblematiek. Op informatiebijeenkomsten wordt niet altijd met respect over en met handhavers en politiemensen gesproken door de aanwezigen. Uit de participatie volgt dat inwoners en ondernemers wel vaker handhavers en politie in de wijk willen zien.

Kern van de huidige aanpak

Medewerkers worden getraind om dienstverlenend en vakkundig op te treden. Naast trainingen omgaan in agressie krijgen zij ook trainingen op het gebied van mondelinge communicatieve vaardigheden. We geven uitvoering aan het protocol 'agressie en geweld'. We organiseren

²⁶ Werknemers met een publieke taak krijgen met regelmaat te maken met agressie en geweld tijdens het uitvoeren van hun werkzaamheden. Dat geldt voor gemeenten, maar ook voor de organisaties met een publieke taak in uw gemeente. Agressie en geweld kunnen niet alleen grote persoonlijke gevolgen hebben voor medewerkers en politieke ambtsdragers, ook de goede uitoefening van de taak kan in het gedrang komen.

weerbaarheidstrainingen voor de handhavers. We hebben een Bedrijfs Opvang Team (BOT) voor cluster Veiligheid ingesteld. Aan de campagne ‘geen geweld tegen hulpverleners/handhavers’ is niet deelgenomen. Wel zijn de handhavers regelmatig te zien op billboard met de slogan “*hart voor leefbaarheid, hard tegen onveiligheid*”. We investeren niet in het respect voor handhavers en politiemensen. De handhavers delen niet alleen pv’s uit maar doen ook aan waarschuwingen en het goede gesprek. De relatie tussen overtreders en handhavers/politie is niet vrijblijvend en ook niet gelijkwaardig. Er bestaan botsende belangen.

Mogelijke beleidsversterkingen

Inzetten van bodycams om escalatie te voorkomen en of voor gebruik voor trainingsdoeleinden. Investeren in de voorkant van de problematiek, door te werken aan de goede relatie tussen inwoners en handhavers/politiemensen door aanwezigheid in de wijk. Te investeren op houding en gedrag van handhavers en politiemensen. Ook inzetten van verwachtingsmanagement bij de inwoners en goede voorlichting bij(beleids)wijzigingen. Ook actief betrekken van inwoners (participatie) helpt. Agressief gedrag vindt ook plaats ondanks begripvol en doortastend bejegenen van de overtreder. Agressief gedrag is onacceptabel, maar een onvermijdelijk onderdeel in de interactie tussen burger en handhaver/politie. De rechtspositie van handhaver verandert wanneer hij geweld heeft gebruikt, Voorheen werd hij als getuige gehoord, nu wordt hij als verdachte (niet tot antwoorden verplicht, recht op raadsman) gezien.

Conclusies en aanbevelingen

Er is geen reden om dit thema een verhoogde prioriteit te geven. Hoe de werkgever zijn werknemer steunt bij de veranderende rechtspositie t.a.v. toepassen van geweld moet worden uitgezocht.

Thema 5.4: informatieveiligheid ²⁷						
Indicatoren	Bron	2013	2014	2015	2016	2017*)
Cyberaanval op Gemeente Haarlemmermeer		0	0	0	0	1xDDOS
Aantal gedetecteerde Phishing mails		Onb.	Onb.	Onb.	Onb.	Onb.

Aard van de veiligheidsproblematiek

In de eerste helft van 2017 is de Gemeente Haarlemmermeer getroffen door een DDOS-aanval. Met het verzenden van 10.000-en e-mailtjes tegelijk probeerden criminelen onze digitale werkomgeving plat te leggen. Doordat wij (als een van de weinige gemeenten in Nederland!) beschikken over een geavanceerd systeem hiertegen is de DDOS-aanval vrijdeld. Regelmatig ontvangt de Gemeente Haarlemmermeer Phishing mails. Via een ‘slimme’ voorziening in de e-mailomgeving worden deze automatisch afgevangen. Er wordt niet bijgehouden hoeveel. Info+ heeft grip op de problematiek in Haarlemmermeer.

Kern van de huidige aanpak

Ingezet wordt op het opbouwen en onderhouden van bewustzijn als het gaat om informatieveiligheid. Informatieveiligheid wordt ingericht conform geldende wet- en regelgeving. Bestuurlijk en organisatorisch borgen van informatieveiligheid binnen de gemeente. Zorgdragen voor een adequate uitvoering van de operationele kant van het informatiebeveiligingsbeleid. Vlotte incidentdetectie en –

²⁷ Gemeenten zijn, net als andere (overheids-)organisaties, kwetsbaar als het gaat om de (digitale) dienstverlening en met name het veilig/beveiligd uitvoeren van deze dienstverlening en het beheer van persoonsgegevens. Als de overheid de digitale beveiliging hiervan niet voldoende kan borgen, is het vertrouwen in de overheid in het geding. Ook kan het de fysieke veiligheid van burgers en organisaties in gevaar brengen; bijvoorbeeld als besturingssystemen van sluizen en bruggen gehackt worden.

coördinatie. Er is een protocol informatieveiligheid gemeente Haarlemmermeer vastgesteld. Er is een opleiding e-bewustzijn gegeven voor iedere werknemer die over is gegaan op de nieuwe devices. Pas na behalen van de e-certificaten kon het nieuwe device in ontvangst worden genomen. Er loopt een campagne hoe veilig werk jij? Sinds 1-1-2016 is er een landelijke meldplicht datalekken bij de Autoriteit Persoonsgegevens.

Mogelijke beleidsversterkingen

Monitoren hoe vaak Phishing mails worden ontvangen en hoe vaak een cyberaanval plaats vindt. De werksystemen van gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude aan de beveiligingsnorm van Haarlemmermeer laten voldoen en het protocol informatieveiligheid ook van toepassing te verklaren. In het Regeerakkoord staat dat 10 miljoen euro extra beschikbaar komt voor de uitvoering van de Wet computercriminaliteit.

Conclusies en aanbevelingen

Er is geen reden om dit thema een verhoogde prioriteit te geven.

Thema 5.5: Ambtelijke en bestuurlijke integriteit ²⁸						
Indicatoren	Bron	2013	2014	2015	2016	2017*)
Gerapporteerde en in procedure genomen ambtelijke en bestuurlijke integriteit-schendingen in Haarlemmermeer	HRM	23	27	16	18	8

*) t/m oktober

Aard van de veiligheidsproblematiek

Het aantal meldingen laat een afname zien. Eerst is dit thema aangepakt op een normatieve manier (regels stellen) en een heldere meldstructuur met meldpunt en vertrouwenspersonen, toen naar stimuleren en nu meer naar bewustwording. De oplossing zit niet in meer regels, maar in de toepassing daarvan.

Kern van de huidige aanpak

Er is een integriteitscoördinator aangesteld binnen de gemeente, die wordt bijgestaan door een aantal vertrouwenspersonen. Haarlemmermeer kiest voor een brede, positieve formulering van integriteit waarbij dit gekoppeld wordt aan kwaliteit en effectiviteit. Het verwijst naar (professionele) verantwoordelijkheid van de medewerkers: je doet waarvoor je bent aangesteld en je staat voor wat je doet. Op een integere manier je werk doen is breder dan alleen niet-frauderen; de dienstverlening van de medewerker van Haarlemmermeer is kwalitatief hoogwaardig, en is effectief en efficiënt. De volgende instrumenten worden ingezet:

- Bescherming melder: helpt bij verhogen van de meldingsbereidheid.
- Training voor medewerkers die de verantwoordelijkheid hebben voor een budget. Doel hiervan is om meer bewustzijn te creëren van integriteitsaspecten bij de inkoop.

²⁸ Hier gaat het om de meest interne vorm van interne integriteit: ambtelijke en bestuurlijke integriteit. Schending daarvan kan het gevolg zijn van belangenverstremeling, maar ook van 'niet-intentionele' verrommeling van procedures. In dit laatste geval ontstaat de integriteitsschending min of meer 'per ongeluk'. Integriteitsschendingen kunnen de lokale veiligheid in gevaar brengen doordat daardoor bijvoorbeeld fysiek gevaarlijke situaties ontstaan of in stand blijven (vergunning voor onveilige gebouwen of bedrijfsvoering), criminele groepen extra bewegingsruimte krijgen (geen BIBOB-procedure toegepast) en ambtenaren of bestuurders kwetsbaar worden voor verdere aantastingen van hun integriteit.

- Trainingen voor managers over integriteit. Training is gericht op driedelige rol van management: voorbeeldgedrag, signalerende rol en het scheppen van randvoorwaarden voor integer gedrag.
- Er worden integriteit bijeenkomsten georganiseerd voor nieuwe medewerkers.
- Nieuwe medewerkers dienen binnen een half jaar de eed of belofte af te leggen anders krijgt de medewerker geen vaste aanstelling. Ingehuurde medewerkers ondertekenen altijd een uitgebreide integriteitsverklaring.
- Managers die worden ingehuurd, worden ingeperkt qua beslissingsbevoegdheid met name wat betreft inhuur medewerkers.
- Integriteitsscan: met directieleden en clustermanagers is (eenmaal) besproken wat risicovolle processen binnen hun cluster zijn.
- Duidelijkheid over het accepteren van relatieschenken (wanneer wel/niet).
- Nevenwerkzaamheden, bewustwording van mogelijke belangenverstrengeling.
- De gemeente Haarlemmermeer is in 2015 gestart met een nieuwe koers. 'Werken vanuit de bedoeling' die draait om je verantwoordelijkheid te nemen (eigenaarschap), het gesprek met elkaar aan te gaan, om afspraken na te komen, en om reflectie; zowel individueel als gezamenlijk. Niet alleen sluiten 'werken vanuit de bedoeling' en de derde generatie integriteitsbeleid goed op elkaar aan, ze kennen dezelfde randvoorwaarden. Namelijk dat de bedoeling het kompas is, dat er sprake is van dienend leiderschap, dat er heldere structuren en processen zijn en vooral een cultuur van bespreekbaarheid (en indien nodig aanspreekbaarheid).

Mogelijke beleidsversterkingen

Opstellen risicoprofielen door gesprekken met bestuurders te voeren over alle mogelijke risico's in relatie tot hun ambt, wat mogelijke consequenties kan hebben voor de portefeuille keuze. Een extern bureau voert dit uit. In aanloop naar een nieuw college kan dit wederom worden ingezet.

We willen een uitgebreidere screening van bepaalde functionarissen zoals bij Veiligheid en de Sociale Dienst. Hiervoor is landelijke regelgeving in de maak. Inzet van het integriteitsspel en dit meer promoten en onderdeel van bijvoorbeeld cluster-bijeenkomsten laten maken. We gaan nieuw beleid opstellen in het kader van bewustwording.

Conclusies en aanbevelingen

De problematiek is onder controle door een uitgekristalliseerde aanpak. Aandacht voor dit thema in aanloop naar de ambtelijk fusie met Haarlemmerliede en Spaarnwoude op 1-1-2018 en de bestuurlijke fusie op 1-1-2019. Inzetten uitgebreide screening bij het vervullen van ambtelijke risico functies zoals secretaris Driehoek.

Bijlage 1. Zes kernaspecten veilige woon- en leefomgeving

De zes kernaspecten voor het verbeteren van de thema's *sociale kwaliteit, fysieke kwaliteit, objectieve veiligheid en subjectieve veiligheid* worden hieronder kort belicht.

1. Infrastructuur van beleid en uitvoering

Hieronder wordt verstaan: het beleidsmatige, planmatige en organisatorische kader voor de aanpak van wijkveiligheid, de communicatie met bewoners en andere partijen daarover en de intake van meldingen, klachten e.d.

Het gaat hier in de praktijk bijvoorbeeld om de Kadernota Integrale Veiligheid, het jaarlijkse Uitvoeringsprogramma veiligheid, dorps- en wijkraden en -platforms, meldsystemen en melddesks voor inwoners, plannen van aanpak (zoals woninginbraken), onderhoud programma's en de Gebiedsplannen (waarin veiligheid een pijler is). Diverse gemeentelijke organisatieonderdelen (lees: Clusters) hebben een (kern)taak en een verantwoordelijkheid die soms direct en vaak indirect bijdraagt aan de aanpak in veiligheidsveld 1. Veilige woon- en leefomgeving. Op de samenhang tussen deze taken/verantwoordelijkheden en de resultaten/effecten op het gebied van veiligheid wordt onvoldoende integraal gestuurd. Clusters hebben hun eigen planvorming en beleidsterreinen, zo ook cluster Veiligheid. De doelen en effecten voor een veilige woon- en leefomgeving staan in lang niet alle beleidsplannen centraal, maar zijn vaker daarvan afgeleid. De sturende werking van de Kadernota Integrale Veiligheid kan versterkt worden. Als de gemeenteraad instemt met het verplicht opnemen van een paragraaf "veiligheid en leefbaarheid" in alle (sectorale) beleidsnota's waarin een koppeling wordt gelegd met de centrale beleidsdoelstellingen uit de nieuwe Kadernota Integrale Veiligheid wint dit veiligheidsveld aan kracht. Daarmee kan veiligheid (en leefbaarheid) aan de voorkant van beleidsvorming en participatie meegenomen worden in plaats van een end of pipe probleem, dat opgelost moet worden.

2. Investeren in fysieke kwaliteit

Hieronder wordt verstaan: 'Inrichting, beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Meer, specifiek

- de aanpak van verloedering zoals zwerfvuil, graffiti en vernielingen en
- de verbetering van fysieke elementen in de wijk zoals groen, speeltuinen, kwaliteit van verlichting e.d.

Er is in de praktijk sprake van een gestructureerde aanpak met korte lijnen tussen de ketenpartners. Gebiedsmanagement en Beheer en Onderhoud werken in de gebieden dicht bij de inwoners. De fysieke kwaliteit wordt aangepakt volgens het Beheerkwaliteitsplan 2009. Eenmaal per maand wordt er een schouw gehouden of de kwaliteit van het onderhoud voldoet aan de beeldkwaliteit standaard CROW 2013 niveau B, zoals dat is vastgesteld. Veiligheid en leefbaarheid zijn geen vast onderdeel van de schouw. Deelname van de wijkagenten en de handhavers aan een fysieke schouw is op dit moment meer uitzondering dan regel. Er hebben aparte veiligheid schouws plaatsgevonden met bewoners in het kader van de aanpak woninginbraken, pilot veilig wonen en training alert in de wijk. Hierbij zijn zowel handhavers van de gemeente als politie aanwezig geweest.

Op het gebied van verlichting wordt geïnvesteerd ook in verband met duurzaamheid; verlichting wordt vervangen door Ledverlichting. Blackspots worden zoveel mogelijk verlicht. Er is incidenteel budget voor nieuwe initiatieven om door middel van verlichting, kleur en materiaal gebruik bij te dragen aan (het gevoel van) een veilige woon- en leefomgeving. Inwoners weten feilloos wat de plaatsen in hun

buurt zijn waar investeren in fysieke kwaliteit nodig is. Tijdens gespreksavonden over veiligheid en leefbaarheid in Nieuw-Vennep (Pilot 2016) hebben bewoners met name hun afkeuring uitgesproken over het nieuwe maaibeeld van de gemeente. In de ergernissen top 10 (*poll Facebook 2017*) staan voor onze inwoners op het gebied van fysieke kwaliteit: vervuiling door zwerfvuil (plaats 2), vervuiling door hondenpoep (plaats 5) en onoverzichtelijke verkeerssituaties (plaats 8). In het onderzoek “*Veiligheidsmonitor Haarlemmerliede en Spaarnwoude 2017*” geven inwoners aan als problemen die op het gebied van fysieke kwaliteit moeten worden aangepakt: vervuiling door hondenpoep (16,6%), parkeerproblemen (13%), rommel op straat (11,1%). De aanpak van de voor inwoners belangrijke onderwerpen op het gebied van fysieke kwaliteit is niet alleen op te lossen door meer inzet van handhaving. Ook andere investeringen zoals vaker schoonmaken, herinrichten, betere verlichting e.d. zijn volgens de inwoners noodzakelijk.

Er zijn pilots gaande voor het scheiden van restafval bij de bron (flat-laagbouw-stedelijke omgeving). Wat de effecten voor de leefbaarheid zijn zal blijken. Sinds 2017 vindt ook nieuwbouw plaats met parkmanagement voor particulieren (alles, ook riool enz.). De effecten voor veiligheid en leefbaarheid zijn nog onbekend. Verwacht wordt dat de overlast van graffiti zal toenemen, nu direct schoonmaken is wegbezuinigd. Verwacht wordt een afname van dumping van afval doordat de verkoop van braakliggende bouwterreintjes aantrekt en worden bebouwd. Er zijn meer burgerinitiatieven te verwachten waar vanuit gemeente wel regie nodig is (zoals vervangen verlichting achterpaden).

Tijdens de middag van de veiligheid zijn de volgende aanbevelingen gedaan:

- Investeren in de openbare ruimte (ook kleine investeringen) levert grote effecten op voor het veiligheidsgevoel.
- Behoudt de huidige standaard.
- Zorg voor directe actie, zoals snel verwijderen van graffiti, opruimen van illegale stort etc. Als dit niet wordt gedaan heeft dat een negatief effect op het veiligheidsgevoel.

3. Investeren in sociale kwaliteit

Hieronder wordt verstaan: de inzet op de kwaliteit van sociale netwerken in wijken en buurten en daarnaast meer specifiek de inzet op woonoverlast (problematische huishoudens), overlast van dak- en thuislozen, mensen met verward gedrag, van alcohol en drugs en van prostitutie.

Er is in de praktijk een gestructureerde aanpak met korte lijnen tussen de ketenpartners vanuit diverse Clusters (MOZ, Veiligheid, GGD, Veilig Thuis, Veiligheidshuis, Gebiedsmanagement, MeerTeam, politie, MeerWaarde, Reclassering, Brijder Stichting, etc.). De aanpak door jongerenwerk wordt breed ingezet. Er is contact met melders van overlast. Hierbij is aandacht voor het overlastgevend gedrag en er wordt gesproken over wat inwoners zelf kunnen doen. De aanpak van sociale casuïstiek en huisverboden is een prioriteit in Haarlemmermeer. Deze aanpak vergt nauwe samenwerking in de keten sociaal domein – veiligheid. Er is Buurtbemiddeling via Meerwaarde met als kerntaak een bemiddelende rol in de sociale samenhang. Het programma “Meer voor elkaar” investeert in sociale samenhang. Er is een sociale kaart gemaakt (www.socialekaarthaarlemmermeer.nl) waarin informatie wordt verstrekt over partners op het terrein van zorg en veiligheid. Veiligheid is ook een (beperkte) pijler binnen “Meer voor Elkaar”, maar daarop is versterking mogelijk door wijkveiligheid beter in beeld te brengen en op verschillende manieren aan te pakken. Vanuit de gemeente worden mediators ingezet voor bemiddeling bij (buren)geschillen. De lokale aanpak van personen met verward gedrag sluit aan bij de regionale en landelijke aanpak. Uit de participatie blijkt dat mensen die zich onbeschoft of asociaal en agressief gedragen een grote ergernis zijn voor inwoners. De sociale cohesie blijft vrij constant. Het vergroten van de sociale cohesie kan mogelijk veel leefbaarheidsproblemen voorkomen. Investeren in sociale kwaliteit is daarom een belangrijk onderwerp omdat de effecten op leefbaarheid en (subjectieve) veiligheid zichtbaar zijn.

Tijdens de middag van de veiligheid zijn de volgende aanbevelingen gedaan:

- De rol van de inwoners vergroten. Het is nodig om inwoners te betrekken, te activeren en te informeren door ze bijvoorbeeld terugkoppeling te geven over initiatieven en resultaten.
- Bewoners een rol geven aan de preventiekant. Goed voorbeeld doet goed volgen, activeren van de sociale controle en elkaar aanspreken.
- Senioren en veiligheid moeten meer aandacht krijgen. Mensen in een afhankelijke, soms eenzame situatie hebben minder zelfredzaamheid om risico's en problemen zelf op te vangen.
- Meer aandacht voor gezondheidszorg in de wijk (zie ook het onderzoek Positieve gezondheid).
- De zichtbaarheid van de wijkagenten en handhavers vergroten.
- De gemeente heeft een faciliterende en coördinerende rol in de keten tussen veiligheid en zorg. Voorlichting is een belangrijke taak van de gemeente en zorgen voor preventieve en praktische ondersteuning, laagdrempelig en waar mogelijk outreachend maatwerk. De samenwerking tussen Meerteam en politie wordt als goed ervaren. De meeste knelpunten zijn bekend en niet slechts lokaal: vervoer en opvang mensen met verward gedrag, te kort aan opvang en sociale woningen jeugd en ouderen.
- Prioriteit geven aan: verwarde personen, Huiselijk geweld / Multiproblem, gezinnen/personen, de niet kunnens (vraagverlegen/digitaal gehinderd)/ Zorgmijders (18+), Polarisation.

4. Betrekken inwoners

Hieronder wordt verstaan het betrekken van inwoners bij veiligheid en leefbaarheid via bijvoorbeeld wijk- en buurtpanels, buurtschouwen, trainingen (zoals Alert in de wijk) gezamenlijke onderhoudsprojecten, buurtpreventie, Burgernet, Waaks!, WhatsAppgroepen, reageren op fora-platforms ("je bent Nieuw-Venneper als" etc.) en sociale media vanuit o.a. gemeente en politie (Twitter, Facebook en Instagram).

In de praktijk is participatie van inwoners op een veilige woon- en leefomgeving sinds 2015 uitgangspunt in het Integraal Veiligheidsbeleid. Steeds meer gaat dit ook over het betrekken van inwoners bij planvorming op het gebied van veiligheid en niet alleen bij de uitvoering daarvan. In 2017 is het Plan van aanpak participatie in het veiligheidsdomein uitgevoerd. Via een communicatielijn en een onderzoekslijn is veel informatie bij inwoners (en ondernemers) opgehaald over wat men belangrijk vindt op het gebied van leefbaarheid en veiligheid. Deze informatie is verwerkt in deze veiligheidsanalyse. Steeds vaker vinden binnen Haarlemmermeer integrale informatiebijeenkomsten plaats waar bezoekers over tal van onderwerpen in gesprek kunnen gaan met de gemeente en de ketenpartners. Cluster Veiligheid sluit daarbij aan. Binnen Haarlemmermeer is het programma Participatie actief als uitvloeisel van het collegeprogramma 2015-2018. Ook het programma 'Brandveilig Leven' van de VRK is een goed voorbeeld van het betrekken van inwoners bij (hun eigen) veiligheid en bevordering zelfredzaamheid.

Tijdens de middag van de veiligheid zijn de volgende aanbevelingen gedaan:

- Erg belangrijk om het veiligheidsgevoel te verbeteren.
- Heeft een sterke samenhang met de fysieke kwaliteit.
- Stimuleer de positieve saamhorigheid bij inwoners.

5. Toezicht en handhaving

Hieronder wordt verstaan: de organisatie en de inzet van het toezicht en de handhaving door Buitengewoon opsporingsambtenaren (BOA's / handhavers) en de politie in de openbare ruimte.

Voor het toezicht en de handhaving in de openbare ruimte is een speciaal team ingericht in het Cluster Veiligheid (ruim 50 fte). Voor het thema jeugd aanpak (straatcoaches) en voor het gebied

Schiphol (taxiproblematiek) zijn twee sub teams actief. Ook zijn er enkele boswachters en sociaal rechercheurs als BOA actief op hun werkgebieden. Handhavers zijn sinds 28 oktober 2017 hun geweldsbevoegdheid voor de wapenstok (buiten Schiphol) kwijt. Belangrijkste reden voor het ministerie van VenJ is dat er te weinig incidenten zijn om de wapenstok te rechtvaardigen. Hiertegen gaan wij in bezwaar. Het zichtbaar dragen van een wapenstok heeft er in het kader van een veilige publieke taak namelijk significant aan bijdragen dat het aantal ernstige agressie incidenten is afgenomen. De gevolgen voor de inzet van onze handhavers op plaatsen waar het werken onveiliger zijn nog niet te overzien (zie ook thema 5.3. veilige publieke taak).

In Haarlemmerliede en Spaarnwoude is een top 5 leefbaarheidsonderwerpen vastgesteld waar toezicht en handhaving wordt ingezet. Deze taak wordt nog tot 1-12-2018 ingehuurd bij de omgevingsdienst IJmond. Daarna zal team Handhaving & Toezicht dit overnemen. Hier is dus sprake van een ontvlechting in verband met de fusie. De handhavers zijn gebiedsgericht georganiseerd. Ze werken samen met de politie, toezichthouders van Beheer en Onderhoud, inwoners en winkeliers, de KMar, etc. Voor dit team is in 2017 op basis van het VNG visiedocument een ontwikkelplan opgesteld ('H&T klaar voor de toekomst'). Dit plan beschrijft een aantal ontwikkelingen, zoals het versterken van het gebiedsgericht werken, de samenwerking met partners, de invoering van informatie gestuurde handhaving en verdere professionalisering en digitalisering (zoals automatische kentekenherkenning m.b.t. parkeertoezicht). De werkdruk is hoog (er zijn 5.000 meldingen openbare ruimte per jaar). Te veel meldingen worden met een prioriteit afgehandeld. In 2018 wordt met een nog vast te stellen nieuwe prioritering gewerkt op basis van een risicoanalyse. Uit de participatie blijkt dat inwoners in Haarlemmermeer aangeven dat er te weinig politie, wijkagenten of handhavers in de wijk aanwezig zijn.

Tevredenheid over de politie						
Indicatoren	Bron	2013	2014	2015	2016	2017
% (zeer) tevreden over het functioneren van de politie in de buurt in Haarlemmerliede en Spaarnwoude	Veiligheidsmonitor	27,2%	-	28,9%	-	20,7%
% (zeer) tevreden over het functioneren van de politie in de buurt in Haarlemmermeer	CBS	26,5%	28,9%	28,7%	27,8%	-

Investeren door handhaving en politie in contact met inwoners (en ondernemers), bekend en bereikbaar zijn in de wijk (en niet alleen om bekeuringen te geven) kan verder ontwikkeld worden. Dit zal ook effect op de sociale cohesie in de buurt hebben. De leerervaringen uit de pilot gebiedsgerichte samenwerking in Nieuw-Vennep worden meegenomen in het project "handhaving in de buurt" dat in samenwerking met de politie in gebied Noord vanuit Halfweg wordt vormgegeven. In het regeerakkoord is opgenomen dat er structureel extra geld beschikbaar komt voor wijkagenten en recherche.

6. Aanpak specifieke criminaliteit

Hieronder wordt verstaan: de gerichte inzet op afzonderlijke criminaliteitsproblemen/-items, eventueel in aanvulling op/wisselwerking met integrale wijkaanpak. Deze aanpak van bepaalde vormen van criminaliteit vindt op het niveau van de gemeente plaats en betreft dan een min of meer 'vaste', op zichzelf staande aanpak, al dan niet projectmatig van aard.

Op basis van het integraal veiligheidsbeleid is de afgelopen jaren extra ingezet op: de aanpak van woninginbraken, overvallen en straatroof, zakkenrollerij (High Impact Crimes), winkeldiefstal en

huiselijk geweld. Uit de participatie blijkt dat inwoners eerder specifieke leefbaarheidsproblemen noemen om aan te pakken dan specifieke criminaliteit. Opvallend is dat inwoners de aanpak van woninginbraken nog steeds (heel) belangrijk vinden ondanks dat de aantallen woninginbraken fors gedaald zijn. Dit blijkt uit diverse participatie instrumenten (Digipanel, jongerenpanel, gesprekken handhavers op de markt). Mogelijk heeft dit te maken met de extra inzet die de afgelopen jaren op de aanpak van woninginbraken is gepleegd. Ook de aanpak van mishandeling/lichamelijk geweld (fysiek geweld) en seksueel misbruik/sexting noemen inwoners en jongeren als (heel) belangrijk. De aanpak van specifieke criminaliteit is overigens een onderwerp dat zich minder goed leent voor participatie. Het hangt naast objectieve politiecijfers ook af van landelijke en regionale prioriteiten van de politie. Ook het regeerakkoord geeft hier sturing aan.

Tijdens de middag van de veiligheid zijn de volgende aanbevelingen gedaan:

- Positief communiceren over bereikte resultaten.
- Behouden van wat bereikt is, zoals daling woninginbraken.
- Gebiedsgericht werken. Aanpakken wat er daadwerkelijk speelt qua criminaliteit in een buurt/wijk.

Conclusie en aanbevelingen

Er wordt veel gedaan in de wijken wat betreft het verbeteren van de sociale kwaliteit. De staat van de openbare ruimte is acceptabel, hoewel inwoners bepaalde plaatsen kunnen aanwijzen waar het beter kan. De geregistreeerde criminaliteit daalt en het veiligheidsgevoel is erg afhankelijk van de wijk of kern waar mensen wonen. Door het goede in de aanpak van de objectieve veiligheid te behouden en verder te gaan met het (gebiedsgericht) investeren in sociale kwaliteit en fysieke kwaliteit kan het veiligheidsgevoel van inwoners in hun eigen buurt verbeteren.

Bijlage 2. Onderzoek veiligheidsgevoelens Haarlemmermeer

Veiligheid: meer dan het bestrijden van criminaliteit

Studies uit de criminologie, sociologie en sociale psychologie laten zien dat het verband tussen onveiligheidsgevoelens van bewoners en de feitelijke criminaliteit in een wijk minder direct is dan vaak wordt verondersteld (SCP, 2006 p.34). Er zijn namelijk veel meer factoren die gevoelens van (on)veiligheid bepalen. Een aantal is moeilijk of misschien wel onmogelijk door (lokaal) beleid te beïnvloeden. Denk aan persoonlijke kenmerken die bepalen in welke mate individuen zich angstig voelen als gevolg van bepaalde signalen: de één zal zich door zijn persoonlijkheid, leefstijl of subjectieve inschatting van de eigen kwetsbaarheid in een bepaalde situatie wel angstig voelen en de ander niet. Maar ook grote sociaal-culturele ontwikkelingen als individualisering, globalisering en mediatisering kunnen gevoelens van onveiligheid aanwakkeren (Blokland, 2009; Lub, 2015).

Naast deze individuele en maatschappelijke factoren kunnen ook kenmerken van de directe woonomgeving angst aanwakkeren (SCP, 2006). Hierop heeft de (lokale) overheid meer mogelijkheden tot ingrijpen (Lub, 2015). Door het ruimtelijk ontwerp van de openbare buitenruimte kunnen in buurten of wijken onbedoeld plekken ontstaan, waarin signalen besloten liggen die duiden op de (mogelijke) aanwezigheid van kwaadwillende mensen. Eventuele overlast en verloedering versterken het gevoel van onveiligheid: dit geeft namelijk een indruk van de aanwezigheid van 'onbekenden' die normoverschrijdend gedrag vertonen. Naast ruimtelijke kenmerken kunnen ook broze sociale buurtnetwerken gevoelens van angst vergroten (SCP, 2002; 2006; Blokland, 2009). Buurtbewoners kennen elkaar niet of oppervlakkig, waardoor zij elkaar eerder als vreemden zien. En vreemden worden als minder voorspelbaar beschouwd dan persoonlijke bekenden.

Haarlemmermeer: een palet aan woonmilieus en leefgemeenschappen

Haarlemmermeer bestaat uit wijken en kernen die sociaal en ruimtelijk sterk van elkaar verschillen (Kijk op de Wijk 3, 2011; Kijk op de Wijk 4, 2015). Dit is het resultaat van een unieke ontstaansgeschiedenis. Haarlemmermeer is vanaf de jaren '60 elk decennium schoksgewijs gegroeid door de aanleg van grootschalige woonwijken. In elke periode werden woongebieden vanuit andere stedenbouwkundige ideeën ontwikkeld (Kijk op de Wijk 3, 2011)²⁹. Door verschillende abrupte groeispurten van de gemeente zijn zij geografisch geconcentreerd geraakt in bepaalde gebieden. Dit gebeurde vooral in die wijken of gebieden die in één keer gebouwd werden. Hierdoor hebben Haarlemmermeerse woongebieden ieder zijn eigen, en onderling verschillende, ruimtelijke kenmerken. Door de specifieke manier van bouwen, de bouwintensiteit en de omvang hebben de wijken elk haar eigen groepen inwoners met specifieke leefpatronen aangetrokken. Hierdoor zijn er ook diverse lokale gemeenschappen ontstaan met elk hun eigen sociale kwetsbaarheden en problematiek. Deze ruimtelijke en sociale diversiteit verklaart waarom Haarlemmermeerse inwoners hun veiligheid verschillend ervaren.

Lokale verschillen in veiligheidsbeleving: drie voorbeelden

Lokaal enquêteonderzoek laat zien dat Haarlemmermeeders in drie woongebieden hun veiligheid significant anders beleven. Rijsenhouters en inwoners uit Graan voor Visch voelen zich het meest onveilig: één op de drie geeft aan zich wel eens onveilig te voelen in de buurt. Het valt op dat het onveiligheidsgevoel in Rijsenhout de laatste jaren sterk is toegenomen, terwijl de criminaliteit juist

²⁹ In Haarlemmermeer zijn bijna alle stromingen van de Nederlandse 20e-eeuwse architectuur vertegenwoordigd: van de Tuindorpgedachte (Badhoevedorp), het Functionalisme (Graan voor Visch), het Woonerfidee (Pax) tot aan het Postmodernisme (Getsewoud en Floriande).

afneemt. In Floriande is het beeld positief: slechts één op de zeven voelt zich in de directe woonomgeving niet altijd veilig.

Tabel A: Mate van onveiligheidsgevoelens in Haarlemmermeer

	2009	2012	2016
Haarlemmermeer	22%	22%	22%
Graan voor Visch	31%	37%	33%
Rijsenhout	20%	27%	36%
Floriande	16%	17%	16%

Bron: Bevolkingsenquête, Team Onderzoek

Tabel B: Aantal woninginbraken in Haarlemmermeer

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Haarlemmermeer	1470	1467	1438	779	559	543	459
Graan voor Visch	101	71	89	36	14	11	9
Rijsenhout	42	57	67	31	26	16	15
Floriande	66	68	80	58	24	43	38

Bron: Politieregistraties

Graan voor Visch

De geregistreerde misdaadcijfers laten zien dat in de laatste tien jaar met name in Graan voor Visch de criminaliteit sterk is gedaald. In deze wijk werden relatief veel gewelds-, vermogens- en vandalismedelicten gepleegd. Tegenwoordig ligt het criminaliteitsniveau rond het Haarlemmermeers gemiddelde en vrijwel gelijk aan het 'veilige' Floriande. De kans op een woninginbraak is in Graan voor Visch zelfs lager. Toch blijven relatief veel mensen zich in Graan voor Visch onveilig voelen; mogelijk dat inwoners zich de sterke verbeterde criminaliteitssituatie nog niet beseffen. Andere factoren kunnen ook een rol spelen.

Graan voor Visch – gebouwd tussen 1971 en 1976 – is een ruim opgezette wijk in Hoofddorp met veel groen en een strikte scheiding tussen wonen, werken, recreatie en verkeer. Bij de inrichting van de openbare ruimte was de functionele doorstroming van het verkeer leidend. De wegen, fiets- en voetpaden werden ware transportkanalen waar bewoners zich makkelijk kunnen oriënteren en snel van het ene naar het andere punt kunnen verplaatsen. Plekken voor toevallige of verrassende ontmoetingen, of om er doelloos te toeven vind je er nauwelijks. Waar doel, functionaliteit en snelheid de overhand krijgen, resteert weinig plek voor niet-functionele, sociale activiteiten zonder vooropgezet doel, zoals rondhangen, flaneren, naar mensen kijken of een praatje maken met de buren. Bewoners komen op straat minder in contact met elkaar, kennen elkaar minder goed – zelfs in de directe omgeving – en spreken elkaar minder snel aan bij onacceptabel gedrag (Kijk op de Wijk 3, 2011). Een zekere mate van anonimiteit kan zich voor gaan doen, met als gevolg meer gevoelens van onveiligheid.

Al jaren is de verhuisfrequentie in Graan voor Visch hoog. Minder welgestelde gezinnen en sterk in de wijk gewortelden – vaak ouderen – blijven in de wijk achter en zien hun wijk 'verarmen'. In vergelijking

met de andere wijken in Hoofddorp, is het opleidings- en inkomensniveau in Graan voor Visch laag. De arbeidsparticipatie is gering door een relatieve oververtegenwoordiging van arbeidsongeschikten en werklozen. Ouderen en mensen uit lagere sociaaleconomische klassen voelen zich in het algemeen angstiger dan andere groepen (Kijk op de Wijk 4, 2015). Zij schatten hun kwetsbaarheid hoger in. De kans dat ouderen slachtoffer worden van criminaliteit is relatief klein, maar wanneer een misdrijf inderdaad plaatsvindt, kunnen zij zich waarschijnlijk moeilijk verdedigen. Zij voelen zich fysiek kwetsbaar (SCP, 2006). Mensen in een kwetsbare sociaaleconomische situatie ervaren vooral (sociale) kwetsbaarheid, omdat zij inschatten niet om kunnen gaan met de economische en psychische gevolgen van een misdrijf. Zij hebben minder materiële en culturele hulpbronnen om zich tegen criminaliteit te beschermen en zullen hierdoor ook angstiger zijn voor de consequenties (SCP, 2006).

Rijsenhout

De concentratie van kwetsbaarheid zou mogelijk ook een verklaring kunnen zijn voor het relatief hoge onveiligheidsgevoel in Rijsenhout, een rustig gelegen dorp aan de oostrand van Haarlemmermeer. In de jaren '50 en '60 zijn hier veel sociale huurwoningen gebouwd; de economische positie van de bewoners is niet sterk. Heel wat huishoudens leven onder het sociaal minimum. Het dorp kent nu al een relatief groot aandeel ouderen, en het aantal 75-plussers zal de komende jaren nog verder gaan toenemen (Kijk op de Wijk 4, 2015). De lange woontijd heeft echter wel geresulteerd in een sterke verbondenheid tussen inwoners: een hechte, actieve gemeenschap is het resultaat. Het is opvallend dat juist in zo'n hechte gemeenschap het gevoel van onveiligheid zo hoog is en met de jaren is toegenomen. Mogelijk hangt het samen met de ruimtelijke ontwikkelingen die gaande zijn in het gebied. Aan de randen van Rijsenhout staan veel kassen, die de kern het typische aanzien van een glastuinbouwgebied geven. Overall – nu eens verscholen achter woningen, dan weer tot aan de straat gebouwd – drukken kassen een stempel op het dorpsbeeld (Kijk op de Wijk 3, 2011). Steeds meer kassen zijn in onbruik geraakt. Dit kan inwoners een 'unheimisch' gevoel geven en het groeiende gevoel van onveiligheid verklaren.

Floriande

In tegenstelling tot Rijsenhout en Graan voor Visch hebben de volumineuze en creatief vormgegeven woningen in Floriande vooral hoogopgeleide, welvarende en drukbezette ouders met jonge kinderen aangetrokken. Een weerbare doelgroep dat haar eigen kwetsbaarheid gering inschat. Mede hierdoor ervaren zij minder gevoelens van onveiligheid dan inwoners van Rijsenhout en Graan voor Visch.

Floriande is bovendien één van de meest recent aangelegde woongebieden in Haarlemmermeer. De openbare buitenruimte is hierdoor, en door goed onderhoud, nog in uitstekende staat. De ervaren krapte in de openbare ruimte heeft echter wel geleid tot een strakke regulering: er zijn veel borden aanwezig met aanwijzingen. Door middel van een strakke regulering van het gedrag probeert men de verkeersdoorstroming te regisseren en de veiligheid van spelende en fietsende jonge kinderen te garanderen (Kijk op de Wijk 3, 2011).

Dit kunnen redenen zijn waarom inwoners van Floriande zich, in vergelijking met andere woongebieden, het meest veilig voelen in hun directe woonomgeving. De komende jaren zullen zich echter fikse leeftijdsverschuivingen voordoen. De jonge kinderen van de 'Vinex-generatie' bereiken binnenkort de adolescentie; het aantal pubers zal in 2020 een hoogtepunt bereiken. Vanaf dat moment zal de 18-plusser het jeugdlandschap gaan prevaleren (Jeugdonderzoek, 2015). Als de inrichting van de openbare buitenruimte niet 'meebeweegt' met de veranderende behoeften kan overlastgevend gedrag ontstaan en het gevoel van onveiligheid gaan toenemen.

Onveiligheidsgevoelens: een sociaal probleem

Dat de dalende criminaliteit in Haarlemmermeer (nog) niet gevolgd wordt door een navenante daling aan onveiligheidsgevoelens, laat zien dat het veiligheidsprobleem niet enkel als een criminaliteitsprobleem dient te worden beschouwd, maar ook als een sociaal probleem. De verscheidenheid aan veiligheidsbelevingen tussen woongebieden in Haarlemmermeer laat bovendien zien dat anonimiteit, verloedering, overlast, en gebrek aan vertrouwdheid met wijkbewoners naast criminaliteit de kern van het veiligheidsprobleem vormen. Het terugdringen van het gevoel van onveiligheid vraagt om meer dan het bestrijden van misdaad: bewoners hebben ook behoefte aan steun om met hun wijkgenoten om te gaan, elkaar te leren kennen, en bij het aanpakken van wangedrag – verkeer, lawaai, huisvuil. Ook het vergroten van de zelfredzaamheid van bijzondere groepen verdient aandacht. Het vergroten van veiligheid is een resultaat dat voortvloeit uit een complex samenspel van sociale en ruimtelijke factoren, waarvan een deel niet door (lokaal) beleid is te beïnvloeden. Daarom is een afname van onveiligheidsgevoelens niet zonder meer te interpreteren als een beleidssucces, maar een toename evenmin als het falen van veiligheidsbeleid.

Bijlage 2. Overzicht van veiligheidsvelden en thema's met prioritering 2018-2022

Veiligheidsveld met onderliggende thema's	Prioriteit van de raad	Focuspunten bij de raadsprioriteiten Geeft basis voor nieuwe beleidsdoelen en indicatoren	Beleidsversterking Inzet nieuwe instrumenten	Basisniveau. Voortzetting bestaande instrumenten
Veilige woon- en leefomgeving				
Veiligheidsgevoel in eigen buurt (thema subjectieve veiligheid)	X	<ul style="list-style-type: none"> • Aanpak High Impact Crimes (woninginbraken, straatroof, overvallen en geweld) • Bevorderen zelfredzaamheid • Sociale kwaliteit • Fysieke kwaliteit • Verkeersveiligheid 		
Versterken keten 'zorg-veiligheid' (thema sociale kwaliteit)	X	<ul style="list-style-type: none"> • Aanpak verwarde personen • Huiselijk geweld • Zorgmijders en mensen die niet op eigen kracht om hulp kunnen vragen • Kwetsbare inwoners met verminderde zelfredzaamheid 		
Thema fysieke kwaliteit		(zie bij prioriteit veiligheidsgevoel in eigen buurt)		
Thema objectieve veiligheid		(zie bij prioriteit veiligheidsgevoel in eigen buurt)		
Veilig ondernemen				
Thema veilig winkelgebied			X	
Thema veilige bedrijventerreinen			X	
Thema veilig uitgaan			X	
Thema veilige evenementen			X	
Thema veilig toerisme			X	
Jeugd en veiligheid				
Thema jeugdoverlast			X	
Thema jeugdcriminaliteit			X	
Thema jeugd, alcohol en drugs			X (in relatie met het gezondheidsbeleid)	
Thema veilig in en om de school			X	
Fysieke veiligheid				

Veiligheidsveld met onderliggende thema's	Prioriteit van de raad	Focuspunten bij de raadsprioriteiten Geeft basis voor nieuwe beleidsdoelen en indicatoren	Beleidsversterking Inzet nieuwe instrumenten	Basisniveau. Voortzetting bestaande instrumenten
Thema verkeersveiligheid		(zie bij prioriteit veiligheidsgevoel in eigen buurt. Dit in relatie met de Integrale Mobiliteitsvisie Haarlemmermeer)		
Thema brandveiligheid			X	
Thema externe veiligheid / milieu			X	
Thema rampenbestrijding en crisisbeheersing			X	
Integriteit en veiligheid				
Thema Contraterrorisme en radicalisering (CTER)	X	<ul style="list-style-type: none"> • polarisatie • preventie, detectie en repressie van radicalisering 		
Thema georganiseerde criminaliteit / ondermijning	X	<ul style="list-style-type: none"> • Woon- en adresfraude • Criminele samenwerkingsverbanden • Bedrijventerreinen • Drugsproductie- en handel 		
Thema veilige publieke taak				X
Thema informatieveiligheid				X
Thema ambtelijke- en bestuurlijke integriteit				X